

ผลการดำเนินงานที่บ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพที่มีต่อพัฒนาการด้านการพูดของเด็กปฐมวัย

ปริญญาานิพนธ์

ของ

ณัฐธยาน์ ยิ่งยงค์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย

พฤษภาคม 2553

ผลการดำเนินงานที่บ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพที่มีต่อพัฒนาการด้านการพูดของเด็กปฐมวัย

ปริญญาานิพนธ์

ของ

ณัฐธยาน์ ยิ่งยงค์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย

พฤษภาคม 2553

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผลการดำเนินงานที่บ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพที่มีต่อพัฒนาการด้านการพูดของเด็กปฐมวัย

บทคัดย่อ

ของ

ณัฐธยาน์ ยิ่งยงค์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย

พฤษภาคม 2553

ณัฐธยาน์ ยิ่งยงค์. (2553). ผลการเล่านิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพที่มีต่อพัฒนาการด้านการพูดของเด็กปฐมวัย. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : รองศาสตราจารย์ ดร. เยาวพา เดชะคุปต์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิราภรณ์ บุญส่ง.

การศึกษาครั้งนี้เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพที่มีต่อพัฒนาการด้านการพูดของเด็กปฐมวัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชาย – หญิง ที่มีอายุ 5-6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนเทศบาลเป็นจันทร์กระจ่าง สังกัดเทศบาลเมืองสวรรคโลก อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัยโดยการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 15 คน เด็กปฐมวัยกลุ่มตัวอย่างได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพ เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 30 นาที รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 24 ครั้ง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือ แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพ และแบบทดสอบพัฒนาการด้านการพูด ในการศึกษาครั้งนี้ใช้แบบแผนการวิจัยแบบ One Group Pretest – Posttest Design และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความแตกต่างด้วย t-test for Dependent Samples

ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพมีพัฒนาการด้านการพูดสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

EARLY CHILDHOOD CHILDREN'S SPEAKING DEVELOPMENT EXPERIENCING
SUKHOTHAI FOLKLORE WITH PICTURES

AN ABSTRACT

BY

NUTTAYA YINGYONG

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Early Childhood Education
at Srinakharinwirot University

May 2010

Nuttaya YingYong. (2010). *Early Childhood Children's Speaking Development Experiencing Sukhothai Folklore with Pictures*. Master thesis, M.Ed. (Early Childhood Education). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assoc. Prof. Dr. Yawvapa Tejagupta, Asst. Prof. Jiraporn Boonsong.

The purposes of this research were to study and to compare early childhood children's speaking development experiencing Sukhothai folklore with pictures.

The samples of this study were 15 early childhood children, 5 - 6 years old who studied in kindergarten class at Tessabanpanchungkrajang School in Sawanchalok District, Sukhothai Province, in the second semester of the academic year 2009. One class was selected by purposive sampling. The experiment was carried out 24 times within the period of 8 weeks, 3 days per week and 30 minutes per day. The instruments used in this study were the Lesson Plans for Sukhothai Folklore with Pictures and the Speaking Development Test. The research design was one group pretest – posttest design. The data were analyzed using mean, standard deviation, and the t-test for Dependent Samples

The result of this study revealed that early childhood children's speaking development experiencing Sukhothai folklore with pictures was higher than before the experiment with statistical significant at .01 level.

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

ผลการดำเนินงานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพที่มีต่อพัฒนาการด้านการพูดของเด็กปฐมวัย

ของ

ณัฐธยาน์ ยิ่งยงค์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย ให้นำเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ปฐมวัย

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

วันที่..... เดือนพฤษภาคม พ.ศ.2553

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน

..... ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวพา เดชะคุปต์)

(รองศาสตราจารย์ ดร.กุลยา ตันติผลาชีวะ)

..... กรรมการ

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จิราภรณ์ บุญส่ง)

(รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวพา เดชะคุปต์)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จิราภรณ์ บุญส่ง)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.พัฒนา ชัชพงศ์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวพา เดชะคุปต์ ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ จิราภรณ์ บุญส่ง กรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ รวมทั้งให้ข้อคิดและกำลังใจเป็นอย่างดีมาโดยตลอด ทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.กุลยา ตันติผลาชีวะ และ อาจารย์ ดร.พัฒนา ชัชพงส์ ที่กรุณาให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ทำให้ผู้วิจัยได้รับประสบการณ์ในการทำวิจัย รู้ถึงคุณค่าของงานวิจัยที่จะช่วยพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอน ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ที่ดี และมีคุณค่ายิ่งแก่ผู้วิจัย ทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการศึกษา

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้รับความกรุณาจากผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพจาก รองศาสตราจารย์เกริก ยุ้นพันธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์รัตนา จิวแหลม อาจารย์ปรีดา ปัญญาจันทร์ อาจารย์ไพโรจน์ ทรัพย์เจริญ และอาจารย์ณัฐวิทย์ ไทยกล้า ที่กรุณาให้คำแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือวิจัยให้มีคุณภาพ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณท่านผู้อำนวยการสถานศึกษา คณะครูทุกท่าน และนักเรียนชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาลแป้นจันทร์กระจ่าง สังกัดเทศบาลเมืองสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย ที่ได้ให้ความร่วมมือ อำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล ให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ และให้กำลังใจเป็นอย่างดี จนทำให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี และขอขอบคุณเพื่อน ๆ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ทุกท่านที่มีส่วนสนับสนุน เป็นแรงผลักดันให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของบิดามารดาที่ได้อบรมเลี้ยงดูให้ความรักความอบอุ่นและพระคุณคณาจารย์ทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบันที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัย

ณัฐธยาน์ ยิงยงค์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายในการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	3
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	3
ตัวแปรที่ศึกษา.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
สมมติฐานในการวิจัย.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถด้านการพูด.....	7
ความหมายของการพูด.....	7
ความสำคัญของการพูด.....	7
พัฒนาการความสามารถด้านการพูด.....	14
กระบวนการพูด.....	16
การใช้ภาษาพูด.....	17
แนวทางในการส่งเสริมความสามารถด้านการพูด.....	18
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางการพูด.....	20
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพประกอบ.....	22
ความหมายของภาพประกอบ.....	22
คุณค่าและประโยชน์ของภาพประกอบ.....	23
ชนิดและลักษณะของภาพประกอบ.....	24

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
หลักการเลือกและใช้ภาพประกอบประกอบการสอน.....	26
ลักษณะของภาพประกอบที่ดี.....	27
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพประกอบ.....	28
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทานพื้นบ้าน.....	29
ความหมายของนิทานพื้นบ้าน.....	29
ประวัติความเป็นมาของนิทานพื้นบ้าน.....	30
ลักษณะของนิทานพื้นบ้าน.....	31
ประเภทของนิทานพื้นบ้าน.....	32
คุณค่าของนิทานพื้นบ้าน.....	38
วิธีการเล่านิทานและเทคนิคในการเล่านิทานพื้นบ้าน.....	40
การคัดสรรนิทานพื้นบ้านให้เหมาะสมกับเด็ก.....	43
ประวัติความเป็นมาของนิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัย.....	45
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทานพื้นบ้าน.....	46
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	48
การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	48
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	48
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	54
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
การนำเสนอวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	59

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	62
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	62
สมมติฐานในการวิจัย.....	62
ขอบเขตของการวิจัย.....	62
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	63
วิธีดำเนินการวิจัย.....	63
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
สรุปผลการวิจัย.....	64
อภิปรายผล.....	64
ข้อสังเกตที่ได้จากการวิจัย.....	67
ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้.....	67
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	68
บรรณานุกรม.....	69
ภาคผนวก.....	75
ภาคผนวก ก.....	76
ภาคผนวก ข.....	84
ภาคผนวก ค.....	95
ภาคผนวก ง.....	99
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	101

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แบบแผนการทดลองของกลุ่มทดลอง.....	54
2 กำหนดการทำกิจกรรมเล่นิทานที่บ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพ.....	55
3 พัฒนาการด้านการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลัง ได้รับการจัดกิจกรรม การเล่นิทานที่บ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพ.....	60
4 ผลการเปรียบเทียบพัฒนาการด้านการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลัง ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นิทานที่บ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพ.....	61

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....

5

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาให้กับเด็กปฐมวัยเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ เพราะภาษาเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้ผู้อื่นเข้าใจ ภาษาเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ซึ่งต้องอาศัยทักษะทั้ง 4 ด้านคือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เพราะเป็นทักษะที่สำคัญในการรับและส่งข้อมูล การที่คนเราจะอยู่ร่วมกันได้ไม่ว่าชาติใดภาษาใดก็ต้องมีภาษาเป็นของตนเอง เพราะว่าภาษาเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการสื่อความหมายซึ่งกันและกัน การที่บุคคลหนึ่งบุคคลใดจะสื่อความหมายกับบุคคลอื่นได้จะต้องใช้กระบวนการคิด ความเข้าใจ โดยผ่านสื่อ คือ ภาษา (สุภาวดี ศรีวรรณะ. 2542: 68-70)

ทักษะในการพูดสามารถทำให้เกิดการเรียนรู้ โดยเฉพาะในช่วงปฐมวัยเป็นวัยคือวัยที่เด็กมีอายุระหว่าง 2-6 ปี เด็กกำลังเจริญเติบโตและพัฒนาการทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งระยะนี้การเจริญเติบโตทางภาษามีมาก (วรรณภา หารชุมพล. 2530: 56-68) การเรียนรู้เหล่านี้จะเกิดและพัฒนาไปตามธรรมชาติ ตั้งแต่เด็กแรกเกิดและจะพัฒนาการเรียนรู้ตามลำดับ การที่เปิดโอกาสให้เด็กฝึกการฟังและการพูดอย่างเหมาะสมจะเป็นพื้นฐานของความสามารถด้านการอ่านและการเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภาษาไม่ใช่เพียงเครื่องมือในสื่อความหมายเท่านั้น แต่เป็นแนวทางในการแสดงความคิดริเริ่มภาษาจะเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิตมนุษย์ การส่งเสริมให้เด็กใช้ภาษาที่ถูกต้องจะช่วยให้เด็กสามารถแสดงความคิด ความเข้าใจของตนให้ผู้อื่นเข้าใจได้ (เยาวพา เดชะคุปต์. 2542: 75-76) การฟังเป็นทักษะพื้นฐานแรกๆ ที่เด็กต้องเรียนรู้เพื่อทำความเข้าใจความหมายของภาษาพูด การส่งเสริมความพร้อมในการฟังเริ่มจากร่างกายที่พร้อมกันเอง มีนิทานภาพที่เด็กสนใจมาแล้วและฝึกการฟังและแยกเสียงชนิดต่าง ๆ ส่วนการพูดเป็นทักษะพื้นฐานที่เด็กใช้สื่อความหมายต่อการฟังก่อนที่จะฝึกการอ่านและการเขียน

นิทานพื้นบ้านของไทยถ่ายทอดโดย มุขปาฐะ มีลักษณะที่เป็นเรื่องเล่าด้วยถ้อยคำธรรมดา เป็นภาษาร้อยแก้วไม่ใช่ร้อยกรอง เล่ากันด้วยปากสืบกันมาเป็นเวลาช้านาน แต่ต่อมาในระยะหลังเมื่อการเขียนเจริญขึ้นก็อาจเขียนขึ้นตามเค้าเดิมที่เคยเล่าด้วยปากเปล่า ไม่ปรากฏว่าผู้เล่าดั้งเดิมนั้นเป็นใคร อ้างแต่ว่าเป็นของเก่า ฟังมาจากผู้เล่าซึ่งเป็นบุคคลสำคัญยิ่งในอดีตอีกต่อหนึ่ง ผิดกับนิยายสมัยใหม่ที่ทราบตัวผู้แต่ง กุหลาบ มลลิกะมาส (ประคอง นิมมานเหมินท์. 2543: 6; อ้างอิงจาก กุหลาบ มลลิกะมาส. 2515)

นิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยสะท้อนที่มาของพฤติกรรมชาวบ้านในอดีตและสามารถอธิบายปรากฏการณ์ในสังคมปัจจุบัน ซึ่งเกิดจากความเชื่อสืบทอดกันมาโดยเฉพาะความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์และประกาศิตพระร่วงที่คนรุ่นเก่าเล่าสืบทอดกันมาความมุ่งหมายที่จะใช้วาทศิลป์นี้เป็นคติในการสอนเรื่องการให้วาจาชอบนับว่าเป็นอุบายอย่างหนึ่งที่คนโบราณในจังหวัดสุโขทัยใช้สั่งสอนบุคคลรุ่นหลังตลอดจนทุกวันนี้ (ปริศนา มณีวงศ์. 2548: 25)

นิทานประกอบภาพที่เป็นภาพหนึ่งที่แสดงเหตุการณ์ประกอบเนื้อหาเพื่อช่วยให้เด็กเข้าใจง่ายขึ้นเกี่ยวกับเนื้อเรื่องของนิทานนับว่าเป็นส่วนประกอบพื้นฐานส่วนหนึ่งของเทคโนโลยีทางการศึกษาช่วยให้เด็กประสบผลดีในการเรียนถึงแม้ว่าภาพจะให้ประสบการณ์ได้น้อยกว่าสิ่งที่เป็นรูปธรรมหรือของจริง แต่ก็มีข้อดีที่สามารถนำผู้ดูเข้ามาใกล้ชิดความจริง ช่วยเพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้ซึ่งเป็นนามธรรมให้แก่ผู้เรียนโดยตรง (เริงลักษณะ มหาวิจิตรชัยมนตรี. 2517: 8)

สิริมา ภิญญอนันตพงษ์ (2524: 10-11) กล่าวถึง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้นิทานพื้นบ้านให้แก่เด็กปฐมวัยนั้น ครูจึงต้องมีความเข้าใจในวิธีการจัดกิจกรรมตลอดจนวางแผนจัดประสบการณ์ ซึ่งต้องอาศัยทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ ซึ่งกล่าวว่า เด็กปฐมวัย 2-6 ปี จัดอยู่ในขั้นพัฒนาการขั้นคิดก่อนปฏิบัติการ เด็กเรียนรู้จากการกระทำโดยต้องอาศัยสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ เพราะเด็กในวัยนี้ยังไม่พัฒนาถึงขั้นที่จะเข้าใจเรื่องที่เป็นนามธรรมได้ ต้องอาศัยสื่อที่เป็นรูปธรรมพัฒนา ชัชพงศ์ (2530: 112) กล่าวถึง ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สำหรับการปฏิบัติต้องเป็นไปในลักษณะของการบูรณาการ เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เกิดการเรียนรู้ ได้พัฒนาทุกด้าน ทั้งการฟังและการพูด การเรียนรู้ที่เหมาะสมให้ผู้เรียนได้เรียนและปฏิบัติให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนด ด้วยการให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ได้ประพฤติปฏิบัติลงมือกระทำจริงจัดกิจกรรมต่างๆ ให้ผู้เรียนมีโอกาสรับรู้โดยผ่านการรับรู้หลายๆ ทางอาทิ การพูด การเล่าเรื่องมีความง่ายพอเหมาะกับวัยและความสามารถของผู้เรียน การที่เด็กได้ทดลองและปฏิบัติด้วยตนเองนั้นจะทำให้เด็กได้ค้นพบความจริง เพราะเกิดความเข้าใจในที่สุด เสนอแนะว่าเด็กควรได้รับการกระตุ้นเซลล์สมองโดยผ่านประสาทสัมผัส คือ หู ตา จมูก ลิ้น และผิวหนัง โดยให้เด็กได้ลงมือทำด้วยตนเอง รูปแบบการจัดประสบการณ์การเล่านิทานประกอบภาพนั้นเหมาะสมกับสังคมยุคปัจจุบันที่มีการปลูกฝังให้เด็กได้แสดงออก ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเล่านิทานภาพประกอบให้กับเด็กปฐมวัยสามารถที่จะส่งเสริมการพูดเรื่องราวการเล่านิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัย ทำให้เด็กได้พัฒนาทักษะทางภาษาและพัฒนาการการพูด ครูต้องใช้เทคนิคและกระบวนการสอน เพื่อยั่วยุให้เกิดแรงบันดาลใจที่จะกระตือรือร้นในการเรียน เกิดความสนุกสนาน ไม่เบื่อหน่ายและในขณะเดียวกันก็ต้องได้เนื้อหาสาระความรู้ โดยการจัดกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพเป็นการส่งเสริมความสามารถด้านการพูดของเด็กปฐมวัย (เบญจจะ คำมะสอน. 2544: 19)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่าการจัดกิจกรรมการเล่นที่นันทนาการพื้นบ้าน จังหวัดสุโขทัยประกอบภาพจะมีผลต่อความสามารถด้านการพูดของเด็กปฐมวัย หรือไม่เพียงใด ซึ่งผลจากการศึกษานี้จะเป็นแนวทางให้แก่ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัย ตลอดจนพ่อแม่ ผู้ปกครองในการที่จะพิจารณากิจกรรมและวิธีการในการส่งเสริมความสามารถการพูดของเด็กปฐมวัย ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายสำคัญเพื่อศึกษาพัฒนาการด้านการพูดของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นที่นันทนาการพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่นที่นันทนาการพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพโดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะดังนี้

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการด้านการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นที่นันทนาการพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพ
2. เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการด้านการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นที่นันทนาการพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพ

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการศึกษาการจัดกิจกรรมการเล่นที่นันทนาการพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพ จะเป็นข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ได้เลือกใช้กิจกรรมการเล่นที่นันทนาการประกอบภาพเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการด้านการพูดของเด็กปฐมวัย

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชาย-หญิง อายุ 5-6 ปี กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนเทศบาลแป้นจันทร์กระจ่าง สังกัดเทศบาลเมืองสวรรคโลก อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย จำนวน 15 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ศึกษาทั้งประชากรทั้งหมดซึ่งเป็นนักเรียนระดับชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนเทศบาลแป้นจันทร์กระจ่าง สังกัดเทศบาลเมืองสวรรคโลก อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย จำนวน 15 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ การจัดกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพ

ตัวแปรตาม คือ พัฒนาการด้านการพูด

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กนักเรียนชาย-หญิง ที่มีอายุ 5-6 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนเทศบาลแป้นจันทร์กระจ่าง สังกัดเทศบาลเมืองสวรรคโลก อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย

2. นิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัย หมายถึง เรื่องเล่าที่แต่ละท้องถิ่นเล่าสืบทอดกันมาแต่โบราณ เป็นเรื่องเล่าปากเปล่าด้วยภาษาร้อยแก้ว เล่าต่อกันมาแบบปากต่อปากมุขปาฐะ ไม่มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรจนต่อมาเมื่อมนุษย์สามารถประดิษฐ์ตัวอักษรขึ้นใช้จึงได้บันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร การเล่านิทานพื้นบ้านประกอบภาพมีลักษณะการจัดตั้งต่อไปนี้เป็นเรื่องเล่าปากเปล่าด้วยภาษาร้อยแก้ว เล่าต่อกันมาแบบปากต่อปากมุขปาฐะ ไม่มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรจนต่อมาเมื่อมนุษย์สามารถประดิษฐ์ตัวอักษรขึ้นใช้จึงได้บันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ตามเค้าเรื่องเดิมนอกจากนี้นิทานพื้นบ้านจะไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง หรือผู้เล่า ผู้เล่านิทานจึงอ้างว่า “เขาเล่าว่า” หรือ “จำมาจากคนนั้น”

3. กิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพ หมายถึง การจัดประสบการณ์ในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ด้วยการให้เด็กได้ฟัง เล่าเรื่อง และสรุปเนื้อหาของนิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพซึ่งเป็นนิทานพื้นบ้านที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 8 เรื่อง โดยมีวิธีดำเนินกิจกรรมดังนี้

3.1 ขั้นนำ ครูนำเด็กเข้าสู่เรื่องราว เช่น ร้องเพลง การสนทนา การใช้คำถามและสร้างข้อตกลงร่วมกัน ระหว่างครูกับเด็กในการปฏิบัติตัวระหว่างฟังนิทาน

3.2 ขั้นเล่านิทานเด็กเล่านิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพ ในระหว่างการเล่ามีการสนทนาซักถามเพื่อให้เด็กได้พัฒนาการด้านการพูด ตามจุดประสงค์ของการเล่านิทานประกอบภาพเรื่องนั้น

3.3 ขั้นสรุป เด็กและครูร่วมกันสนทนา สรุปเนื้อหาของนิทานประกอบภาพ และร่วมกันทำกิจกรรมทบทวนนิทานที่ได้มีความสัมพันธ์กับเนื้อเรื่องและพัฒนาการด้านการพูดตามจุดประสงค์ของการเล่านิทานประกอบภาพเรื่องนั้น

4. พัฒนาการด้านการพูด หมายถึง การเปลี่ยนแปลงความสามารถอันเกิดจากการที่เด็กสามารถใช้ถ้อยคำ ถ่ายทอดความต้องการ ความคิดตลอดจนทัศนคติโดยออกมาเป็นภาษาพูด เพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจและสื่อสารได้อย่างถูกต้อง ผู้วิจัยแบ่งความสามารถด้านการพูดเป็น 3 ด้าน ดังนี้

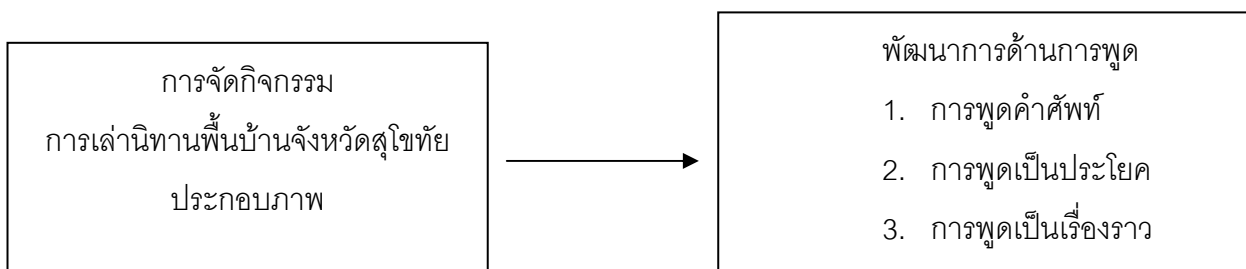
4.1 การพูดคำศัพท์ หมายถึง เด็กสามารถพูดความหมายของคำที่สื่อผ่านน้ำเสียงซึ่งวัดโดยแบบทดสอบวัดพัฒนาการทางการพูดคำศัพท์

4.2 การพูดเป็นประโยค หมายถึง เด็กสามารถคิดคำ รู้จักใช้คำที่เหมาะสมเรียงเรียงเป็นประโยคของตนเองด้วยภาษาที่สละสลวยงดงามโดยอาศัยการผูกจากคำ วลี และประโยคที่เคยได้ยินซึ่งวัดโดยแบบทดสอบพัฒนาการทางการพูดเป็นประโยค

4.3 การพูดเป็นเรื่องราว หมายถึง เด็กสามารถพูด อธิบาย ขยายความเพื่อสื่อสารให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจโดยการพูดตามลำดับเหตุการณ์ อย่างต่อเนื่องตลอดจนการแสดงสีหน้าท่าทางและน้ำเสียงที่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่กำลังพูด ซึ่งวัดโดยแบบทดสอบพัฒนาการทางการพูดเป็นเรื่องราว

พัฒนาการด้านการพูดของเด็กปฐมวัยวัดได้จากผลต่างของคะแนนความสามารถก่อนและหลังการทดลองซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบพัฒนาการด้านการพูดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัย

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพมีพัฒนาการด้านการพูดสูงขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถด้านการพูด
 - 1.1 ความหมายของการพูด
 - 1.2 ความสำคัญของการพูด
 - 1.3 พัฒนาการความสามารถด้านการพูด
 - 1.4 กระบวนการพูด
 - 1.5 การใช้ภาษาพูด
 - 1.6 แนวทางการส่งเสริมความสามารถด้านการพูด
 - 1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางการพูด
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพประกอบ
 - 2.1 ความหมายของภาพประกอบ
 - 2.2 คุณค่าและประโยชน์ภาพประกอบ
 - 2.3 ชนิดและลักษณะของภาพประกอบ
 - 2.4 หลักการเลือกและใช้ภาพประกอบประกอบการสอน
 - 2.5 ลักษณะของภาพประกอบที่ดี
 - 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพประกอบ
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทานพื้นบ้าน
 - 3.1 ความหมายของนิทานพื้นบ้าน
 - 3.2 ประวัติความเป็นมาของนิทานพื้นบ้าน
 - 3.3 ลักษณะของนิทานพื้นบ้าน
 - 3.4 ประเภทของนิทานพื้นบ้าน
 - 3.5 คุณค่าของนิทานพื้นบ้าน
 - 3.6 วิธีการเล่านิทานและเทคนิคในการเล่านิทานพื้นบ้าน
 - 3.7 การคัดสรรนิทานพื้นบ้านให้เหมาะสมกับเด็ก
 - 3.8 ประวัติความเป็นมาของนิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัย
 - 3.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทานพื้นบ้าน

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถด้านการพูด

1.1 ความหมายของการพูด

มีผู้ที่ให้ความหมายของคำว่า การพูดไว้ดังนี้

นิตยา ประพฤติกิจ (2536: 151) กล่าวว่า การพูดเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทดสอบ ความคิดของตนเอง แสดงความรู้สึก เพิ่มพูนความรู้ใหม่ๆ พัฒนาความสามารถด้านการฟัง สร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น ฝึกฝนการใช้คำและโครงสร้างภาษา และให้ความสนุกสนาน ยิ่งเด็กอายุน้อยเท่าไรก็ยิ่งพูดน้อยลงเท่านั้น เพราะเด็กๆ จะใช้พลังงานทางกายเพื่อให้ได้สิ่งที่เขาต้องการ เช่น เด็กจะหยิบหรือกระซอกของจากผู้อื่น เดินข้าม กัด ข่วน ร้องไห้ หรือตะเบ็งเสียง โดยไม่ใช้คำพูดเหมือนเด็กที่โตแล้ว แต่เมื่อเด็กพัฒนาทางด้านวุฒิภาวะแล้วเด็กจะพัฒนาด้านการใช้ภาษา (คำพูด)

วรรณิ โสมประยูร (2537: 99) กล่าวว่า การพูดเป็นการสื่อความหมายอย่างหนึ่งโดยใช้น้ำเสียง ภาษา กิริยา ท่าทาง เพื่อถ่ายทอดความเข้าใจให้ผู้ฟังหรือเข้าใจความต้องการ เพราะการพูดเป็นทักษะการส่งออกตามหลักของภาษาศิลป์

สุภาวดี ศรีวรรณะ (2542: 86) กล่าวว่า การพูดหมายถึงพฤติกรรมการติดต่อสื่อสารกันระหว่างบุคคล ด้วยการใช้อ้อยคำ น้ำเสียง ภาษา อากัปกริยา ท่าทาง สีหน้า แววตา เพื่อถ่ายทอดความรู้สึก ความคิด ความต้องการของผู้พูดไปสู่ผู้ฟัง เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจและตอบสนองได้

จากที่กล่าวมาสรุปว่า การพูดเป็นการสื่อสารเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยใช้น้ำเสียงเพื่อสื่อความหมายให้ผู้ฟังเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของตน สำหรับเด็กปฐมวัยนั้นการพูดเป็นเครื่องมืออีกอย่างหนึ่งในการสื่อความหมาย ความรู้สึก หรือความต้องการของเด็กให้ผู้อื่นได้รับทราบและเข้าใจ ซึ่งการพูดของเด็กปฐมวัยในการวิจัยครั้งนี้เป็นการบอกชื่อสิ่งของและเล่าเรื่อง

1.2 ความสำคัญของการพูด

มีผู้ที่ให้ความสำคัญของการพูดไว้ดังนี้

วรรณิ โสมประยูร (2537: 186) กล่าวว่า การพูดเป็นการสื่อสารที่มีความสำคัญเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันมากที่สุด เพราะการพูดเป็นเครื่องมือที่สื่อความคิดที่รวดเร็ว แพร่หลายได้ผลยิ่งขึ้น นอกจากจะพูดทั่วไปในชีวิตประจำวันแล้ว ยังมีโอกาสอื่นๆ ที่ต้องการพูดเป็นทางการ ซึ่งเป็นการเผยแพร่ที่ถ่ายทอดความรู้ความคิดเป็นสำคัญ

สุภาวดี ศรีวรรณะ (2542: 6-64) ได้กล่าวว่าการพูดเป็นเครื่องมือที่สำคัญของการติดต่อสื่อสารที่จะนำไปสู่ความสำคัญในชีวิต การฝึกพูดเป็นพื้นฐานที่จะช่วยฝึกทักษะทางด้านภาษาเป็นอย่างดี ซึ่งจุดประสงค์ของการพูดมีดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้เด็กพัฒนาการพูดได้คล่องเป็นธรรมชาติ ได้เรียนรู้คำศัพท์ใหม่ๆ
2. พัฒนาความสามารถในการพูดได้ชัดเจน ได้ฝึกเสียงที่เป็นปัญหาสำหรับเด็ก เช่น เสียง “ ส ” นอกจากนี้ยังควรพูดด้วยเสียงที่น่าฟัง รื่นหู ไม่ดัง ไม่ค่อยเกินไป มีความมั่นใจในการพูด พูดถูกต้องจนเป็นนิสัย เช่น เด็กๆ มักจะพูดประโยคปฏิเสธว่า ผมเปล่าทำ ต้องแก้เป็น ผมไม่ได้ทำครับ หรือ หนูไม่ได้ทำค่ะเพื่อใช้ภาษาเป็นเครื่องมือติดต่อกับสังคมกับเพื่อนๆ และบุคคลอื่นๆ การที่เด็กจะเป็นที่น่าคบหาสมาคมด้วยย่อมต้องมีภาษาที่สุภาพ ดังนั้นการให้การศึกษาแก่เด็กวัยนี้ย่อมจะต้องฝึกเด็กให้รู้จักคำสุภาพทั้งหลาย เช่น คำว่า ขอโทษ ขอขอบคุณ ขอใบใจ โดยต้องเป็นแบบแผนให้เด็กและต้องให้เด็กใช้อย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้จะต้องให้รู้จักกาลเทศะด้วยเสียงที่พูดในห้องเรียนย่อมจะไม่ต้องดังเหมือนเสียงที่ใช้ในสนามเพื่อพัฒนาความสามารถในการติดต่อกับผู้อื่นไม่เพียงแต่แสดงความคิดเห็นของตนเท่านั้นแต่ยังสามารถเข้าใจสิ่งที่คนอื่นพูดการฝึกเลียนเสียงคำพูดก่อนที่จะบรรยายเรื่องราวต่างๆ หากไม่ฝึกเรื่องนี้เด็กบางคนจะเล่าเรื่องไม่ตรงจุด เช่น เด็กอาสาจะเล่าเรื่อง ไปเที่ยวทะเล แทนที่จะพูดถึงการไปทะเล เด็กบางคนจะมัวพะวงแต่จุดไม่สำคัญเรียนรู้เกี่ยวกับภาษา เช่น หลักของการออกเสียง เสียงวรรณยุกต์ การเว้นวรรค การเรียบเรียงคำให้เป็นประโยค

จากที่กล่าวมาสรุปว่า การพูดเป็นทักษะทางภาษาที่สำคัญอย่างหนึ่งในการถ่ายทอดความรู้สึกรู้จักคิดเพื่อให้คนอื่นรู้และเข้าใจ โดยเฉพาะเด็กปฐมวัย หากผู้ที่เกี่ยวข้อง พ่อแม่ ครู รู้เทคนิคในการส่งเสริมพัฒนาการพูด รู้จักเรียงลำดับการพูดเรื่องราวก่อนหลังไม่วกไปวกมา เพื่อให้การสื่อสารถ่ายทอดความรู้สึกและความต้องการของตนเองได้อย่างถูกต้อง พัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยนั้นมีขั้นของพัฒนาการทางภาษาและการพูด โดยเริ่มต้นจากที่เด็กรับรู้ภาษาและคำพูดของการได้ยิน เด็กสามารถฟังเข้าใจสิ่งที่ได้ยินก่อนที่จะพูดได้ทักษะในการฟัง รับรู้ และเข้าใจคำพูดของเด็กเกิดก่อนทักษะในการพูดสื่อภาษา พัฒนาการทางภาษาและการพูดจึงเริ่มจากพัฒนาการด้านการฟัง โดยการรับรู้ผ่านประสาทหูส่งไปยังสมอง เพื่อแปลความหมาย ทำให้เข้าใจคำพูดนั้นได้ ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านกล่าวถึงพัฒนาการทางภาษาด้านการพูดไว้ดังนี้

เพ็ญแข ประจันปัจจุบัน (ม.ป.ป.: 19) กล่าวถึง พัฒนาการทางการพูดของเด็กวัย 1-5 ปี ดังนี้

1. ระยะเวลาอ้ออ้อ (Babbling) จะเริ่มเมื่อเด็กมีอายุประมาณ 3 เดือน และจะเห็นชัดเมื่อเด็กอายุ 6 เดือนไปแล้ว เด็กจะอ้ออ้อทั้งเวลามีคนอื่นอยู่ด้วยและเวลาอยู่คนเดียว
2. ระยะเวลาเล่นเสียง (Vocal Play) คือการที่เด็กทำเสียงสูงต่ำประกอบไปด้วย พบในระยะเวลาอายุประมาณ 6-8 เดือน

3. ระยะเลียนเสียง (Jargon Stage) เป็นลักษณะการพูดของเด็กระยะก่อน 2 ขวบ คือการที่เด็กเลียนแบบเสียงพูดของผู้ใหญ่ ถ้าฟังเินๆ คิดว่าเด็กพูดได้เป็นประโยคยาวๆ แต่ที่จริงแล้วไม่มีความหมาย

4. ระยะการพูดย่อๆ หรือการพูดคลุมความหมาย เกิดขึ้นระยะอายุ 2 ขวบขึ้นไป เด็กจะนำคำมารวมกันพูดสั้นๆ การเรียงคำอาจสลับสับสน และส่วนใหญ่จะมีเสียง 2 หรือ 3 คำเท่านั้น เช่น “แมว ไหน” เป็นต้น หรือตัดคำให้เหลือคำเดียวเช่น “ไป”

5. การใช้ท่าทาง (Gestures) เกิดในช่วงที่เด็กยังไม่สามารถจะใช้คำพูดบอกความต้องการได้ จึงใช้ท่าทางเพื่อทดแทนภาษา แต่หลังจาก 2 ขวบไปแล้ว เด็กจะใช้ท่าทางน้อยลงไปเป็นลำดับ

เซอร์ลอค (นิรันดร์ รอดเยี่ยม. 2531: 20-23; อ้างอิงจาก Hurlock. 1978. *Child Development*. pp. 185-186) ศึกษาเกี่ยวกับความเข้าใจภาษา สรุปได้ดังนี้

1. ความเข้าใจภาษาที่ผู้อื่นพูด (Comprehension) เป็นความสามารถที่จะเข้าใจคำพูดของผู้อื่น ต้องอาศัยความรู้ศัพท์ต่างๆ เป็นพื้นฐาน ทำนองเดียวกับที่ผู้เรียนเรียนภาษาต่างประเทศ ก็ต้องรู้ศัพท์มากพอควร จึงจะจับความได้ และอาจเข้าใจภาษาก่อนจะพูดได้เด็กก็เช่นกัน เด็กอาจเข้าใจท่าทางการพูด การกระทำ แต่อาจไม่เข้าใจคำประโยคที่พูด ในการพัฒนาความเข้าใจนั้น เด็กอาจมีการตอบสนองต่อทั้งลีลาการพูดและสำเนียงที่เขาได้ยินในสภาพการณ์ต่างๆ เด็กจะเรียนรู้ความหมายของคำจาก สถานการณ์จากท่าทาง เช่น การยิ้ม สุ่มเสียงที่พูด

2. การเรียนรู้คำศัพท์ (Vocabulary Learning) พิจารณาได้ 2 ด้าน คือ

2.1 คำศัพท์ทั่วไป ได้ลำดับขั้นของคำศัพท์ไว้ดังนี้

2.1.1 คำนาม เป็นคำแรกของเด็ก ซึ่งเกิดจากการเล่นเสียง

2.1.2 คำกริยา หลังจากที่ได้เรียนรู้คำนามเพียงพอที่จะไปใช้เรียกชื่อคน และสิ่งของในสภาพแวดล้อมได้แล้ว เขาก็เริ่มที่จะเรียนรู้คำศัพท์โดยเฉพาะคำศัพท์ที่เป็นการแสดงท่าทาง เช่น ให้ เอาไป และถือไว้

2.1.3 คำคุณศัพท์ จะปรากฏให้เห็นได้ในราวขวบครึ่ง คำคุณศัพท์ง่ายๆ ที่ใช้ในเริ่มแรกได้แก่ “ดี” “เลว” “ชน” “ร้อน” และ “หนาว” ซึ่งจะใช้กับบุคคล อาหาร และของเล่น

2.1.4 คำกริยาวิเศษณ์ เด็กจะรู้จักใช้พร้อมๆ กับคำคุณศัพท์คำกริยาวิเศษณ์ที่ใช้ทั่วๆ ไป ก็มี “ที่นี่” และ “ที่ไหน” ในช่วงสองปีแรกเด็กเรียนรู้คำศัพท์ได้ช้า หลังจากนั้นในระยะก่อนเข้าเรียนจะเรียนรู้เร็วขึ้น และจะเรียนรู้อย่างรวดเร็วหลังจากเข้าโรงเรียนแล้ว ทั้งนี้เนื่องจากการได้รับการสอนโดยตรงจากครู และจากการได้พบเห็นสิ่งต่างๆ มากขึ้น ผลจากการศึกษาค้นคว้าของนักจิตวิทยาหลายท่านพบว่า โดยเฉลี่ยเด็กประถมศึกษาปีที่ 1 จะรู้จักคำประมาณ 20,000-24,000 คำ หรือ 5-6% ของคำในพจนานุกรม ครั้นโตถึงชั้น ป.6 เด็กรู้จักคำศัพท์ประมาณ 50,000 คำ และราว 80,000 คำ หรือ 22% ของคำในพจนานุกรมฉบับมาตรฐานสำหรับเด็กที่เริ่มเข้าเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งจำนวนคำศัพท์ที่เด็กเรียนรู้ ส่งผลถึงภาษาพูดของเด็ก

2.2 ศัพท์เฉพาะ 7 ลักษณะ คือ

2.2.1 ศัพท์เกี่ยวกับสี เด็กทั่วไปจะรู้จักชื่อขั้นต้นในราว 4 ขวบ และจะเรียนรู้ในสีอื่นๆ ซึ่งขึ้นอยู่กับความสนใจเรื่องสีและโอกาสที่จะเรียนรู้สี

2.2.2 ศัพท์เกี่ยวกับจำนวนมาตราวัดเซาท์บัญญัติของ สแตนฟอร์ด บิเน็ต (Stanford Binet) เด็ก 5 ขวบ สามารถที่จะนับสิ่งของได้ถึง 3 เด็ก 6 ขวบ จะเข้าใจคำว่า “สาม” “เก้า” “ห้า” “สิบ” และ “เจ็ด” ดีพอที่จะนับแบ่งลูกบาศก์ได้

2.2.3 ศัพท์เกี่ยวกับเวลา เด็กอายุ 6-7 ขวบ จะรู้ความหมายของเวลา ตอนเช้า ตอนบ่าย ตอนกลางวัน ฤดูร้อน และฤดูหนาว

2.2.4 ศัพท์เกี่ยวกับเงิน เด็กอายุ 4-5 ขวบ เริ่มที่จะรู้ค่าของเหรียญตามลักษณะ ขนาดและสีของเหรียญ

2.2.5 ศัพท์แสดง ช่วงระหว่าง 4-8 ขวบ เด็กส่วนมากโดยเฉพาะเด็กชายใช้ศัพท์ แสดงแสดงออกทางอารมณ์และทำตามกลุ่มเพื่อน

2.2.6 ศัพท์คำสบถ สาบาน คำสาบานส่วนมากเด็กชายจะเป็นผู้ใช้ เริ่มในวัย เข้าเรียน เพื่อสร้างเอกลักษณ์ให้ตนเองว่าโตแล้ว เพื่อทดแทนความรู้สึกที่เป็นปมด้อย และเพื่อ ดึงดูดความสนใจ

2.2.7 ศัพท์ลับเฉพาะ เด็กหญิงเกือบทุกคนจะใช้ภาษา เฉพาะหลังจากอายุ 6 ขวบ เพื่อใช้สื่อสารกับเพื่อน

3. การสร้างประโยค (Forming Sentences) เมื่อเด็กเริ่มพูดเป็นประโยค ก็มักทำโดยเอาคำ มาต่อกัน ซึ่งเด็กจะเริ่มทำได้ก่อนอายุ 2 ขวบ ระยะเวลาๆ ก็มักใช้คำเดี่ยวก่อนอาจเป็นคำนามหรือกริยา มาประกอบกับท่าทาง เมื่อเด็กอายุ 2 ขวบ เด็กจะรวมคำมาต่อเป็นประโยคแต่ไม่สมบูรณ์ ประโยคมัก ประกอบด้วยคำนาม และคำกริยา บางครั้งอาจมีคำคุณศัพท์หรือกริยาวิเศษด้วย เมื่ออายุ 4 ขวบ เด็ก พูดเป็นประโยคได้เกือบสมบูรณ์ และรู้จักใช้คำเกือบทุกชนิด พออายุ 6 ขวบ เด็กรู้จักใช้ประโยคเกือบ ทุกแบบประโยคที่ใช้ตอนแรกๆ มักเป็นประโยคง่ายๆ และค่อยๆ ซับซ้อนขึ้นตามลำดับ

4. การออกเสียง (Pronunciation) เด็กจะเลียนเสียงตามที่ตนได้ยิน ดังจะเห็นได้ว่า เด็กจะ พูดภาษาได้ตามลักษณะภาษาที่ตนได้ยินมาจากสิ่งแวดล้อม ในช่วงอายุ 12-18 เดือน เด็กส่วนมากมัก พูดฟังไม่รู้เรื่องนอกจากคนใกล้ชิดในช่วงอายุ 18-36 เดือน การออกเสียงดีขึ้นมาก การไม่เข้าใจสิ่งที่ เด็กพูดทำให้เข้าใจผิด ไม่รู้ว่าต้องการอะไรแน่ มักทำให้เด็กเกิดความคับข้องใจได้ง่าย และทำให้เด็กมี พฤติกรรมถอยหลัง คือใช้วิธีร้องไห้เหมือนเมื่อยังเล็กอีกครั้ง โดยปกติหลังวัย 3 ขวบ จะออกเสียงชัดขึ้น แต่ยังมีบางคนยังออกเสียงบางเสียงไม่ชัด เช่น “พ่อ – ป้อ” “ข้าง – ช้าง” “ฉี่ – ลี” เป็นต้น แต่หลังจาก 5-6 ขวบไปแล้วอาการพูดแบบนี้จะค่อยๆ หดไป เด็กจะพูดชัดเหมือนผู้ใหญ่

บันลือ พุทชะวัน (2536: 22) กล่าวถึงพัฒนาการทางภาษาพูดของเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

1. การพูดซ้ำ ฟังซ้ำ เด็กชอบใช้คำพูดซ้ำซาก เลียนคำพูดของผู้ใหญ่ และผู้ใกล้ชิด
2. ชอบพูดคนเดียว (Monologue) ทำนองบอกความประสงค์ของตนเอง เกี่ยวข้องกับตนเอง เช่น จะไปเที่ยว จะมีตุ๊กตาสวยๆ หรือนั่งเล่นกันอยู่สองคน แต่ต่างพูดกันไปคนละเรื่อง
3. การสื่อความหมาย (Communicate) หมายถึงรู้จักพูดให้คนอื่นเข้าใจในเจตนา เข้าใจตน ชักชวนให้ผู้อื่นเล่นด้วยหรือร่วมมือช่วยตนเองได้

เบญจมาศ พระธานี (2540: 9-11) สรุปขั้นตอนของพัฒนาการด้านการพูดของเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

1. เสียงแสดงปฏิกิริยาสะท้อน (Reflex sounds) อายุ 0-2 เดือน เป็นขั้นแรกของการเรียนรู้ภาษาและการพูด ตั้งแต่เด็กร้องไห้ตอนแรกคลอด ซึ่งเป็นการแสดงถึงการพัฒนาการทำงานของอวัยวะที่ใช้ในการออกเสียงและหายใจที่จะเป็นพื้นฐานของการพูดต่อไป การร้องไห้ระยะต่อมาจะแสดงถึงความต้องการของเด็กได้หลายอย่าง เช่น หิว เปียก หรือตกใจ เป็นต้น
2. เสียงอ้อแอ้ (Babbling) อายุ ½ เดือน – 2 ปี เป็นขั้นที่เด็กส่งเสียงด้วยความพอใจที่ได้เคลื่อนไหวอวัยวะที่ใช้ในการพูด โดยจะเลียนแบบเสียงของตัวเองซ้ำๆ เสียงอ้อแอ้นี้เกิดขึ้นโดยสัญชาตญาณของความเป็นมนุษย์ จึงพบได้ในเด็กทุกคนแม้กระทั่งเด็กหูหนวกหูตึงแต่การส่งเสียงอ้อแอ้ในเด็กเหล่านี้จะไม่พัฒนาต่อไปตามปกติเพราะไม่ได้ยินเสียงของตัวเอง
3. การส่งเสียงเพื่อสื่อความหมาย (Socialized vocal play) อายุ 5-6 เดือน เป็นขั้นที่เด็กเริ่มส่งเสียงเพื่อการสื่อสารกับผู้อื่นโดยเด็กจะฟังเสียงอื่นและส่งเสียงโต้ตอบเป็นครั้งคราว ขั้นที่คาบเกี่ยวกับการส่งเสียงอ้อแอ้ ซึ่งบางครั้งเด็กจะส่งเสียงอ้อแอ้เล่นคนเดียวบางครั้งส่งเสียงเพื่อโต้ตอบคนรอบข้าง
4. คำแรกที่มีความหมาย (The First Meaningful Word) อายุ 8-10 เดือน เป็นขั้นที่เด็กเริ่มเข้าใจคำพูดที่เคยได้ยินจากการเชื่อมโยงคำพูดกับเหตุการณ์ต่างๆ แล้วสะสมเป็นความรู้ภายใน เมื่อเด็กมีความพร้อมเด็กจะเลียนแบบการออกเสียงผู้อื่น และออกเสียงคำคำนั้นได้ถูกต้องในเวลาต่อมา
5. วลี ประโยค และภาษาเด็ก (Phrases, Sentences, and Jargon) อายุ 12-24 เดือน เป็นขั้นที่เด็กเริ่มเป็นคำที่ยาว 2 พยางค์ หรือคำ 2 คำรวมกันเป็นวลี และประโยค ซึ่งมีความซับซ้อนมากขึ้นตามอายุ โดยเฉลี่ยเด็กอายุ 1 ปี จะพูดวลีหรือประโยคที่ยาว 1 คำ เด็กอายุ 2 ปี จะพูดวลีหรือประโยคที่ยาว 2 คำ เด็กอายุ 3 ปี จะพูดวลีหรือประโยคที่ยาว 3 คำ และเด็กอายุ 4 ปี จะพูดวลีหรือประโยคที่ยาว 4 คำ แต่ในบางครั้งเด็กจะมีการทดลองใช้คำศัพท์ใหม่ๆ ซึ่งอาจจะมีลักษณะของการหยุดคิด (Pause) พูดซ้ำๆ ใช้คำซ้ำๆ บ่อยๆ คล้ายคนติดอ่าง (Normal Disfluency) ลักษณะการพูด

เช่นนี้เกิดขึ้นในช่วงที่เด็กอายุ 2-6 ปี ซึ่งจะค่อยๆ หายไปเมื่อเด็กเรียนรู้การพูดคำศัพท์ต่างๆ มากขึ้น หรือในบางครั้งเด็กเองอยากพูดอยากอธิบายบางสิ่งบางอย่างแต่ไม่ทราบว่าจะใช้คำศัพท์อะไร เด็กจะใช้พยางค์ที่ไม่มี ความหมายปนกับพยางค์ที่มีความหมาย (Jargon) การพูดลักษณะเช่นนี้ควรจะหายไปเมื่อเด็กมีอายุ 2½ ปี เพราะเด็กมีการขยายคำศัพท์มากขึ้นแล้ว

6. พัฒนาการแปรเสียง เสียง จังหวะ และภาษา (Articulation, Voice, Rhythm, and Language Development) อายุ 5-7 ปี เป็นขั้นที่เด็กมีการเรียนรู้การใช้เสียงพูดให้ถูกต้องและมีการขยายคำศัพท์โครงสร้าง และความซับซ้อนของประโยคมากขึ้น เด็กจะพัฒนาสิ่งเหล่านี้ได้ค่อนข้างสมบูรณ์ใกล้เคียงผู้ใหญ่ราวอายุ 7-8 ปี

ศรียา นิยมธรรม และประภัสสร นิยมธรรม (2541: 42) กล่าวว่า ถึงแม้ว่าเด็กทุกคนจะมี พัฒนาการ ด้านการพูดไปในทำนองเดียวกัน แต่ก็ยังมีความแตกต่างกันในอัตราการพัฒนาการ ขนาด และคุณภาพของคำศัพท์ตลอดจนความถูกต้องในการออกเสียงในทุกๆ ระดับอายุ

องค์ประกอบสำคัญที่ทำให้สิ่งเหล่านี้แตกต่างกัน ได้แก่

1. สุขภาพ การเจ็บป่วยเรื้อรังหรือรุนแรงในช่วงสองปีแรกของชีวิต มักทำให้การเริ่มพูดและการรู้จักใช้ประโยคช้าไปราว 1-2 เดือน ทั้งนี้เพราะการที่เด็กป่วยรุนแรงหรือเรื้อรังนั้น ทำให้เด็กถูกตัดขาดจากการคบค้ากับเด็กอื่นๆ ซึ่งส่งผลให้พัฒนาการทางภาษาล่าช้าลงได้

2. สติปัญญา ความสัมพันธ์ระหว่างสติปัญญาและภาษานั้นเกี่ยวเนื่องกันอย่าเด่นชัดจนบ่อยครั้งที่มีผู้อ้างภาษาของเด็กเป็นเครื่องชี้ระดับสติปัญญาข้อเท็จจริงนี้ไม่เพียงแต่จะเรียนรู้ในระดับอายุต่างๆ ตลอดวัยเด็ก สำหรับเด็กเล็กๆ ความสัมพันธ์ระหว่างเสียงพูดและระดับสติปัญญาจะเพิ่มมากขึ้นจนอายุ 2 ขวบ หลังจากนั้นความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการทางภาษาและสติปัญญาจะเป็นไปอย่างแน่นแฟ้น

3. สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม การศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและรากฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวพบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ จะมีพัฒนาการทางภาษาล่าช้ากว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่สูงกว่า

4. เพศในช่วงปีแรกของชีวิต ไม่มีความแตกต่างระหว่างเพศในการพูดให้ปรากฏจนกระทั่งเริ่มปีที่ 2 ความแตกต่างระหว่างเพศเริ่มแสดง เด็กผู้หญิงเริ่มแสดงการใช้เสียงพูดได้เหนือกว่าเมื่ออยู่ในวัยเด็กตอนต้น เด็กผู้ชายจะเริ่มพูดช้ากว่าเด็กหญิง ประโยคที่พูดก็มักจะสั้นกว่าและผิดไวยากรณ์มากกว่า ความเข้าใจศัพท์น้อยกว่า และการออกเสียงก็ถูกต่อน้อยกว่า

5. ความสัมพันธ์ในครอบครัว จากการศึกษาเด็กในสถานเลี้ยงดูเด็กและเด็กกำพร้าพบว่า ความสัมพันธ์ของครอบครัวมีผลต่อพัฒนาการด้านการพูดอย่างยิ่ง ทารกในสถานเลี้ยงดูจะร้องไห้ มากกว่าเด็กที่เลี้ยงอยู่ที่บ้าน เด็กพวกนี้จะส่งเสียงน้อยกว่า และจะเล่นเสียงแปลกๆ น้อยกว่าเด็กที่อยู่ กับครอบครัว

6. การพูดหลายภาษา คนส่วนใหญ่มักจะมีคามเชื่อว่า การจะหัดเรียนภาษาอื่นนั้นต้องหัด พูดให้เหมือนเจ้าของภาษามากที่สุด และหากผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนตั้งแต่อายุก่อน 5 ขวบ แล้วจะเรียน ได้ดีกว่าให้เรียนเมื่อโต ผู้ปกครองส่วนใหญ่จึงพยายามให้ลูกเรียน ภาษาอื่นควบคู่ไปกับการที่เด็กเรียน ภาษาของตนความจริงแล้วการทำเช่นนั้นกลับทำให้เด็กพูดได้ช้าเนื่องจากเกิดความสับสนในการพูด

กฤษยา ตันติผลาชีวะ (2542: 111) กล่าวว่า เด็กจะเริ่มพูดเป็นคำเมื่ออายุ 1 ขวบแสดงท่าทาง ประกอบได้ แต่ถ้าอายุเกิน 1½ ขวบ แล้วยังไม่พูด ควรปรึกษาแพทย์ ถ้า 2 ขวบแล้ว พูดได้ 1 คำ ถือว่า พูดช้ามากเพราะอายุ 1½ ขวบ เด็กควรพูดได้ 4-10 คำ ซึ่งรูปได้เรียกลูกบอลได้ เมื่ออายุ 2 ขวบ ใช้สรรพนามได้ พูดเป็นประโยค บางครั้งอาจจะไม่รู้เรื่อง แต่จะพูดได้ดีขึ้น เด็กชายมักพูดช้ากว่าเด็กหญิง สาเหตุที่เด็กพูดช้าที่พบนอกจากความผิดปกติของหูแล้ว ยังพบว่าเกี่ยวกับสภาพจิตใจ เช่น อีจฉาน้อง หรือในครอบครัวใช้ภาษาแตกต่างกันเด็กสับสนแต่เมื่ออายุ 3 ขวบขึ้นไปถึง 6 ขวบ เด็กจะพูดได้คล่อง เป็นเรื่องราว

สุภาวดี ศรีวรรณะ (2542: 68 – 70) กล่าวว่า พัฒนาการทางการพูดมีกระบวนการในการ พูดของเด็กปฐมวัย 3 ขั้นตอน คือ

1. การออกเสียงทำได้โดยการเลียนแบบ เด็กเลียนแบบเสียงคำและสำเนียงจากบุคคลที่ เด็กติดต่อเกี่ยวข้องด้วย เมื่อไปอยู่ในสิ่งแวดล้อมใหม่ที่สำเนียงพูดต่างออกไป เด็กจะเปลี่ยนภาษาพูด ไปตามสิ่งแวดล้อมใหม่นั้น เพราะกลไกการออกเสียงและนิสัยการพูดยังไม่ลงรูปแบบแน่นอน ด้วยเหตุ นี้พ่อแม่ และนักการศึกษาบางคนจึงเห็นว่า วัยเด็กเล็กเป็นช่วงที่ดีที่สุดในการเรียนภาษาต่างประเทศ เด็กจะพูดได้เหมือนเจ้าของภาษาแต่ถ้ารอไปเรียนเมื่อเด็กอยู่ชั้นมัธยม เด็กจะพูดภาษาด้วยสำเนียง ภาษาแม่ของตนเอง

2. การสร้างคำ คือ การเชื่อมโยงกับความหมาย คำหลายๆ คำมีเสียงเหมือนกัน แต่ความหมาย ต่างกัน เช่น สาด สารท ศาสน์ การสร้างคำจึงยากกว่าการออกเสียง ทั้งการเชื่อมโยงเสียงกับ ความหมายมีโอกาสผิดได้ง่าย ระยะเวลาเด็กจะเรียนรู้ความหมายของคำที่ต้องการใช้ก่อนถ้าไม่พอก็ใช้ ท่าทางช่วย เมื่อโตขึ้นก็หันไปใช้คำแสดงแทน เมื่อเด็กไปโรงเรียนเด็กจะทราบศัพท์ใหม่และความหมาย ใหม่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เพราะครูสอนได้โดยตรง และจากประสบการณ์ของเด็กเองจากการอ่านหนังสือ ฟัง วิทยุ หรือดูโทรทัศน์ นอกจากนี้เด็กอายุเท่ากันทราบจำนวนศัพท์ที่ไม่เท่ากันเนื่องจากความแตกต่าง ระหว่างบุคคลด้านสติปัญญาอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม และแรงจูงใจ

3. การสร้างประโยค ระยะแรกเด็กอายุ 12-18 เดือน พูดประโยคที่มีคำเพียงคำเดียว ใช้ท่าทางประกอบ เช่น “ขอ” และชี้ไปที่ตุ๊กตา หมายความว่า ขอตุ๊กตาให้หนู อายุ 2 ปี เด็กใช้ประโยคสั้นๆ ได้แล้ว อายุ 4 ปี เด็กจะพูดประโยคต่างๆ ได้ดีขึ้น เด็กชอบใช้ประโยคคำถามมาก พอเด็กพูดได้ เด็กจะพูดไม่หยุดเหมือนกับตอนที่เด็กเดินได้เด็กจะเดินไม่หยุดเช่นเดียวกัน พัฒนาการทั้งสองอย่างนี้ทำให้เด็กเกิดทักษะและความรู้สึกที่ว่าตนมีความสำคัญ พัฒนาการทางภาษาพูดของเด็กก่อนวัยเรียน ในระยะ 2-5 ปีนี้เป็นระยะที่เด็กมีความก้าวหน้าทางภาษาอย่างมาก การเรียนรู้ภาษาจะเป็นอย่างรวดเร็ว ยิ่งในระยะนี้ เด็กจะจำคำศัพท์ได้อย่างรวดเร็ว ในช่วงอายุหนึ่งๆ คือ ระยะ 2 ขวบ ถึง 3 ขวบ เด็กจะรู้คำศัพท์เพิ่มมากกว่า 1 เท่า ปัญหาทางด้านภาษาที่ครูควรสนใจ ในระยะนี้ก็คือ ปัญหาทางด้าน การพูดของเด็ก เช่นพบว่าจะมีเด็กบางคนที่มีพัฒนาการทางด้านภาษาช้ากว่าเด็กอื่นๆ เช่น ปัญหาพูดไม่ชัด (Articulation) ปัญหาพูดติดอ่าง ปัญหาความผิดปกติทางสมองประเภท Aphasia รวมทั้งปัญหาเด็กมีความผิดปกติทางอวัยวะในการพูดหรือการได้ยินด้วย

จากที่กล่าวมาสรุปว่า พัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยนั้นจะเริ่มเปล่งเสียงร้องที่ไม่มี ความหมายก่อน จากนั้นเด็กจะค่อยๆ พัฒนามาเป็นคำพูดคำเดี่ยวก่อนแล้วจึงค่อยๆ พัฒนามาเป็น ประโยคสั้นๆ ได้ และมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น เมื่อเด็กเข้าโรงเรียน จนสามารถใช้ภาษาพูดในการ สื่อความหมาย ความคิดความต้องการ และความรู้สึกของตนเองให้ผู้อื่นทราบได้เช่นเดียวกับผู้ใหญ่ ทั้งนี้ต้องอาศัยปัจจัยต่างๆ เช่น พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ครู เพื่อน และสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กเป็นสิ่งเร้า เพื่อ กระตุ้น และแก้ไขความผิดปกติให้เด็กมีพัฒนาการทางการพูดที่ดีและเหมาะสมกับวัยมากที่สุด

1.3 พัฒนาการความสามารถด้านการพูด

มีผู้กล่าวถึงพัฒนาการความสามารถด้านการพูดเอาไว้ ดังนี้

ซีฟิลท์ (หรรษา นิลวิเชียร 2535: 208; อ้างอิงจาก Seefeldt. 1986. *ปฐมวัยศึกษาหลักสูตร และแนวปฏิบัติ.*) ได้กล่าวถึงการเรียนภาษาระดับพื้นฐานของเด็กไว้ 5 ระดับดังนี้

1. ระบบเสียง (Phonology) เด็กทารกพยายามเรียนรู้ระบบเสียงในภาษาของตน โดยการ ออกเสียงหลายๆ ลักษณะและเริ่มนำเสียงมาเชื่อมต่อกันเพื่อให้มีความหมาย

2. ลักษณะคำพูด (Morphology) เด็กเริ่มเรียนรู้ว่าการผสมผสานกันของเสียงทำให้เกิด ความหมายเด็กเริ่มเรียนรู้ศัพท์ใหม่ๆ จนกระทั่งถึงวัยก่อนประถมศึกษาเด็กจะเริ่มเข้าใจกฎของคำ

3. การสร้างประโยค (Syntax) เด็กเรียนการสร้างประโยคหรือไวยากรณ์ในขณะที่เด็กเริ่ม นำคำมาสร้างประโยค เด็กจะเข้าใจโครงสร้างไวยากรณ์ เมื่อเด็กเข้าใจประโยคที่มีคำจำนวนมากเมื่อ อายุ 2-3 ปี เด็กจะพูดประโยคความเดียวชนิดต่างๆ ได้เช่น ประโยคคำสั่ง ประโยคปฏิเสธ ประโยค คำถาม เด็กจะใช้ประโยคที่มีคำเชื่อมได้เมื่ออายุ 5-7 ปี และเด็กจะใช้คำนาม สรรพนาม ได้ถูกต้องเมื่อ อายุประมาณ 7 ปี จึงจะใช้ประโยคหรือสังกรประโยคได้

4. ความหมาย (Semantics) ในขณะที่เด็กเลียนเสียงและโครงสร้างของภาษา เด็กจะเรียนรู้ด้วยว่าคำจะมีความหมายขึ้นอยู่กับบริบท (Context) ของการใช้คำนั้นด้วย กระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ความหมาย เป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและสัมพันธ์กับขั้นตอนพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ กล่าวคือ ในขั้นประสาทสัมผัส เด็กจะใช้คำพูดเดี่ยวแทนประโยคทั้งประโยค ความหมายของคำขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของการใช้คำ เช่น เด็กกำลังเดินหาพ่อ และพูดว่าพ่อ มีความหมาย ซึ่งสัมพันธ์กับการกระทำที่เป็นรูปธรรม คำว่าบ้าน อาจหมายถึง สถานที่ที่พ่อแม่ แม่ และตัวเองอาศัยอยู่ เด็กจะเริ่มตระหนักถึงความไม่ชัดเจน หรือความยืดหยุ่นของภาษา แต่เด็กจะเข้าใจต่อเมื่อเด็กมีประสบการณ์รูปธรรมเท่านั้น เมื่ออายุ 7 – 11 ปี ซึ่งเป็นขั้นปฏิบัติการรูปธรรม เด็กจะเข้าใจความหมายได้ดียิ่งขึ้น แต่ก็ยังต้องการประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมอยู่ เด็กอาจอธิบายคำว่า บ้าน ว่าหมายถึง สถานที่สำหรับนอน รับประทานอาหาร และให้เพื่อนมาเยี่ยม

5. การใช้ภาษา (Pragmatics) เด็กจะเรียนรู้การใช้ภาษาอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมที่เด็กอยู่ เด็กที่ย้ายไปที่ใหม่ก็จะเรียนรู้ภาษาของสังคมใหม่นั้น

พรารพวรรณ เหลืองสุวรรณ (2533: 90 – 93) ได้กล่าวถึงความสามารถด้านการพูดของเด็กปฐมวัยในแต่ละช่วงดังนี้

5.1 อายุ 0-2 ปี เด็กแรกเกิดจะสื่อสารกับบุคคลอื่นด้วยภาษาท่าทาง เมื่อพูดได้สามารถพูดคำบางคำได้ชัดเจนแต่ไม่เข้าใจความหมายของคำ 18 เดือนพูดได้ประมาณ 10 คำ และเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ถึง 30 คำเมื่ออายุประมาณ 2 ปี ชอบตั้งคำถามว่าอะไร ทำไม และส่วนมากยังพูดไม่ชัด โดยเฉพาะตัว ร,ล และคำควบกล้ำ บางครั้งยังพูดกลับกัน ผู้ใหญ่ควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ไม่ควรกล่าวล้อเลียนหรือตำหนิ เพราะจะทำให้เด็กพัฒนาการช้า เด็กจะสามารถเข้าใจความหมายและคำมากกว่าส่วนที่ต้องการจะพูด

5.2 อายุ 3 ปี มีพัฒนาการทางภาษาเร็วมาก สามารถตั้งคำศัพท์ใหม่ๆ หรือเรียกชื่อสิ่งใหม่ตามความเข้าใจของตน สามารถเข้าใจคำพูดง่ายๆของผู้ใหญ่ เช่น อย่า ไม่ แต่ยังไม่สามารถเข้าใจสิ่งที่มองไม่เห็น ดังนั้นการปฏิบัติตามคำสั่งคำขอร้องของผู้ใหญ่ จึงยังไม่สม่ำเสมอ และยังไม่ลิ้มคำถามว่าทำไมจะพยายามทำความเข้าใจกับคำถามที่ตนเองถามไปเช่นกัน

5.3 อายุ 4 ปี ในด้านภาษาเด็กวันนี้ เริ่มเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น มีความสนใจคำพูดของผู้ใหญ่ และชอบเลียนแบบ เริ่มพูดประโยคที่ยาว และใช้คำถามที่มีเหตุผลมากขึ้น ชอบฟังนิทานซ้ำๆ โดยไม่เบื่อ

5.4 อายุ 5 ปี สามารถเข้าใจคำพูด ข้อความยาวๆ ของผู้ใหญ่ได้ดี และพยายามพูดยาวๆ โดยเลียนแบบผู้ใหญ่ในการจะสร้างประโยค ชอบฟังนิทานประเภทเทพนิยาย และชอบการแสดงบทบาทสมมติประกอบ

5.5 อายุ 6 ปี เด็กส่วนใหญ่จะสนใจในการพูด ชอบสนทนากับเพื่อนๆ หรือผู้ใหญ่ มากกว่าการเล่นสิ่งของ และมีความสุขเมื่อได้สนทนากับผู้อื่น และไม่ชอบถูกวิจารณ์ต่อหน้าผู้อื่นหรือชุมชน ชอบฟังเรื่องราวต่างๆ โดยเฉพาะเกี่ยวกับธรรมชาติ ปรากฏการณ์ต่างๆ เริ่มสนใจในการอ่าน โดยเฉพาะเทพนิยายที่มีภาพประกอบ

จากที่กล่าวมาสรุปว่า พัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยนั้นจะเริ่มมาจากออกเสียงพูดทีละคำจากนั้นจึงใช้คำๆ เดียว แทนประโยค 1 ประโยค ต่อเมื่อโตขึ้น และสามารถนำคำที่ทำหน้าที่ต่างๆ กันมาประกอบกันเป็นประโยค จนในที่สุดสามารถผูกคำเป็นประโยคต่างๆ เพื่อสื่อความหมาย ความคิด ความต้องการ และความรู้สึกของตนเองให้ผู้อื่นทราบได้เช่นเดียวกับผู้ใหญ่

1.4 กระบวนการพูด

มีผู้กล่าวถึงกระบวนการพูดเอาไว้ ดังนี้

สุภาวดี ศรีวรรณนะ (2542: 68-70) กล่าวว่า กระบวนการในการพูดของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วยกระบวนการ 3 ขั้นตอน คือ

1. การออกเสียง
2. การสร้างคำ
3. การสร้างประโยค

ทั้งสามขั้นตอนนี้มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน ขั้นตอนที่ใดเป็นไปไม่ได้จะมีผลเสียต่อขั้นตอนนี้

1. การออกเสียงทำได้โดยการเลียนแบบ เด็กเลียนแบบเสียงคำและสำเนียงจากบุคคลที่เด็กติดต่อเกี่ยวข้องด้วย เมื่อไปอยู่ในสิ่งแวดล้อมใหม่ที่สำเนียงพูดต่างออกไป เด็กจะเปลี่ยนภาษาพูดไปตามสิ่งแวดล้อมใหม่นั้น เพราะกลไกการออกเสียงและนิสัยการพูดยังไม่ลงรูปแบบแน่นอน ด้วยเหตุนี้พ่อแม่และนักศึกษบางคนจึงเห็นว่า วัยเด็กเล็กเป็นช่วงเวลาที่ดีที่สุดในการเรียนภาษาต่างประเทศ เด็กจะพูดได้เหมือนเจ้าของภาษา แต่ถ้ารอไปเรียนเมื่อเด็กอยู่ชั้นมัธยม เด็กจะพูดภาษาด้วยสำเนียงภาษาแม่ของตน

2. การสร้างคำ คือ การเชื่อมโยงกับความหมาย คำหลายๆคำมีเสียงเหมือนกันแต่ความหมายต่างกัน เช่น สาด สารท ศาสน์ การสร้างคำจึงยากกว่าการออกเสียง ทั้งการเชื่อมโยงเสียงกับความหมายมีโอกาสผิดได้ง่าย ระยะเวลาแรกเด็กจะเรียนรู้ความหมายของคำที่ต้องการใช้ก่อน ถ้าไม่พอก็ใช้ท่าทางช่วย เมื่อโตขึ้นก็หันไปใช้คำแสดงแทน เมื่อเด็กไปโรงเรียนเด็กจะทราบศัพท์ใหม่และความหมายใหม่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เพราะครูสอนได้โดยตรง และจากประสบการณ์ของเด็กเองจากการอ่านหนังสือ ฟังวิทยุ หรือดูโทรทัศน์ นอกจากนี้เด็กอายุเท่ากันทราบศัพท์จำนวนไม่เท่ากัน เนื่องจากความแตกต่างระหว่างบุคคลด้านสติปัญญา อิทธิพลของสิ่งแวดล้อม โอกาสในการเรียนรู้ และแรงจูงใจ

3. การสร้างประโยค ระยะแรกเด็กอายุ 12-18 เดือน พูดประโยคที่มีคำเพียงคำเดียว ใช้ท่าทางประกอบ อายุ 2 ปี เด็กใช้ประโยคสั้นๆ ได้แล้ว อายุ 4 ปี เด็กจะพูดประโยคต่างๆ ได้ดีขึ้น เด็กชอบใช้ประโยคคำถามมาก พอเด็กพูดได้ เด็กจะพูดไม่หยุดเหมือนกับตอนที่เด็กเดินได้เด็กจะเดินไม่หยุดเช่นเดียวกัน พัฒนาการทั้งสองอย่างนี้ทำให้เด็กเกิดทักษะและความรู้สึกที่ตนมีความสำคัญ

นภเนตร ธรรมบวร (2544: 113-114) กล่าวถึง พัฒนาการทางการพูดว่า การพูดถือเป็นการแสดงออกทางพัฒนาการภาษาด้านหนึ่ง ซึ่งมีความสำคัญพอๆ กับการเขียนเลยทีเดียว การพูดเป็นการรวบรวมประสบการณ์ด้านต่างๆ ของเด็กๆ เข้าด้วยกัน อันได้แก่ ความรู้สึก การรับรู้การเรียนรู้ ความจำ และความรู้ความเข้าใจ นอกจากนั้น

จากที่กล่าวมาสรุปว่า การพูด เป็นทักษะทางภาษาที่สำคัญอย่างหนึ่งใช้ในการสื่อสารการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดและความเห็น เพื่อให้ผู้อื่นรู้และเข้าใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเด็กปฐมวัย หากผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย รู้จักหาวิธีที่จะส่งเสริมพัฒนาการพูดที่เหมาะสมและฝึกบ่อยๆ ก็จะทำให้เด็กกล้าแสดงออกทางการพูด รู้จักเรียงลำดับการพูดของเรื่องราวก่อนหลังไม่วกไปวนมา ทำให้การสื่อสารถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของตนถูกต้องชัดเจนยิ่งขึ้นกระบวนการพูดของเด็กปฐมวัยประกอบด้วยกระบวนการ 3 ขั้นตอน คือ การออกเสียง การสร้างคำ และการสร้างประโยค การจัดกิจกรรมส่งเสริมการพูดที่เหมาะสมและสอดคล้องกับพัฒนาการจะช่วยให้การพัฒนาการพูดเป็นไปอย่างได้ผลดี

1.5 การใช้ภาษาพูด

มีผู้กล่าวถึงการใช้ภาษาพูดดังนี้

ธีราพร กุลนันทน์ (2535: 131) กล่าวว่า การใช้ภาษาพูดเป็นทักษะที่ต้องมีการเรียนรู้ การเรียนรู้ภาษาพูดมี 3 วิธี คือ การลองผิด ลองถูก การเลียนแบบ และการฝึกการเรียนรู้ที่ดีที่สุดคือการฝึกเด็กโดยมีตัวอย่างที่ดีให้เลียนแบบอย่างถูกต้อง เด็กได้รับคำแนะนำและช่วยเหลือให้ทำตามแบบและได้รับการแก้ไขให้พูดให้ถูกต้อง

ประดินันท์ อุปรมัย (2526: 133-135) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้ภาษาพูดของเด็กปฐมวัย แบ่งได้เป็น 4 ประการ คือ

1. ความพร้อมของอวัยวะที่เกี่ยวข้องกับการพูดของเด็ก
2. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้ใกล้ชิดและแรงเสริมที่เด็กได้รับ
3. สื่อมวลชน
4. ประสบการณ์แวดล้อมตัวเด็ก

ปัจจัยทั้ง 4 ประการนี้ มีความเกี่ยวข้องกัน ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ กล่าวคือ แม่เด็ก จะมีความพร้อมของอวัยวะที่เกี่ยวข้องกับการพูด แต่ถ้าเด็กไม่เคยได้ยินภาษาพูด เด็กจะพูดไม่ได้ หรือถ้า ได้ยินภาษาพูดจากทั้งผู้ใกล้ชิด สื่อมวลชน และผู้อื่น แต่อวัยวะในการพูดซึ่งรวมถึงอวัยวะในการได้ยิน ของเด็กบกพร่องหรือไม่พร้อม เด็กก็ไม่สามารถพูดได้ไม่ชัดเจน

จากที่กล่าวมาสรุปว่า การใช้ภาษาพูดในเด็กปฐมวัยนั้นจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ คือความพร้อมของอวัยวะที่เกี่ยวข้องกับการพูด การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้ใกล้ชิด สื่อมวลชน และประสบการณ์ที่อยู่แวดล้อมตัวเด็ก จึงจะทำให้เด็กสามารถใช้ภาษาพูดได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสม

1.6 แนวทางในการส่งเสริมความสามารถด้านการพูด

มีผู้กล่าวถึงแนวทางในการส่งเสริมความสามารถด้านการพูดดังนี้

มุสตี กุญอินทร์ (2536: 186-187) กล่าวถึงแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาส่งเสริม ความสามารถด้านการพูด ดังนี้

1. จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ไม่เคร่งเครียด ให้เด็กมีความสบายใจและมั่นใจ ครูควรสร้างบรรยากาศให้เด็กมีความไว้วางใจในตัวครูและเพื่อนๆ เพื่อให้เด็กกล้าพูด กล้าแสดงออก
2. กระตุ้นให้เด็กพูดโดยวิธีสนทนาตั้งคำถามให้เด็กตอบโดยไม่บีบบังคับแต่ ช่วยให้เด็กรู้สึกเหมือนพูดคุยธรรมดา เมื่อเด็กมีความมั่นใจแล้วควรกระตุ้นให้เด็กเล่าเรื่องที่เด็กมี ประสบการณ์และเรื่องที่ใกล้ตัว เช่น เรื่องในชีวิตประจำวันของเด็ก ควรให้เด็กได้พูดแสดงความรู้สึก และแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆซึ่งอาจเป็นเรื่องที่ไกลตัวออกไปแต่เป็นปัญหาที่กำลังได้รับความ สนใจอยู่ในขณะนั้น โดยอาจจัดในลักษณะของการอภิปราย ได้ว่าที่
3. จัดกิจกรรมเพื่อฝึกทักษะการพูดให้สัมพันธ์กับจุดประสงค์และเนื้อหาในหลักสูตร โดย เลือกกิจกรรมที่สนุกสนานให้เด็กเล่นและได้รับความรู้ไปด้วย
4. ส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออกในโอกาสต่างๆ เช่น เป็นโฆษก เป็นพิธีกร พาผู้ที่มาเยี่ยม โรงเรียนชมสถานที่และพบปะบุคคลากรในโรงเรียน ซึ่งจะช่วยให้เด็กได้ฝึกการพูดให้ถูกต้องตาม กาลเทศะและบุคคล รวมทั้งมีโอกาสแสดงความคิดเห็นด้วย
5. เปิดโอกาสให้เด็กพูดในสิ่งที่พูด และความต้องการที่จะสื่อสารกับผู้อื่น เป็นสิ่งเร้าให้ เกิดการแสดงออกทางความคิดในด้านการพูด แต่เด็กมีถ้อยคำในการสื่อสารที่ค่อนข้างจำกัดจึง พยายามแสวงหาการใช้คำพูดด้วยตนเอง สิ่งเร้าที่มีประโยชน์ต่อพูดของเด็กคือ ครูผู้สอนควรจะได้ ศึกษาถึงพัฒนาการด้านภาษาและความสามารถในการพูดของเด็กในแต่ละช่วงอายุ เพื่อจัดกิจกรรม ตอบสนองความสามารถด้านการพูดได้อย่างเหมาะสมต่อไป

กรมวิชาการ (2540: 36-37) เสนอแนวทาง ตามแนวการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ สำหรับการส่งเสริมพัฒนาการด้านการพูดสามารถจัดได้หลายหลายวิธี เช่น

1. การสนทนา อภิปราย เป็นการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาในการพูด การฟัง รู้จัก แสดงความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งสื่อที่ใช้อาจเป็นของจริง ของจำลองรูปภาพ สถานการณ์จำลอง ฯลฯ

2. การเล่านิทาน เป็นการเล่าเรื่องต่างๆ ส่วนมากจะเป็นเรื่องที่เน้นการปลูกฝังให้เกิด คุณธรรมจริยธรรม วิธีการนี้จะช่วยให้เด็กเข้าใจดีขึ้น ในการเล่านิทานสื่อที่ใช้อาจเป็นรูปภาพหนังสือ นิทาน หุ่นการแสดงท่าทางประกอบการเล่าเรื่อง

3. การสาธิต เป็นการจัดกิจกรรมที่ต้องการให้เด็กได้สังเกตและเรียนรู้ตามขั้นตอนของ กิจกรรมนั้นๆ ในบางครั้งครูอาจให้เด็กอาสาสมัครเป็นผู้สาธิตร่วมกับครู เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริง เช่น การเพาะเมล็ด การเป่าลูกโป่ง การเล่นเกมการศึกษา

4. การทดลอง / ปฏิบัติการ เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เพราะได้ ทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง ได้สังเกตการเปลี่ยนแปลง ฝึกการสังเกต การคิดแก้ปัญหา และส่งเสริมให้ เด็กมีความอยากรู้อยากเห็น และค้นพบด้วยตนเอง เช่น การประกอบอาหาร การทดลอง วิทยาศาสตร์ ง่ายๆ การเลี้ยงหนอนผีเสื้อ การปลูกพืช ฯลฯ

5. การศึกษานอกสถานที่ เป็นการจัดกิจกรรมที่ทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงอีก รูปแบบหนึ่งด้วยการพาเด็กไปทัศนศึกษาสื่อต่างๆ รอบโรงเรียน หรือสถานที่นอกโรงเรียนเพื่อเป็นการ เพิ่มพูนประสบการณ์แก่เด็ก

6. การเล่นบทบาทสมมติ เป็นตัวละครต่างๆ ตามเนื้อเรื่องในนิทาน หรือเรื่องราวต่างๆ อาจใช้สื่อประกอบการเล่นสมมติเพื่อสร้างความสนใจ และก่อให้เกิดความสนุกสนาน เช่น หุ่นสมมติตัวละคร ที่คาดศีรษะรูปคน และสัตว์รูปแบบต่างๆ เครื่องแบบและอุปกรณ์ของจริงชนิดต่างๆ

7. การร้องเพลง เล่นเกม ท่องคำคล้องจอง เป็นการจัดให้เด็กได้แสดงออกเพื่อความ สนุกสนานเพลิดเพลิน และเรียนรู้เกี่ยวกับภาษาและจังหวะ

นิรมล ช่างวัฒนะชัย (2541: 26) แนะนำตัวอย่างกิจกรรมที่ส่งเสริมการพูดดังนี้

1. กิจกรรมการอธิบายหรือเล่าถึงภาพที่เห็น
2. ทำท่าประกอบคำการพูด
3. เล่านิทาน
4. ลำดับเรื่องตามนิทาน
5. เรียกชื่อและอธิบายลักษณะสิ่งของ
6. จำและอธิบายลักษณะสิ่งของ
7. อธิบายขนาดและสีของสิ่งของ

จากที่กล่าวมาสรุปว่า การส่งเสริมความสามารถด้านการพูดของเด็กปฐมวัยสามารถจัดกิจกรรมได้อย่างหลากหลาย เช่น การเล่าเรื่องที่เด็กมีประสบการณ์ เรื่องที่ใกล้ตัว การพูดแสดงความรู้สึกและแสดงความคิดเห็น การให้เด็กแสดงออกในโอกาสต่างๆ การแสดงละคร การเป็นพิธีกร เป็นต้น การจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถด้านการพูดของเด็กปฐมวัยโดยการให้บทบาทสมมุติ จึงน่าจะเป็นวิธีการที่เหมาะสมและสอดคล้องกับธรรมชาติของเด็กมากที่สุดและได้ผลมากที่สุด

1.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพูด

งานวิจัยต่างประเทศ

ซิมสัน (สนอง สุทธาอามาตย์. 2545: 17; อ้างอิงจาก Simpson. 1998) ศึกษาลักษณะภาษาพูดของเด็กปฐมวัย 4 ปี ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นแบบเล่าเรื่องซ้ำผลการวิจัยพบว่าการเล่นซ้ำช่วยส่งเสริมความสามารถด้านการสื่อสารมากขึ้น กล่าวคือ ช่วยให้เด็กพัฒนาความสามารถในการถ่ายทอดภาษาให้ชัดเจนละเอียดลออ ครอบคลุม ความหมายที่ต้องสื่อให้ผู้อื่นได้รับรู้และความเข้าใจซึ่งความสามารถนี้วัดได้เป็นจำนวนคำประโยค (Length of a T-unit) ไม่ได้วัดที่ปริมาณคำ

โลวินเจอร์ (ภรณ์ี คุรุรัตน์. 2535: 17 – 18; อ้างอิงจาก Lovinger. 1974. “Socio – dramatic Play and Language Development in Preschool Disadvantaged” *Psychology in the school*. pp.313–320) ผู้เชี่ยวชาญทางการพูดได้ทำการทดลอง โดยเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กวัย 4 – 5 ขวบ ในระหว่างการเล่นอย่างอิสระของเด็กเป็นเวลา 1 ชม.ต่อวันเป็นเวลาทั้งหมด 25 สัปดาห์โดยเขาแบ่งระดับของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างเขากับตัวเด็กออกเป็น 2 ระดับด้วยกัน คือ

1. เข้าไปมีส่วนร่วมในการเล่นของเด็กอีกทั้งแนะนำการเล่นต่างๆให้กับเด็กพร้อมทั้งติดตามดูแลอย่างใกล้ชิด
2. ให้เด็กได้แสดงการเล่นจากประสบการณ์ของตนเอง
3. สร้างสภาพการณ์การเล่นสนับสนุนให้เด็กเล่น ซึ่งในแต่ละชั่วโมงนั้นไม่ได้เน้นที่การฝึกฝนและไม่มีการบังคับเด็กให้เล่น แต่เด็กจะได้รับการสนับสนุนให้สนองตอบต่อการเล่นและการใช้คำพูดที่เด็กต้องการ

ไพน์ ลิเวนพี และลอลเลน (สมศรี ปาณะโตชะ. 2551: 27; อ้างอิงจาก Pine, J. M.; Liven, Elena V. M.; & Rowland, C. F. (1997, October). Single - world Stage: Relations between Maternal Speech Characteristics and Children’s Vocabulary Composition and Usage. *Child Development*. 68(5): 807 – 819) ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบที่แตกต่างกันในขั้นตอนการใช้คำเดี่ยวที่มีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างการใช้คำพูดของแม่และการผสมคำของเด็ก พบว่า

ความสัมพันธ์ของการใช้คำของเด็กแตกต่างกันไปตามการใช้คำพูดของแม่โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นแม่และเด็ก 26 คู่ เด็กผู้หญิง 14 คน และเด็กผู้ชาย 12 คน เริ่มจากคำ 10 คำ 5 คำ และ 100 คำ ตามลำดับ วิธีการพูดของแม่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการการใช้คำพูดของลูกโดยตรงคือแม่ที่พยายามอธิบายความหมายคำศัพท์โดยอิงสภาพแวดล้อมจะสามารถถ่ายทอดคำพูดใหม่ๆ ให้ลูกได้มากกว่า แม่ที่พูดโดยวิธีการออกคำสั่งว่า เช่นนั้น เช่นนี้ และแม่ที่พูดเก่งๆ จะทำให้เด็กเรียนรู้คำต่างๆ เช่น คำอุทาน คำสั้นๆ ได้เป็นเปอร์เซ็นต์ที่สูงกว่าแม่ที่ไม่ค่อยพูด โดยมีเช็คลิสต์(Checklist) ให้แม่เช็ค คำต่างๆ ที่เด็กเรียนรู้เพิ่มมากขึ้นและมีการอัดเสียงพูดของเด็ก เพื่อดูพัฒนาการทางภาษาพูดของเด็ก อย่างเป็นรูปธรรมและชัดเจนมากขึ้น

จากการวิจัยที่กล่าวมาสรุปว่า ในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยนั้น สามารถจัดกิจกรรมได้หลากหลายวิธี แต่ละวิธีล้วนเป็นการจัดประสบการณ์ทางภาษาที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกฝนทำซ้ำๆ อย่างสม่ำเสมอโดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมการท่องคำคล้องจอง ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางการพูดให้กับเด็กปฐมวัย ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้พูดคุยซักถาม และแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระในคำศัพท์ และเนื้อหาในคำคล้องจองที่ท่อง เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง จากการฟัง และการพูด จนทำให้เกิดการเรียนรู้ มีการพัฒนาทักษะทางด้านภาษาในขั้นต่อไป

งานวิจัยในประเทศ

ภิญญา กังสนารักษ์ (2530: บทคัดย่อ) ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการทางภาษาด้านจำนวน ถ้อยคำและการใช้ประโยคในการสื่อสารของเด็กปฐมวัยอายุ 3-6 ปี ที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ กรมประชาสงเคราะห์และครอบครัวปกติ โดยเปรียบเทียบพัฒนาการทางภาษาด้านจำนวน ถ้อยคำ และการใช้ประโยคที่มีระดับอายุและเพศต่างกัน และหาความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการทางภาษาด้านจำนวน ถ้อยคำกับพัฒนาการทางด้านการใช้ประโยค พบว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวปกติมีพัฒนาการทางภาษาด้านจำนวน ถ้อยคำและการใช้ประโยคสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ เด็กชายและเด็กหญิงมีพัฒนาการทางภาษาด้านจำนวน ถ้อยคำและการใช้ประโยคไม่แตกต่างกัน และพัฒนาการทางภาษาด้านจำนวน ถ้อยคำมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพัฒนาการทางภาษาด้านการใช้ประโยค

จุฬารัตน์ อินนุพัฒน์ (2543: บทคัดย่อ) ศึกษาพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการประสบการณ์การเล่นมุมบล็อกแบบเต็มรูปแบบ และมุมบล็อกแบบปกติ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเด็กปฐมวัยชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ขวบ ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นมุมบล็อกแบบเต็มรูปแบบและเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นมุมบล็อกแบบปกติ มีพัฒนาการทางการพูดไม่แตกต่างกัน

นงเยาว์ คลินิกคล้าย (2543: บทคัดย่อ) ศึกษา ความสามารถด้านการฟัง และการพูดของ เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยใช้เพลงประกอบ โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง เด็กปฐมวัยชาย – หญิง อายุระหว่าง 5 – 6 ขวบ ผลการวิจัยพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยใช้เพลงประกอบมีความสามารถด้านการฟังและการพูดสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามปกติ

เบญจจะ คำมะสอน (2544: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึงความสามารถด้านการฟัง และการพูด ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ การพูดเล่าเรื่อง โดยใช้ภาพประกอบซึ่ง ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถทางภาษาของเด็กสูงขึ้น กว่าก่อนการทดลอง

สมภาพร สามเตี้ย (2545: บทคัดย่อ) ศึกษาพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยการเล่นเกมทางภาษา โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง เด็กปฐมวัย ชาย – หญิง อายุระหว่าง 5-6 ปี จำนวน 10 คน ผลการวิจัย พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยการเล่นเกมทางภาษามีพัฒนาการทางการพูดโดยเฉลี่ยรวม ก่อนการจัดกิจกรรมและหลังการจัดกิจกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพัฒนาการทางการพูด ในแต่ละด้านทั้งทางด้านการเข้าใจ ความหมาย ด้านการสร้างประโยค มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนผลการสังเกตทางการพูดในระหว่าง การจัดกิจกรรมเล่นเกมนทางภาษามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งด้านการเข้าใจความหมายและการสร้างประโยค

จากงานวิจัยที่กล่าวมาสรุปว่า การพูดเป็นทักษะที่จำเป็นต้องฝึกฝน เพื่อการติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน และเพื่อการทำงานในอนาคต สามารถสื่อความหมายได้ชัดเจน ถูกต้อง ใช้ภาษาได้เหมาะสม พูดถูกกาลเทศะ เลือกเนื้อหาที่พูดได้เหมาะสม พูดในทางที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม พูดแสดงความคิดเห็นได้ และมีมารยาทในการพูด การฝึกทักษะการพูดจึงควรได้รับการพัฒนาตั้งแต่ปฐมวัย

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพประกอบ

2.1 ความหมายของภาพประกอบ

มีผู้กล่าวถึงความหมายของภาพประกอบเอาไว้ดังนี้

ปิยพันธ์ วิชิตะกุล (1996: 107) กล่าวถึง ภาพประกอบถูกจัดอยู่ในประเภทประยุกต์ ศิลปะอาจมีคุณค่าไม่เท่าเทียมกับงานศิลปะบริสุทธิ์ประเภทอื่นๆ แต่ถ้าหากสร้างสรรค์อย่างประณีต บรรจง และแสดงออกถึงอารมณ์อันสอดคล้องกับเนื้อหาของงานประพันธ์แล้ว ภาพประกอบเหล่านั้นก็จะกลายเป็นงานศิลปะที่มีคุณค่าในทันที

สมพร จารุณี (2539: 78) กล่าวถึง ภาพประกอบจะต้องมีคุณภาพทั้งแง่ความงามความถูกต้อง ความชัดเจนและมีรายละเอียดของภาพ หรือมีเนื้อหาในภาพสอดคล้องและส่งเสริมเนื้อหาสาระและเรื่องราว

มานพ ถนอมศรี (2540: 65) กล่าวถึง ภาพประกอบคือ ภาพที่นำมาใช้ให้เรื่องนั้นมีรสชาติในการอ่านสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จินตนา ไบกาชูยี (2534: 64-65) ให้ความหมายของภาพประกอบว่า หมายถึง การนำเอาความรู้หรือประสบการณ์ที่ผู้เขียนมีอยู่เขียนออกมาเป็นเรื่องราวให้เหมาะสมกับวัยของผู้อ่านโดยคำนึงถึงการใช้คำประโยค สำนวนและภาษาที่แจ่มแจ้ง

จากที่กล่าวมาสรุปว่า ภาพประกอบนิทาน คือ รูปภาพที่เป็นภาพนิ่งที่แสดงเหตุการณ์ประกอบเนื้อหาเพื่อช่วยให้เด็กเข้าใจง่ายขึ้นเกี่ยวกับการเนื้อเรื่องของนิทาน

2.2 คุณค่าและประโยชน์ของภาพประกอบ

มีผู้กล่าวถึงคุณค่าและประโยชน์ของภาพประกอบเอาไว้ดังนี้

เจิงลักษณะ มหาวิจิตรจชัยมนตรี (2517: 18) กล่าวถึง ภาพเป็นวัสดุที่กล่าวได้ว่า ราคาไม่แพงวิธีใช้ก็ง่ายใครๆ สามารถใช้ได้ ภาพยังเป็นวัสดุพื้นฐานที่มีอิสระในตัวของมันเอง สามารถใช้ได้โดยไม่ต้องอาศัยสิ่งอื่นช่วย ใช้ได้ทุกสภาพทุกสถานที่ และทุกเวลา ภาพนับว่าเป็นส่วนประกอบพื้นฐานส่วนหนึ่งของเทคโนโลยีทางการศึกษา จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่าการเตรียมและการใช้ภาพซึ่งเป็นทัศนวัสดุ โดยสัมพันธ์กับเนื้อหาวิชา ช่วยให้เด็กประสบผลดีในการเรียน ถึงแม้ว่า ภาพจะให้ประสบการณ์ได้น้อยกว่าสิ่งที่เป็นรูปธรรมหรือของจริง แต่ก็มีข้อดีที่สามารถนำผู้ดูเข้ามาใกล้ชิดความจริง ช่วยเพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้ ซึ่งเป็นนามธรรมให้แก่ผู้เรียนโดยตรง ซึ่งนับว่ามีอัตราในการรับรู้มากที่สุด เมื่อเทียบกับประสาทสัมผัสส่วนอื่นๆ กล่าวคือ

1. การได้เห็นโดยทางตา	75 เปอร์เซ็นต์
2. การได้ยินโดยทางหู	13 เปอร์เซ็นต์
3. การได้รู้สึกโดยทางผิวหนัง	6 เปอร์เซ็นต์
4. การได้รับรสโดยทางลิ้น	3 เปอร์เซ็นต์
5. การได้กลิ่นทางจมูก	3 เปอร์เซ็นต์

สโพลดิง (เรจลัษณ์ มหาวิจิฉัยมนตรี. 2517: 23; อ้างอิงจาก Spaulding. n.d.) ทำการวิจัยเกี่ยวกับการสอนโดยใช้ภาพประกอบ แล้วสรุปผลและเสนอแนะไว้ ดังนี้

1. รูปภาพนั้น เป็นเครื่องมือที่ใช้ดึงความสนใจอย่างได้ผล
2. รูปภาพช่วยให้ผู้อ่านตีความหมาย และจดจำเนื้อหาได้ดี
3. ผู้อ่านจะตีความหมายของภาพ ตามประสบการณ์เดิมของเขา ดังนี้

ผู้สอนจะต้องพิจารณาภูมิหลังและประสบการณ์ของผู้อ่าน ก่อนที่จะเลือกภาพมาใช้ในการสอนเสมอ

4. เพื่อให้เกิดผลดี เนื้อหาของรูปภาพควรจะสัมพันธ์กับชีวิตประจำวันและความสนใจของผู้อ่านด้วย

5. ควรจัดลำดับของภาพเสียก่อน เพื่อที่จะไม่ให้อ่านเกิดความขัดแย้งขณะที่อ่าน

จากที่กล่าวมาสรุปว่า ภาพนับว่าเป็นส่วนประกอบพื้นฐานส่วนหนึ่งของเทคโนโลยีทางการศึกษาช่วยให้เด็กประสบผลดีในการเรียนช่วยเพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้

2.3 ชนิดและลักษณะของภาพประกอบ

มีผู้กล่าวถึงชนิดและลักษณะของภาพประกอบเอาไว้ดังนี้

บันลือ พฤกษะวัน (2534: 73) แบ่งชนิดของภาพที่ใช้ประกอบหนังสือสำหรับเด็กประเภทใหญ่ๆ ได้ดังนี้

1. ภาพเขียน อันได้แก่ ผลงานของช่างฝีมือ หรือผู้ใดผู้หนึ่งเขียนขึ้น

1.1 ภาพสเกตช์ (Sketch) ภาพลายเส้นหยาบๆ แสดงให้เห็นเค้าโครงสร้างของสิ่งนั้นๆ เมื่อระบายสีลงไปย่อมช่วยให้ภาพเหล่านั้น เป็นภาพที่เด่นชัดช่วยให้เกิดความเข้าใจในการอ่านได้ง่ายขึ้นภาพประเภทนี้นอกจากจะช่วยการอ่านแล้วยังทำให้เด็กผู้อ่านเข้าใจอาการนั้นๆ ได้ดีทั้งยังช่วยสร้างเสริมจินตนาการของเด็กได้เป็นอย่างดี

1.2 ภาพการ์ตูน เป็นภาพที่คงลักษณะจุดเด่นของตัวละครไว้ส่วนหนึ่ง และการแสดงออกในรูปแบบของความรู้สึกนึกคิด ความมีชีวิตชีวาช่วยให้เด็กผู้อ่านเข้าใจอาการนั้นๆ ได้ดีทั้งยังช่วยสร้างเสริมจินตนาการของเด็กได้เป็นอย่างดี

2. ภาพถ่าย ใช้เทคนิคการถ่ายภาพจากสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง เพื่อต้องการให้เด็กผู้อ่านได้มีประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งนั้นๆ ได้ถูกต้องสอดคล้องสภาพความเป็นจริง (Authentic) เช่น สถานที่คน สัตว์ ที่อยู่ใกล้ตัวเด็กเล็กมากๆ เด็กไม่เคยพบเห็นภาพเหล่านี้ การถ่ายภาพหรือให้ภาพถ่ายในหนังสือย่อมให้ประสบการณ์ที่เสมือนความจริงทั้งยังสามารถที่จะแสดงให้เห็นภาพทิวทัศน์สภาพแวดล้อมจริงได้ดีแต่โดยมากภาพถ่ายมักจะใช้ในหนังสือแบบเรียนมากที่สุด หนังสืออื่นๆ มักใช้น้อยในเมื่อไม่สามารถจะหานักเขียนที่ดีได้ก็มักจะทำภาพประเภทนี้

3. ภาพไดอะแกรมหรือแผนผัง (Diagram) เป็นภาพแสดงให้เห็นสิ่งที่กล่าวถึงอย่างย่อ สามารถช่วยสร้างความเข้าใจในการอ่านได้ดี ใช้แสดงการเดินทาง สถานที่ ตำแหน่ง และความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ได้ดี เช่น แผนที่แสดงการเดินทางของมาร์โคโพลไปเมืองจีน แผนผังแสดงพระราชวังโบราณ และอื่นๆ ช่วยในการเรียนภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ได้ดี ตลอดจนสามารถนำไปใช้ในการเขียนแบบแปลนการวางผังงานและอื่นๆ ได้ดี ไดอะแกรมดังกล่าวมักจะเน้นในเรื่องของทิศและความสืบเนื่องความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ที่กล่าวถึง

ธวัช ตราชู (2532: 52-53) แบ่งลักษณะของภาพประกอบตามวิธีการผลิตได้เป็น 4 ประเภท คือ

1. ภาพถ่าย คือ ภาพที่ได้จากการถ่ายรูปด้วยกล้อง ภาพถ่ายที่จะนำมาลงพิมพ์ประกอบตัวเรียงพิมพ์ ควรจะมีการจัดองค์ประกอบที่ดีการให้แสงเงา ตลอดจนการจัดกรอบอันจะทำให้ได้ภาพถ่ายที่มีทั้งคุณลักษณะที่อธิบายเรื่องราว และช่วยตกแต่งสิ่งพิมพ์ให้สวยงามชวนดูยิ่งขึ้น

2. ภาพเขียน คือ ภาพที่เขียนขึ้นด้วยหมึกและสีต่างๆ มีรูปร่างลักษณะต่างๆ ตามที่ออกแบบอาจเป็นภาพเหมือน ภาพจินตนาการที่เกิดจากการสเกตซ์ ภาพการ์ตูนเป็นแผนภาพ แผนสถิติหรือกราฟ ฯลฯ ซึ่งใช้สำหรับนำลงพิมพ์ประกอบตัวเรียงพิมพ์ที่เหมาะสม จำเป็นต้องใช้เพื่อบรรยายหรืออธิบายเรื่องราวและช่วยตกแต่งสิ่งพิมพ์ให้สวยงามซึ่งการเขียนภาพ ประกอบโดยทั่วไปทำได้ 2 วิธี คือ

วิธีที่ 1 ภาพวาดเส้น (Drawing) คือภาพที่เขียนด้วย ดินสอ ปากกา พู่กัน

วิธีที่ 2 ภาพระบายสี (Painting) คือภาพที่สร้างขึ้นโดยใช้สีโปสเตอร์ สีน้ำ สีฝุ่น สีน้ำมัน

3. ภาพปะติด (Collage) คือภาพที่ได้จากการนำภาพหรือวัสดุสำเร็จรูป เช่น กระดาษสี เศษผ้า วัสดุเหลือใช้ ฯลฯ มาประกอบเข้าด้วยกันหรืออาจเขียนตกแต่งเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดภาพที่ต้องการ

4. ภาพพิมพ์ คือภาพที่เกิดขึ้นจากการทำแบบพิมพ์ แล้วนำไปพิมพ์เป็นภาพออกมาด้วยวิธีต่างๆ กัน เช่นภาพพิมพ์แกะไม้ ภาพพิมพ์อื่นๆ เพื่อสร้างสรรค์เป็นแบบต่างๆ เหมือนกับภาพเขียน

จากที่กล่าวมาสรุปว่า ชนิดและลักษณะของภาพมีลักษณะแบ่งเป็นประเภทได้ดังนี้ ภาพเขียน ภาพการ์ตูน ภาพถ่าย ภาพไดอะแกรม ภาพปะติด และภาพพิมพ์ที่มีลักษณะของภาพแตกต่างกันออกไปในแต่ละประเภทรวมถึงการนำไปใช้งาน

2.4 หลักการเลือกและใช้ภาพประกอบการสอน

มีผู้กล่าวถึงการเลือกและใช้ภาพประกอบการสอนดังนี้

วิททิช และชัลเลอร์ (จันทร์เพ็ญ สุภาพล. 2535: 43; อ้างอิงจาก Wittich; & Schuller. 1957. *Audio-Visual Materials. Harper and Brothers Pubishe.* pp. 75-79) กล่าวถึงคุณค่าของรูปภาพต่อการสอนไว้ดังต่อไปนี้

1. ถึงแม้ภาพจะเป็นวัสดุ 2 มิติ แต่ก็สามารถทำให้ผู้ดูเข้าใจในลักษณะของมิติที่ 3 ได้ โดยใช้เทคนิคของแสง สี และเงาเข้ามาช่วยทำให้ภาพมองดูลึกตื้นไกลและใกล้ได้

2. สามารถแสดงสิ่งที่ไม่มีการเคลื่อนไหวให้พิจารณารายละเอียดได้อย่างชัดเจน เช่น ภาพทิวทัศน์ ภูเขา ป่าไม้ ต้นไม้ คน สัตว์ วัตถุที่อยู่ในอิริยาบถต่าง ๆ นักเรียนสามารถนำมาดูซ้ำหรือดูนานเท่าไรก็ได้ภาพนั้นจะไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

3. สามารถทำให้รู้สึกในเรื่องการเคลื่อนไหวได้ เช่น ภาพคนเดิน ม้าวิ่ง กิ่งไม้กำลังแกว่งไปมาด้วยลมแรง

4. สามารถเน้นความรู้สึกนึกคิดของผู้ผลิตภาพได้ เช่น ความโกรธ ความกลัว ความตื่นเต้น

5. สามารถใช้เพื่อการเรียนเป็นรายบุคคลได้โดยนักเรียนสามารถจะนำไปศึกษา รายละเอียดเท่าไรหรือบ่อยครั้งก็ตามที่ต้องการ

6. สามารถใช้ประกอบการสอนได้หลายวิชา และใช้ได้กับเด็กทุกชั้นทุกวัย

เริงลักษณะ มหาวิจิตรชัยมนตรี (2517: 44) กล่าวถึง การเลือกรูปภาพในการสอน จะต้องเลือกให้ตรงกับวัตถุประสงค์การสอนให้ตรงกับเนื้อหาที่สอน เพื่อให้ภาพนั้นมีคุณค่าและสนองตอบต่อวัตถุประสงค์ของการสอน ในการใช้รูปภาพจะพบว่า สามารถใช้ได้ในทุกช่วงเวลาระหว่างทำการสอน เช่น ชี้แนะนำ มาสู่บทเรียน ชี้สอน ชี้สรุป และชี้ประเมินผลครูผู้สอนจะต้องคำนึงถึงเรื่องของเวลาด้วย เพื่อให้การเรียนรู้ของนักเรียนพัฒนาขึ้น

จากที่กล่าวมาสรุปว่า ในการเลือกใช้นิทานภาพประกอบการสอนผู้สอนควรคำนึงถึงความเหมาะสมของรูปภาพที่นำมาใช้ในการสอนให้ตรงกับวัตถุประสงค์มีความสอดคล้องกับเนื้อหาที่สอน ภาพที่นำมาใช้สามารถตอบสนองต่อการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กให้มีพัฒนาการยิ่งขึ้น

2.5 ลักษณะของภาพประกอบที่ดี

รัถพร ชังธาดา (2531: 44-45) กล่าวถึง ภาพประกอบที่ดีในหนังสือสำหรับเด็กควรมีลักษณะดังนี้ ภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กควรเป็นภาพเขียนมากกว่าภาพถ่ายเพราะภาพเขียนภาพประกอบเรื่องได้อย่างกว้างขวาง เก็บรายละเอียด และเน้นบางส่วนที่ต้องการได้ดีกว่าภาพถ่าย อีกทั้งภาพเขียนมีความสวยงามน่าสนใจให้จินตนาการ และอารมณ์ได้ดีกว่าภาพถ่าย

1. ภาพประกอบจะต้องสอดคล้องกับเนื้อหา
 2. ภาพประกอบที่ดีเมื่อเด็กดูแล้วสามารถที่จะเข้าใจเนื้อหาได้ดี
 3. ภาพประกอบที่ดีสามารถเล่าเรื่องในตัวของมันเอง
 4. ภาพประกอบมีชีวิตชีวา มีความเคลื่อนไหวอยู่ในภาพที่ดีดูแล้วต้องให้ความรู้สึกก่อให้เกิดจินตนาการที่แปลกใหม่เป็นภาพที่ให้อารมณ์ขัน
 5. ควรมีภาพประกอบทุกหน้าในหนังสือสำหรับเด็กเล็ก
 6. ขนาดของภาพสำหรับเด็กเล็กควรใช้ภาพขนาด $\frac{3}{4}$ ของหน้ากระดาษ ตัวอักษร $\frac{1}{4}$ ของหน้ากระดาษ และลดขนาดของภาพให้เล็กลงเมื่อเด็กโตขึ้นตามลำดับ เช่น เด็กระดับ ป. 3-4 อาจใช้ภาพขนาด $\frac{1}{2}$ ของหน้ากระดาษ
 7. การให้สีภาพ ควรให้สีสดใสสวยงาม เพราะเด็กชอบภาพสีมากกว่าภาพขาวดำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กเล็กชอบภาพที่ใช้สีสดใสประเภทแม่สี โดยไม่คำนึงถึงรายละเอียดและความเป็นจริง เช่น ชอบภาพวาดสีแดง สีเขียว เป็นต้น เมื่อเด็กโตขึ้นก็จะชอบสีที่ใกล้เคียงกับธรรมชาติ และความเป็นจริงมากขึ้นเรื่อยๆตามลำดับ
 8. เป็นภาพง่ายๆ ขนาดใหญ่และชัดเจน ไม่จำเป็นต้องมีรายละเอียดในภาพมากนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สำหรับเด็กเล็ก
 9. ภาพจะต้องถูกต้องตรงตามความเป็นจริง โดยเฉพาะสำหรับเด็กเล็กภาพไม่ควรให้ขาดหาย เช่น ภาพคนไม่ควรใช้ครึ่งตัว เพราะเด็กเล็กไม่สามารถที่จะเข้าใจภาพที่ขาดหายครึ่งตัวได้
- จากที่กล่าวมาสรุปว่า ภาพประกอบมีความสำคัญต่อเด็กอย่างยิ่ง สัดส่วนของภาพและเนื้อเรื่องขึ้นอยู่กับวัยของเด็ก ยิ่งเด็กอายุน้อยต้องใช้ภาพมาก หากเด็กอายุมากภาพที่ใช้จะน้อย หนังสือนิทานประกอบภาพที่ดีจะช่วยให้เด็กเข้าใจเนื้อเรื่องของนิทานได้อย่างดีและรวดเร็ว

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพประกอบ

งานวิจัยต่างประเทศ

ดิกสัน จอห์นสัน และซอลท์ (จันทร์เพ็ญ สุภาผล. 2535: 34; อ้างอิงจาก Dixon, D.J.; others. 1977. *Training Disadvantage Preschools on Various Fantasy Activities and Impulse Control, Child Development*. pp. 367-379) ศึกษาเด็ก 4 กลุ่ม ในจำนวน 3 กลุ่ม ที่ได้รับการเล่านิทานประกอบภาพให้ฟังโดยแต่ละกลุ่มหลังจากที่ได้ฟังนิทานประกอบภาพแล้วมีการสนทนา หรือพาไปศึกษานอกสถานที่ หรือแสดงเลียนแบบ ผลการทดลองพบว่า ในการฟังนิทานประกอบภาพนั้นถ้าเด็กได้แสดงบทบาทเลียนแบบตัวละครในเรื่องไปด้วยจะพัฒนาความคิดต่าง ๆ ได้ดีที่สุดในที่สุด แสดงว่า เมื่อเด็กได้ฟังนิทานประกอบภาพแล้วเด็กย่อมมีความต้องการที่จะเลียนแบบตัวละครที่ตนชอบหรือตัวละครที่ประสบผลสำเร็จ และยังพบว่าเนื้อเรื่องในนิทานถ้าเป็นเรื่องใกล้ความจริงจะได้ผลดีต่อความคิดของเด็กได้ดีกว่านิทานประกอบภาพที่มีเนื้อเรื่องไกลชีวิตของเด็ก

วิปเปิล (นฤมล จิวแพ. 2549: 21; อ้างอิงจาก Whipple, G. 1953. *Appraisal of the letter set Appeal for illustration. in Elementary School Journal*. pp.262-269) ศึกษาความสนใจภาพของเด็กสรุปได้ดังนี้

1. ภาพที่แสดงการเคลื่อนไหว ได้รับความสนใจสูง
2. ภาพที่ได้รับความสนใจ ล้วนเป็นภาพที่ไม่ละเอียดซับซ้อน มีจุดสนใจ
3. ภาพสี ได้รับความสนใจมากกว่าขาว-ดำ
4. ภาพขนาดใหญ่ ได้รับความสนใจมากกว่าภาพขนาดเล็ก
5. หนังสือที่มีภาพประกอบมาก ได้รับความสนใจมากกว่าหนังสือที่มีภาพประกอบน้อย
6. ภาพที่มีเนื้อหาตรงกับหัวเรื่อง ได้รับความสนใจมากกว่าภาพที่มีเนื้อหาไม่ตรงกับหัวเรื่อง
7. ภาพที่แสดงการผจญภัย น่าตื่นเต้น ได้รับความสนใจสูง

จากงานวิจัยที่กล่าวมาสรุปว่า นิทานประกอบภาพนั้นมีความสำคัญต่อเด็กมาก เนื่องจากช่วยกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจเพิ่มพูนความคิด จินตนาการ เราให้เกิดความอยากรู้อยากเห็นที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการเรียนรู้ โดยเฉพาะในเด็กปฐมวัย

งานวิจัยในประเทศ

รัญจวน ประโมจน์ย์ (2544: 65) ทำการวิจัยเกี่ยวกับผลการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพที่มีต่อความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลสามเสนฯ โดยทดลองกับเด็กกลุ่มเดียว จำนวน 10 คน พบว่าสามารถด้านการเรียนของเด็กปฐมวัยในแต่ละช่วงเวลาของการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบภาพมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นความสามารถด้านการเขียนสูงขึ้นทุกคน

อัมพรพรณ์ สุขจรรณี (2552: ออนไลน์) ศึกษาการจัดกิจกรรมโดยใช้หนังสือนิทานประกอบภาพ เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการฟัง ด้านการพูดของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 ทั้ง 12 เรื่อง เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ 80/80 ทุกเรื่อง และในภาพรวมของหนังสือนิทานประกอบภาพทั้ง 12 เรื่อง มีประสิทธิภาพเฉลี่ยเท่ากับ 84.38/90.51 การพัฒนาความสามารถด้านการฟัง ด้านการพูด ของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 ที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมโดยใช้หนังสือนิทานประกอบภาพเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการฟัง ด้านการพูด หลังจากการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01

พรพนพิศ แหวนเงิน (2550: ออนไลน์) ศึกษาหนังสือนิทานประกอบภาพชั้นอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 8 เรื่อง ที่ผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 84.83 / 91.12 สูงกว่าเกณฑ์กำหนดที่ตั้งไว้ ผลการพัฒนาการ ด้านพฤติกรรมคือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์จิตใจ ด้านสังคม ด้านสติปัญญาและด้านภาษา เด็กมีพัฒนาการมากขึ้นหลังจากใช้หนังสือนิทานประกอบภาพ ดังนั้นครูผู้สอนสามารถนำสื่อที่ผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างและพัฒนา ขึ้นไปใช้ในการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ในระดับปฐมวัยเพื่อช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาการไปในทางที่สูงขึ้นได้

ชิววัน สวนดอกไม้ (2551: ออนไลน์) ผลการศึกษาพบว่า

1. ประสิทธิภาพของนิทานประกอบภาพและเกมฝึกทักษะทางภาษาเพื่อพัฒนาความสามารถทางภาษาด้านการฟังและการพูดของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 ด้านการฟังมีค่า 81.10 / 86.60 ด้านการพูดมีค่า 82.90 / 91.40

2. ค่าเฉลี่ยของพัฒนาการความสามารถทางภาษาด้านการฟังและการพูดของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 เพิ่มสูงขึ้นทุกด้านได้แก่ ด้านความเข้าใจคำสั่งและ ปฏิบัติตาม ด้านความเข้าใจเรื่องราวในการฟัง และการเล่าเรื่องสัมพันธ์กับภาพ

จากการวิจัยสรุปว่า นิทานประกอบภาพนั้นมีความสำคัญกับเด็กมาก เนื่องจากช่วยกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจเพิ่มพูนความคิด จินตนาการ ำให้เกิดความอยากรู้อยากเห็นที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการเรียนรู้ โดยเฉพาะในเด็กปฐมวัย

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทานพื้นบ้าน

3.1 ความหมายของนิทานพื้นบ้าน

มีผู้กล่าวถึงความหมายของนิทานพื้นบ้านไว้ดังนี้

สมศักดิ์ ศรีมานิชน์ (2533: 121) กล่าวถึง ความหมายของนิทานว่า เป็นเรื่องที่เล่าสืบต่อกันมา เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ส่วนใหญ่ถ่ายทอดด้วยวิธีมุขปาฐะ แต่ก็มียุ่จำนวนหนึ่งที่ได้รับการบันทึกไว้บ้าง เช่น บันทึกไว้ในสมุดข่อย

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542: 103) กล่าวถึง นิทานเป็นเรื่องที่เล่ากันมาตั้งแต่โบราณแต่มี อภินิหารต่าง ๆ นานา เป็นมรดกทางวัฒนธรรม มีคุณค่าทางจิตใจ มีทั้งที่เป็นมุขปาฐะและจัดพิมพ์เป็น หนังสือนิทาน

พิมพ์ประไพ ธวัชวงศ์ (2542: 34) ให้ความหมายของนิทานว่า นิทาน หมายถึง เรื่องเล่า หรือเรื่องแต่งขึ้นเพื่อมุ่งให้ความสนุกสนาน เพลิดเพลิน แต่บางครั้งก็มีสอดแทรกคติเพื่อสอนในการ ดำรงชีวิตของคนไทยในสังคม และ ประคอง นิมมานเหมินท์ (2543: 6) กล่าวว่า เรื่องเล่าที่สืบทอดกัน ต่อ ๆ มาจนถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542: 588) ให้ความหมายนิทานพื้นบ้านไว้ดังนี้ หมายถึง เรื่องที่เล่าสืบทอดกันมาเป็นมรดกทางวัฒนธรรม ใช้วาจาเป็นสื่อในการถ่ายทอด หรือถ่ายทอด ด้วยวิธีมุขปาฐะก็ได้แต่บางส่วนก็ได้รับการบันทึกไว้บ้างแล้ว

กุหลาบ มัลลิกะมาส (ประคอง นิมมานเหมินท์. 2543: 6; อ้างอิงจาก กุหลาบ มัลลิกะมาส. ม.ป.ป.) ให้หลักสังเกตเกี่ยวกับลักษณะของนิทานพื้นบ้านว่ามีลักษณะดังต่อไปนี้

1. เป็นเรื่องเล่าด้วยถ้อยคำธรรมดา ใช้ภาษาร้อยแก้วไม่ใช้ร้อยกรอง
2. เล่ากันด้วยปากต่อปากสืบทอดกันเป็นเวลาช้านาน แต่ต่อมาในระยะหลังเมื่อการเขียน เจริญขึ้นก็อาจเขียนขึ้นตามเค้าเดิมที่เคยเล่าด้วยปากเปล่า
3. ไม่ปรากฏผู้เล่าดั้งเดิมนั้นเป็นใคร อ้างแต่ว่าเป็นของเก่า ฟังมาจากผู้เล่าซึ่งเป็นบุคคล สำคัญยิ่งในอดีตอีกต่อหนึ่ง ผิดกับนิยายสมัยใหม่ที่ทราบตัวผู้แต่ง

จากที่กล่าวมาสรุปว่า นิทานเป็นเรื่องเล่าที่สืบทอดกันมา ซึ่งมีทั้งที่เป็นเรื่องสมมติขึ้น เรื่อง ที่มีเค้าความเป็นจริง เป็นเรื่องประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับบุคคล สถานที่ วัตถุสิ่งของ อาจเป็นเรื่องที่มี อำนาจปาฏิหาริย์ แต่มีจุดประสงค์หลัก คือ ต้องการให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน แต่แฝงด้วยคติ สอนใจ

3.2 ประวัติความเป็นมาของนิทานพื้นบ้าน

กิ่งแก้ว อัดถากร (2519: 11-12) อธิบายความหมายของนิทานพื้นบ้านไว้ว่า นิทานพื้นบ้าน เป็นคำศัพท์ภาษาบาลี มีความหมายว่าการเล่าเรื่อง ในทางคติชนวิทยา นิทานพื้นบ้าน มีความหมาย ว่า เป็นเรื่องเล่าสืบทอดกันมาเป็นมรดกทางวัฒนธรรม ส่วนใหญ่ถ่ายทอดด้วยวิธีมุขปาฐะแต่ก็มีอยู่เป็น จำนวนมากที่ได้รับการบันทึกไว้แล้ว

ประคอง นิมมานเหมินท์ (2545: 6) กล่าวถึง นิทานพื้นบ้านเรียกว่า นิทานพื้นบ้านบ้าง นิทานพื้นเมืองบ้าง และนิทานชาวบ้านบ้าง มีความหมายเจาะจงถึงเรื่องเล่าประเภทหนึ่งโดยเฉพาะ ไม่ได้มีความหมายกว้างขวางเหมือนคำว่า นิทาน

จากที่กล่าวมาสรุปว่า นิทานพื้นบ้าน มีความหมายว่า เป็นเรื่องเล่าสืบทอดกันมาเป็นมรดกทางวัฒนธรรม ส่วนใหญ่ถ่ายทอดด้วยวิธีมุขปาฐะแต่ก็มีอยู่เป็นจำนวนมากที่ได้รับการบันทึกไว้

3.3 ลักษณะของนิทานพื้นบ้าน

มีผู้กล่าวถึงลักษณะของนิทานพื้นบ้านดังนี้

กุหลาบ มัลลิกะมาส (2524: 99; 100) อธิบายว่า นิทานพื้นบ้านมีลักษณะที่สำคัญ

3 ประการดังนี้

1. เป็นเรื่องเล่าด้วยถ้อยคำธรรมดา เป็นภาษาร้อยแก้วไม่ใช่ร้อยกรอง
2. เล่ากันด้วยปากสืบทอดกันมาเป็นเวลาช้านาน แต่ต่อมาในระยะหลังเมื่อการเขียนเจริญขึ้น ก็อาจเขียนขึ้นตามเค้าเดิมที่เคยเล่าด้วยปากเปล่า
3. ไม่ปรากฏว่าผู้เล่าดั้งเดิมนั้นเป็นใคร อ้างแต่ว่าเป็นของเก่าฟังมาจากผู้เล่า ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญยิ่งในอดีตอีกต่อหนึ่ง

เจือ สตะเวทิน (2527: 46) พูดถึงลักษณะของนิทานพื้นบ้านไว้คล้ายๆ กัน คือ

1. ต้องเป็นเรื่องเล่า
2. ต้องเล่าด้วยภาษาร้อยแก้ว
3. ต้องเล่าด้วยปากมาก่อน
4. ต้องแสดงความคิดความเชื่อของชาวบ้าน
5. เรื่องจริงที่มีคติที่นับอนุโลมเป็นนิทาน เช่น มะกะโท เป็นต้น

ประคอง นิมมานเหมินท์ (2545: 7) อธิบายว่า ลักษณะที่สำคัญที่สุดของนิทานพื้นบ้าน อยู่ที่ต้องเป็นเรื่องเล่าที่เล่าสืบทอดกันมา และไม่ทราบว่าเป็นผู้แต่ง ส่วนใหญ่ถ่ายทอดด้วยปาก แต่อาจถ่ายทอดด้วยการเขียนก็ได้ เป็นการเล่าจากความจำที่ได้เล่าต่อ ๆ กันมา เช่น พ่อซึ่งเล่าให้ลูกฟัง เคยฟังมาจากปู่หรือย่า ปู่หรือย่าเคยฟังจากทวด และทวดก็เคยฟังจากผู้อื่น เช่น เพื่อนหรือพระสงฆ์เล่า มาอีกที ไม่สามารถสืบสาวได้ว่าผู้เล่าคนแรกคือใคร

กิ่งแก้ว อุตถากร (2527: 12) อธิบายถึงลักษณะของนิทานพื้นบ้านไว้อย่างสั้นๆ ว่า “นิทานพื้นบ้านเป็นเรื่องเล่ากันมาเป็นมรดกทางวัฒนธรรม ส่วนใหญ่ถ่ายทอดด้วยวิธีมุขปาฐะ แต่ก็มีจำนวนมากที่ได้รับการบันทึกไว้แล้ว”

จากที่กล่าวมาสรุปว่า ลักษณะของนิทานพื้นบ้านนั้นต้องเป็นเรื่องเก่าที่เล่าสืบต่อกันมา ด้วยปากต่อปาก โดยใช้คำธรรมดาเป็นร้อยแก้ว และไม่ทราบว่าเป็นผู้เล่า

3.4 ประเภทของนิทานพื้นบ้าน

มีผู้กล่าวถึงประเภทของนิทานพื้นบ้านดังนี้

กุหลาบ มัลลิกะมาส (ม.ป.ป.) แบ่งประเภทนิทานพื้นบ้านออกเป็น 4 แบบ ดังนี้

1. แบ่งนิทานตามเขตพื้นที่ (area) เป็นการแบ่งโดยอาศัยเขตแดนทางภูมิศาสตร์ เช่น เขตอินเดีย เขตประเทศที่นับถือศาสนาอิสลาม เขตชาวยิวในเอเชียไมเนอร์ เขตประเทศสลาวิก เขตรัฐต่างๆ เขตประเทศอิตาลี เขตประเทศอังกฤษ เขตสกอตแลนด์ และไอซ์แลนด์ เป็นต้น

2. แบ่งตามรูปแบบนิทาน (form) แบ่งได้เป็น 5 ประเภท ดังนี้

2.1 นิทานปรัมปรา (fairy tale) มีลักษณะเป็นเรื่องค่อนข้างยาวมีสารัตถะ (เนื้อหาหลักในความสำเร็จหรือความล้มเหลวของเรื่อง) หลายสารัตถะ ประกอบอยู่ในนิทานนั้น เป็นเรื่องสมมติว่าเกิดขึ้นในที่ใดที่หนึ่ง แต่สถานที่เลือนลอย กำหนดชัดลงไปไม่ได้ว่าที่ไหน ตัวบุคคลไม่ใช่มนุษย์ธรรมดาที่มีความจริงตามสภาพปกติของมนุษย์ เนื้อเรื่องประกอบด้วยอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ ตลอดจนอำนาจอันพิสดารมนุษย์ ตัวเอกของเรื่องเป็นผู้มีคุณสมบัติพิเศษ เช่น เป็นผู้มีอำนาจ มีบุญหรือมีฤทธิ์เดช สามารถเอาชนะศัตรูหรืออุปสรรคใดๆทั้งหมดในบ้านปลาย

2.2 นิทานท้องถิ่น (legend) นิทานชนิดนี้มีขนาดสั้นกว่านิทานปรัมปรา มักเป็นเรื่องเหตุการณ์เดียวและเกี่ยวกับความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี โศกกลางหรือคตินิยมอย่างใดอย่างหนึ่ง บางทีตามแต่ก็ยังเชื่อกันว่าเรื่องเหล่านี้เกิดขึ้นจริง มีเค้าความจริง มีตัวละครจริงๆ มีสถานที่เกิดจริงที่กำหนดแน่นอน นิทานท้องถิ่นอาจจำแนกออกได้ดังนี้

2.3 นิทานอธิบาย (explanatory tale) เช่น อธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ ของธรรมชาติ อธิบายสาเหตุของความเชื่อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับสถานที่ ตลอดจนโบราณสถานที่สำคัญ

2.4 นิทานเกี่ยวกับความเชื่อต่างๆ เช่น โศกกลาง เรื่องผี ตลอดจนเรื่องเกี่ยวกับไสยศาสตร์

2.5 นิทานเกี่ยวกับสมบัติที่ฝังไว้และลายแทง แนะนำให้ไปหาสมบัตินั้นๆ

2.6 นิทานวีรบุรุษ คือเรื่องที่กำลังถึงคุณธรรม ความฉลาดความสามารถและความกล้าหาญของบุคคล มักมีกำหนดสถานที่ที่แน่นอนว่าเป็นที่ใดและมีกำหนดเวลาของเรื่องที่แน่ชัด

2.7 นิทานคติสอนใจ เป็นเรื่องสั้นๆ ไม่สมจริง มีเจตนาจะสอนความประพฤติอย่างใดอย่างหนึ่ง

2.8 นิทานเกี่ยวกับนักบวชต่างๆ เป็นเรื่องเกี่ยวกับอภินิหารของผู้บวชที่เจริญภาวนาจนมีญาณแก่กล้า มีฤทธิ์พิเศษ

2.9 นิทานเทพนิยาย (myth) หมายถึง นิทานที่มีเทวดา นางฟ้า เป็นตัวละครในเรื่องนั้น เช่น พระอินทร์ หรือเป็นแต่เพียงกึ่งเทวดา เช่น เจ้าป่า เจ้าเขา เจ้าแม่ต่างๆ และมักมีส่วนสัมพันธ์กับความเชื่อทางศาสนาและพิธีกรรมทางศาสนา

2.10 นิทานเรื่องสัตว์ (animal tale) มีตัวละครในเรื่องเป็นสัตว์ทั้งที่เป็นสัตว์ป่า สัตว์บ้าน และบางเรื่องก็มีคนเกี่ยวข้องกับอยู่ด้วย ไม่ใช่แต่สัตว์ล้วนๆ แต่ทั้งคนและสัตว์นั้นจะพูดโต้ตอบกันเสมือนหนึ่งว่าเป็นมนุษย์ แบ่งย่อยออกเป็น 2 ประเภท คือ

2.11 นิทานประเภทสอนคติธรรม (fable) ต่างกับนิทานคติสอนใจตรงที่ว่านิทานประเภทนี้ ตัวเอกของเรื่องจะต้องเป็นสัตว์เสมอ

2.12 นิทานประเภทเล่าซ้ำหรือเล่าไม่จบ (cumulative tale) นิทานชนิดนี้มีเรื่องและวิธีการเล่าเป็นแบบเฉพาะ มีการเล่าซ้ำวนคือไม่มีจบ

2.13 นิทานตลกขบขัน (jest) มักเป็นเรื่องสั้นๆ จุดสำคัญของเรื่องอยู่ที่มีเรื่องที่ไม่น่าจะเป็นไปได้ต่างๆ อาจเป็นเรื่องเกี่ยวกับความโง่ กลโกง การแก้แค้น การแสดงปฏิภาณไหวพริบ การพนัน ขันต่อ การเดินทางและการผจญภัยที่ก่อเรื่องผิดปกติ ในแง่ขบขันต่างๆ

ภิญญาพร นิตยะประภา (2534: 33-35) แบ่งประเภทนิทานได้ตามรูปแบบดังนี้

1. ตำนาน หรือนิทานท้องถิ่น (Legends) มักเป็นเรื่องเหตุการณ์เดียวที่เกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีพื้นบ้านของคนแต่ละท้องถิ่น อาจเป็นเรื่องแปลกพิสดารหรือเกินความเป็นจริงโดยเชื่อกันว่าเรื่องเหล่านี้ เคยเกิดขึ้นหรือมีเค้าความจริงทั้งตัวบุคคลและสถานที่แบ่งได้ 6 ประเภท คือ

1.1 นิทานประเภทอธิบาย เป็นนิทานที่อธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ ของธรรมชาติ หรืออธิบายสาเหตุความเชื่อบางประการ เป็นต้นว่า อธิบายชื่อสถานที่ ว่าเหตุใดจึงชื่อเช่นนั้นเช่นนี้

1.2 นิทานเกี่ยวกับความเชื่อต่างๆ เช่น โชคลาง ผี เปรต เงือก นางไม้ ตลอดจนไสยศาสตร์ คาถาอาคม

1.3 นิทานเกี่ยวกับสมบัติ หรือลายแทงที่แนะนำให้ค้นหาสมบัติ

1.4 นิทานวีระบุรุษ ซึ่งกล่าวถึงความสามารถ ความกล้าหาญ ความฉลาด และมีคุณธรรมของวีระบุรุษ ของชาติบ้านเมือง มีเค้าความเป็นจริงอยู่บ้างแต่เล่า ตกแต่งเพิ่มเติมจนกลายเป็นนิทาน

1.5 นิทานคติสอนใจ

1.6 นิทานเกี่ยวกับนักบวชต่างๆ

2. นิทานปรัมปรา (Fairy Tales) เป็นเรื่องสมมติที่มักขึ้นต้นว่า “กาลครั้งหนึ่ง” หรือ “นานมาแล้ว” เนื้อเรื่องประกอบด้วยอิทธิฤทธิ์ของตัวละคร มักจบลงด้วยความสุข

3. เทพนิยาย (Myths) เป็นนิทานเกี่ยวกับเทวดา นางฟ้า มีส่วนสัมพันธ์กับศาสนาและพิธีกรรมต่างๆ

4. นิทานเรื่องสัตว์ (Animal Tales) มักมีตัวเอกของเรื่องเป็นสัตว์ แต่สมมติให้มีความคิดการกระทำ ตลอดจนพูดได้อย่างมนุษย์ รวมไปถึงนิทานชาดกด้วยก็ได้ ซึ่งมีด้วยกัน 2 ประเภท

4.1 นิทานประเภทสอนคติธรรม (Fables) ตัวเอกต้องเป็นสัตว์เสมอ เช่น เรื่องราชสีห์กับหนูในนิทานอีสป

4.2 นิทานประเภทเล่าซ้ำหรือเล่าไม่จบ (Cumulative Tales) นิทานแบบนี้มีเนื้อเรื่องและวิธีเล่าเป็นแบบเฉพาะ

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542: 103) กล่าวถึง การแบ่งประเภทของนิทานที่แบ่งได้ตามเนื้อหาสาระที่เป็นเรื่องราวของนิทานได้ ดังนี้

1. นิทานชาวบ้าน (Folk tale) หรือนิทานประจำถิ่น (Local Land) เป็นเรื่องที่เล่าสืบต่อกันมา ไม่ปรากฏตัวผู้เล่า เป็นเรื่องของคนในแต่ละท้องถิ่น

2. นิทานปรัมปรา (Fairy tale) หรือเทพนิยาย เทพนิทาน เป็นนิทานหรือนิยายที่เกินเลยความเป็นจริง เนื้อหาความเป็นจริงของมนุษย์ส่วนใหญ่ เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับอภินิหาร เรื่องที่เกี่ยวข้องกับเทวดา นางฟ้า เจ้าชาย เจ้าหญิง เวทมนต์คาถา ยักษ์ เป็นเรื่องที่สมมติว่าเกิดขึ้นที่โน่นที่นี้แต่ไม่อาจกำหนดได้แน่นอน

3. เทพปกรณัม หรือเทพปกรณัม (Myth) เป็นนิทานเกี่ยวกับเทพเจ้า เทพธิดา ซึ่งเป็นเทวดาประจำถิ่น ประจำเผ่าพันธุ์ ความเชื่อเกี่ยวกับเทพเจ้า

4. นิทานพื้นเมืองนานาชาติ หรือนิทานนานาชาติ (Folk tales from other outcries) เป็นนิทานเพื่อให้เด็กได้มีอ่านมากยิ่งขึ้น และได้ทราบเรื่องราวเกี่ยวกับชาติอื่นๆและจะได้ข้อสังเกตว่าหนังสือเด็กในแต่ละภาษา แต่ละชาติมักมีลักษณะอะไรๆ คล้ายๆ กันอยู่ไม่มากก็น้อย

5. นิทานขวนขวาน (Jest) เป็นนิทานตลก เป็นเรื่องเหลือเชื่อ เรื่องเกินความเป็นจริงไม่น่าจะเป็นไปได้

6. นิทานวีรบุรุษ (Hero tale) เป็นนิทานที่กล่าวอ้างถึงบุคคลที่มีความสามารถ อดอยากกล้าหาญ มักเป็นเรื่องที่ถ่ายทอดเรื่องจริงของบุคคลที่สำคัญไว้ แต่มักสร้างฉากหรือสถานการณ์น่าตื่นเต้นหรือเกินความเป็นจริง เพื่อให้เรื่องราวสนุกสนาน และทำให้เกิดความรู้สึกคล้ายคลึงตามว่าบุคคลเป็นวีรบุรุษนั้นมีความสามารถและน่าสนใจจริงๆ

6.1 นิทานเกี่ยวกับสัตว์ (Animal story) เช่น สัตว์พูดได้ ถ้าแฝงคติธรรมเรียกว่านิทานอีสป

6.2 นิทานซ้ำๆ ไม่รู้จบ (Cumulative tale)

6.3 นิทานเรื่องผี อาจจะแต่งขึ้นมาใหม่หรือเค้าเรื่องจริง เช่น แม่นาคพระโขนง

6.4 นิทานเค้าเรื่องจริง หรือบุคคลที่มีตัวตนจริงในอดีตมาแล้ว เพื่อนำมาเป็นตัวอย่างของการประพฤติปฏิบัติ อาจจะเป็นคนหรือสัตว์

6.5 นิทานสมัยใหม่ต่างๆ ที่แต่งขึ้นมาใหม่ เพื่อสอนให้เด็กทำความดี หรือนิทานที่ผู้แต่งนำเรื่องเก่ามาปรับปรุงใหม่ เปลี่ยนบุคลิกตัวละครใหม่หรืออาจจะเพิ่มบทลงโทษเข้าไปก็ได้

6.6 นิทานคติธรรม เป็นนิทานทางศาสนา เป็นเรื่องราวทางพระพุทธศาสนา ก่อนสมัยพุทธกาลเกี่ยวกับชาติปางก่อนๆ ของพระพุทธเจ้าตั้งแต่เป็นสัตว์จนกระทั่งตรัสรู้ นิทานเรื่องพระมหาชนก ซึ่งเป็นพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล

6.7 นิทานที่ชวนให้เพ้อฝัน (Fantastic story) เช่น ซินเดอเรลลา และสโนไวท์ เป็นต้น
เกริก ยุ้นพันธ์ (2545: 20) แบ่งนิทานตามชนิดของนิทานที่สามารถแบ่งได้ ดังนี้

1. นิทานชาวบ้าน เป็นนิทานที่ชาวบ้านเล่าสืบทอดกันมา เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับศาสนา ความเชื่อ ความรัก ภูตผีปีศาจ ยักษ์ เทพเจ้า ผู้คน วิญญาณ เป็นต้น

2. นิทานเกี่ยวข้องกับสัตว์ เป็นนิทานที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับสัตว์ต่างๆทุกชนิดทั้งสัตว์บก สัตว์น้ำ สัตว์ที่มนุษย์เลี้ยง และสัตว์ป่า โดยผู้คิดสร้างสรรค์จะนำชื่อสัตว์หรือประเภทของสัตว์มาตั้งชื่อให้ เป็นตัวละครในนิทาน

ประคอง นิมมานเหมินท์ (2545: 89) แบ่งนิทานพื้นบ้านของไทยจากการที่มีผู้รวบรวมตามลักษณะเนื้อหาและรูปแบบ ซึ่งแบ่งออกได้ 11 ประเภท คือ

1. ตำนานเทพปกรณัม
2. นิทานศาสนา
3. นิทานคติ
4. นิทานมหัศจรรย์
5. นิทานชีวิต
6. นิทานประจำถิ่น
7. นิทานอธิบายเหตุ
8. นิทานสัตว์
9. เรื่องผี
10. มุขตลกเรื่องไม้
11. นิทานซ้ำแบบ

ประคอง นิมมานเหมินท์ (2545: 90) กล่าวถึง เพิ่มเติมถึงตำนานหรือนิทานท้องถิ่นว่า มักเป็นเรื่องเหตุการณ์เดียวและเกี่ยวกับความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณีอันเป็นพื้นบ้าน พื้นเมืองของคนแต่ละท้องถิ่น แม้จะเป็นเรื่องแปลกพิสดาร หรือพันวิสัยความเป็นจริงบ้างก็ตาม ยังเชื่อกันว่าเรื่องเหล่านี้เกิดขึ้นจริง หรือมีเค้าความจริง มีบุคคลหรือสถานที่จริงนามท้องถิ่นหรือตำนาน อาจเป็นเรื่องเกี่ยวกับวีรบุรุษประจำชาติ หรือเป็นเรื่องนางไม้ นางเงือก นางนาค ที่ปรากฏกายและมีเรื่องเกี่ยวข้องกับมนุษย์ตามเรื่องในนิทาน ซึ่งสามารถแบ่งได้ ดังนี้

1. นิทานประเภทอธิบาย เป็นนิทานที่อธิบายปรากฏการณ์ต่างๆของธรรมชาติหรืออธิบายถึงสาเหตุความเชื่อบางประการ นิทานประเภทไทยมีมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องเกี่ยวกับสถานที่ ดังจะเห็นว่า ภูเขา เกาะ ถ้ำ ตำบล ตลอดจนโบราณสถานสำคัญ ๆล้วนแต่ประวัติความเป็นมาเป็นทำนองนิทานอธิบายว่า เหตุใดจึงมีชื่อเรียกเช่นนี้
2. นิทานเกี่ยวกับความเชื่อต่างๆ เช่น เชื่อโชคลาง เรื่องผี ตลอดจนเรื่องเกี่ยวกับไสยศาสตร์ ความเชื่อเหล่านี้มีมาตั้งแต่ดั้งเดิม
3. นิทานเกี่ยวกับสมบัติที่ฝังไว้ และมีลายแทงแนะให้ค้นหาสมบัติ
4. นิทานวีรบุรุษ กล่าวถึงเรื่องของคุณธรรม ความฉลาด ความสามารถและความองอาจกล้าหาญของบุคคล ส่วนมากเป็นวีรบุรุษของชาติบ้านเมือง มีสถานที่อยู่จริง
5. นิทานคติสอนใจ เป็นเรื่องสั้นๆ ไม่สมจริง เจตนาสอนความประพฤติ
6. นิทานเกี่ยวกับนักบวชต่างๆ เป็นเรื่องเกี่ยวกับบอภินิหารของนักบวชที่เจริญภาวนาจนมีฌานแก่กล้า มีอิทธิฤทธิ์
7. นิทานปรัมปรา เป็นเรื่องค่อนข้างยาว สมมติว่าเกิดขึ้นที่ใดที่หนึ่ง แต่สถานที่เลือนลอยมากขึ้นต้นด้วย “กาลครั้งหนึ่ง” หรือ “นานมาแล้ว” เนื้อเรื่องประกอบด้วยอิทธิฤทธิ์และมักจะจบลงด้วยความสุข
8. เทพนิยาย เป็นนิทานที่เทวดา นางฟ้าเป็นตัวบุคคลในเรื่องนิทานนั้น หรือเป็นเรื่องเกี่ยวกับกึ่งเทวดา เทพนิยายมักมีส่วนสัมพันธ์กับความเชื่อทางศาสนา คนโบราณมักมีคำถามเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมรอบตัว จึงคิดสร้างคำตอบให้แก่ตนเอง โดยผูกเป็นเรื่องที่สนุกสนานเหลือเชื่อ
9. นิทานเรื่องสัตว์ เป็นนิทานที่มักมีตัวเอกของเรื่องเป็นสัตว์ แต่สมมติว่ามีความคิดและการกระทำ ตลอดจนพูดได้อย่างมนุษย์ มีทั้งสัตว์ป่าและสัตว์บ้าน บางทีก็เป็นเรื่องที่มีคนเกี่ยวข้องด้วยแต่คนและสัตว์พูดโต้ตอบและปฏิบัติต่อกันเหมือนมนุษย์ธรรมดา ซึ่งแบ่งได้ 2 ประเภท
 - 9.1 นิทานสอนคติธรรม นิทานประเภทนี้ ตัวเอกต้องเป็นสัตว์เสมอ
 - 9.2 นิทานประเภทเล่าขำหรือเล่าไม่จบ

10. นิทานตลกขบขัน เป็นเรื่องสั้นๆ จุดสำคัญของเรื่องอยู่ที่ว่า มีเรื่องที่ไม่น่าจะเป็นไปได้ อาจเป็นเรื่องเกี่ยวกับความโง่ การแก้แค้นแก้แค้น ปฏิภาณไหวพริบ การพ่นนินช่นต่อ การเดินทางและการผจญภัย

วรรณิ ศิริสุนทร (2532: 13-19) แบ่งนิทานสำหรับเด็กแบ่งออกเป็น 5 ประเภทได้แก่

1. นิทานพื้นบ้าน (Folk Tales) เป็นเรื่องที่เล่าสืบต่อกันมาเป็นเวลาช้านานแบ่งออกเป็น

1.1 นิทานเกี่ยวกับสัตว์พูดได้ (Talk – Beast Tales)

1.2 นิทานไม่รู้จบ (Commutative Tales)

1.3 นิทานตลกขบขัน (The Dolls or Humorous Tales)

1.4 นิทานอธิบายเหตุผล (Pourgoi Stories or Tales that Tell Why) มีเนื้อเรื่องที่อธิบายหรือตอบคำถามของเด็กๆ ว่า “ทำไม ...” เช่น ทำไมกระต่ายจึงหางสั้น ทำไมน้ำทะเลจึงเค็ม

1.5 เทพนิยาย (Fairy Tales) ตัวละครจะมีอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ หรือเป็นผู้วิเศษสามารถทำสิ่งที่มนุษย์ทั่วไปทำไม่ได้

2. นิทานสอนคติธรรม (Fables) เป็นเรื่องสั้นๆ ตัวละครมีทั้งคนและสัตว์ มีโครงเรื่องง่ายๆ ใช้บทเรียนที่สอนใจ เช่น นิทานอีสป (Aesop's Fables) นิทานประเภทนี้จะรวบรวมนิทานสุภาษิตและนิทานชาดกไว้ด้วย

3. เทพปกรณัม (Myth) เป็นเรื่องที่แสดงให้เห็นถึงเหตุการณ์ เรื่องราวในบรรพกาลเกี่ยวกับพื้นโลกและพฤติกรรมของมนุษย์ที่เทพเจ้าเป็นผู้ควบคุมปรากฏการณ์ตามธรรมชาติ

4. महाकाव्यและนิทานวีรบุรุษ (Epic and Hero Tales) คล้ายกับเทพปกรณัมต่างกันที่ตัวละครของนิทานประเภทนี้มนุษย์ไม่ใช่เทพเจ้า มีการกระทำที่กล้าหาญฟันฝ่าอุปสรรคและประสบความสำเร็จในที่สุด

5. หนังสือภาพที่เป็นเรื่องอ่านเล่นสมัยใหม่สำหรับเด็กที่มีตัวเอกเป็นสัตว์ (Animal Stories)

ไพพรรณ อินทนิล (2534: 27-28) แบ่งนิทานตามรูปแบบ (Form) ได้ดังนี้

1. นิทานปรัมปราหรือเทพนิยาย (Fairy Tale) มักจะกำหนดสถานที่เลื่อนลอยไม่แน่ชัดเช่นในกาลครั้งหนึ่งมีเมืองๆ หนึ่ง ตัวละครมีฤทธิ์เดชมาก ถ้าเป็นชายยากจนก็จะแต่งงานกับเจ้าหญิงสูงศักดิ์ เช่น สังข์ทอง ปลาบู่ทอง สโนว์ไวท์ ซินเดอเรลล่า

2. นิทานท้องถิ่น (Legend) หรือเรียกว่า “ตำนาน” มักเป็นเรื่องขนาดสั้นเกี่ยวกับความเชื่อถือ ขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นเรื่องที่พิสดารแต่เชื่อว่าเกิดขึ้นจริง เช่น เรื่องพระยาพานพระร่วง นิทานท้องถิ่น

3. เทพปกรณัม (Myth) ตัวบุคคลในเรื่องมักเกี่ยวกับความเชื่อ เช่น เรื่องพระอินทร์ทำมหาสงกรานต์ เมขลา – รามสูร

4. นิทานเรื่องสัตว์ (Animal Tales) แต่มีความประพจน์เช่นเดียวกับมนุษย์แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

4.1 นิทานประเภทสอนคติธรรม (Fable) คล้ายกับนิทานคติสอนใจ คือ ตัวเองต้องเป็นสัตว์ แต่มีคติสอนใจ เช่น ราชสีห์กับหนู

4.2 นิทานประเภทเล่าซ้ำๆ หรือเล่าไม่รู้จบ (Formulla Tales) เช่น เรื่องยายกะตามีวิธีการเล่าเรื่องแบบจำเพาะ

5. นิทานตลกขบขัน (Jest) เป็นเรื่องสั้นๆ จุดสำคัญอยู่ที่เรื่องไม่น่าเป็นไปได้ อาจจะเป็นเรื่องการแกล้งแกล้ง การแสดงปฏิภาณไหวพริบ เป็นการแสดงออกทางด้านอารมณ์ของมนุษย์ที่ต้องการหลุดพ้นจากกรอบของวัฒนธรรม ประเพณีและกิจวัตร ฉะนั้นนิทานประเภทนี้จึงรวมไปถึงนิทานเหลือเชื่อ ซึ่งทั้งผู้ฟังและผู้เล่าไม่ติดใจในความไม่สมจริงเหล่านั้น

จากที่กล่าวมาสรุปว่า นิทานสามารถแบ่งได้หลายประเภทโดยใช้หลักเกณฑ์การแบ่งที่แตกต่างกันออกไปตามรูปแบบ ตามเขตพื้นที่ เนื้อหา รูปแบบ ชาติ ศาสนาของมนุษย์ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับตำนาน ความเชื่อ เทพนิยาย นักบวช สัตว์ คติธรรม ตลกขบขัน และลักษณะของนิทานขึ้นอยู่กับการใช้งานไปใช้ นิทานทุกเรื่องมีคุณค่าสำหรับเด็กครูจึงควรเลือกนิทานที่เหมาะสมกับการเรียนการสอน

3.5 คุณค่าของนิทานพื้นบ้าน

มีผู้กล่าวถึงคุณค่าของนิทานพื้นบ้านดังนี้

วาสนา เกตุภาค (2521: 66) กล่าวถึง คุณค่าของนิทานพื้นบ้านไว้ ดังนี้

1. ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินแก่มนุษย์มาทุกยุคทุกสมัย
2. ให้ความคิดในการดำรงชีวิต เช่น นิทานเกี่ยวกับคติธรรมหรือนิทานในศาสนา

ต่าง ๆ อาจใช้เป็นเครื่องมือให้การศึกษามรรคเด็กได้

3. ให้ความรู้ในเรื่องต่างๆ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ศาสนา สำนวนภาษา
 4. เป็นบ่อเกิดศิลปะแขนงต่าง ๆ เช่น วรรณคดี ละคร จิตรกรรม และประติมากรรม
- พรศักดิ์ พรหมแก้ว (2528: 85-86) กล่าวถึง

1. คุณค่าทางปัญญา นิทานเป็นเรื่องราวที่ต้องอาศัยความรู้ความคิด จินตนาการ และศิลปะในการสื่อความให้ประสานกันได้ด้วยดี

2. คุณค่าทางสำเร็จอารมณ์ นิทานเป็นเรื่องราวที่มีตัวละครแสดงพฤติกรรมหรือความเป็นมาเป็นไปของสิ่งต่างๆ จึงเป็นการสนองจิตสำนึกพื้นฐานด้านความบันเทิงและความอยากรู้อยากเห็นของมนุษย์ ทำให้ผู้ฟังรู้สึกสนุกสนานเมื่อได้ฟัง

3. คุณค่าทางสังคมสัมพันธ์ การเล่านิทานทำให้เกิดการรวมกลุ่มกันในกลุ่มพวกซึ่งอาจเป็นเครือญาติ เพื่อนฝูงหรือคนอื่นๆ ทัวไป ซึ่งจะก่อให้เกิดความสนิทสนมรักใคร่ ความรัก ความเข้าใจกันมากขึ้นอันจะเอื้อประโยชน์ต่อการอยู่ร่วมกันและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

4. คุณค่าทางการศึกษา เมื่อมีการฟังนิทานและเก็บรวบรวมนิทานเรื่องต่างๆ บันทึกไว้ย่อมทำให้เข้าใจศัพท์สำนวนต่างๆ ผู้เล่าใช้และมีประโยชน์ทางการศึกษาภาษาต่อไป

5. คุณค่าในการปลูกฝังค่านิยม ความคิด ความเชื่อ นิทานทุกประเภทย่อมก่อให้เกิดคุณค่าดังกล่าวได้ ที่เห็นชัดเจน ได้แก่ นิทานประเภทคติสอนใจซึ่งมุ่งปลูกฝังค่านิยมในการดำเนินชีวิตที่ดี ญาณะประทีป (2530: 18) แสดงคุณค่าของนิทานไว้ดังนี้

1. นิทานพื้นบ้านเป็นต้นกำเนิดของวรรณคดีของชาติต่างๆ เช่น ขุนช้างขุนแผน ไกรทอง คาวี ของไทยที่มาจากนิทานพื้นบ้าน

2. นิทานพื้นบ้านแสดงให้เห็นสภาพชีวิตของบุคคลในท้องถิ่น เช่น ขนบธรรมเนียม ประเพณีและความเชื่อต่างๆ เช่น การเล่าเรื่องผีปอบ ผีกระสือ คนโลภมาก ล้วนสนับสนุนค่านิยมนี้ และยังทำให้เกิดความเข้าใจระหว่างกลุ่มชนด้วย

3. นิทานพื้นบ้านเป็นเครื่องมือสั่งสอนศีลธรรม เพราะนิทานพื้นบ้านเกือบทุกประเภท โดยเฉพาะประเภทตำนานเทพปกรณัม (Myth) จะแสดงผลการทำความคิด

4. นิทานพื้นบ้านให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน เป็นการผ่อนคลายความเครียด และช่วยให้เวลาผ่านไปอย่างไม่น่าเบื่อหน่าย การเล่านิทานของไทย อาจจะไม่เล่าสู่กันฟังในครอบครัว เช่น ปู่ย่า ตายาย หรือพ่อแม่ เล่าให้ลูกหลานฟังยามว่างหรือก่อนนอน หรือเล่าในขณะที่ผู้คนได้มารวมกลุ่มกันประกอบกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นเวลานานๆ เช่น ขณะทำงานร่วมกัน อาจเป็นการเกี่ยวข้าว ดำนา จัดดอกไม้ การเล่านิทานในโอกาสต่างๆ ที่กล่าวมานี้ทำให้เกิดความเพลิดเพลินเป็นการผ่อนคลายความเครียดในขณะที่ทำงานหรือหลังจากที่ได้ทำงานหนักมาระยะหนึ่ง การเล่านิทานมุขตลกในขณะที่ทำงาน หรือในวงสนทนาเป็นการช่วยเพิ่มบรรยากาศให้มีรสชาติและสนุกครึกครื้นยิ่งขึ้น

5. นิทานพื้นบ้านช่วยกระชับความสัมพันธ์ในครอบครัว เด็กบางคนอาจมองผู้ใหญ่ว่าเป็นบุคคลที่ขี้บ่นชอบบดคำ น่าเบื่อหน่ายหรือน่าเกรงขาม แต่ถ้าผู้ใหญ่มีเวลาเล่านิทานให้เด็กฟังบ้าง นิทานที่สนุกๆ ก็จะช่วยให้เด็กอยากอยู่ใกล้ชิด ลดความเกรงกลัวหรือเบื่อหน่ายผู้ใหญ่ลง ผู้ใหญ่และเด็กก็จะมี ความใกล้ชิดสนิทสนมกันเป็นอย่างดี แม้ในกลุ่มผู้ใหญ่ที่กระทำกิจกรรมร่วมกัน การได้ฟังนิทาน นอกจากจะช่วยให้การทำงานเป็นไปอย่างสนุกสนานไม่เบื่อหน่ายแล้วการฟังนิทานด้วยกันหัวเราะสนุกสนานร่วมกันก็มีส่วนร่วมให้เกิดความสนิทสนมกัน การจัดกิจกรรมสำหรับกลุ่มสัมพันธ์ในปัจจุบัน ในบางครั้งจะมีการแทรกการเล่านิทานเข้าไปด้วย

6. นิทานพื้นบ้านให้การศึกษาและเสริมสร้างจินตนาการ โดยเหตุที่นิทานมีตัวละคร ซึ่งมีชีวิตจิตใจแบบมนุษย์เรา เด็กที่ได้ฟังนิทานจึงเท่ากับได้มีโอกาสเรียนรู้ลักษณะมนุษย์ การได้เรียนรู้เกี่ยวกับอุปสรรคต่างๆตลอดจนการเอาชนะอุปสรรคของตัวละคร จะช่วยให้ได้เรียนรู้เรื่องของชีวิตมากขึ้นสามารถจะอดทนและพยายามหาทางเอาชนะ เมื่อต้องเผชิญอุปสรรคในชีวิตจริง

7. นิทานพื้นบ้านให้ข้อคิดและคติเตือนใจ นิทานไม่ได้ให้แต่ความสนุกสนานเพลิดเพลินแก่ผู้ฟังเท่านั้น มีนิทานเป็นจำนวนมากโดยเฉพาะนิทานคติ จะให้ข้อคิดในแง่ใดแง่หนึ่ง เป็นการช่วยปลูกฝังคุณธรรมต่างๆ

1. นิทานช่วยสะท้อนให้เห็นสภาพของสังคมในอดีตในหลายๆด้าน เช่น ลักษณะของสังคม วิถีชีวิตของประชาชนในสังคม ตลอดจนประเพณี ค่านิยมและความเชื่อสิ่งต่างๆเหล่านั้นก็จะทำให้เกิดความเข้าใจสภาพวิถีชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นต่างๆ อย่างแท้จริง นิทานเปรียบเสมือนกระจกเงาบานใหญ่ที่ช่วยส่องให้เห็นตนเองว่าเป็นอย่างไร นิทานจึงเป็นสิ่งที่มีความค่าอย่างหนึ่ง

จากที่กล่าวมาสรุปว่า นิทานพื้นบ้านนอกจากให้ความสนุกสนานแล้วยังให้คุณค่าในด้านครอบครัว สังคม ศาสนา ปลูกฝังให้ค่านิยมความคิด ประเพณีในท้องถิ่นรวมถึงความคิดจินตนาการที่ก่อให้เกิดคุณค่าทางการศึกษา

3.6 วิธีการเล่านิทานและเทคนิคในการเล่านิทานพื้นบ้าน

มีผู้กล่าวถึงการเล่านิทานและเทคนิคในการเล่านิทานพื้นบ้านดังนี้

กุลยา ตันตติลาชีวะ (2541: 10-19) กล่าวถึง นิทานคือสื่อที่สร้างการเรียนรู้ที่ดีที่สุดสำหรับเด็กนิทานสามารถสร้างจินตนาการ ความฝันของเด็ก ความเข้าใจ การรับรู้ของเด็กให้เด็กมีจินตนาการ

ครุรักษ์ ภิรมย์รักษ์ (2540: 45 – 46) กล่าวถึง ในการเล่านิทานสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งคือการประทับใจให้แก่ผู้ฟังจุดเริ่มต้นอยู่ที่เตรียมให้พร้อมข้อมให้ดีของผู้เล่า ผู้เล่าจะต้องค้นหาจุดสำคัญของเรื่องให้พบสรุปได้ดังนี้ประโยคแรกที่จะใช้ในการเริ่มเรื่องควรคัดสรรถ้อยคำที่ฟังดูแล้วน่าตื่นตื้นเฉยใจให้ติดตามเรื่องต่อไป ขณะที่เล่าควรกวาดสายตาไปรอบๆมองหน้าผู้ฟังอย่างทั่วถึงทุกคนตลอดเวลา สังเกตว่าสายตาทุกคู่ของผู้ฟังยังจับจ้องให้ความสนใจกับบทบาทลีลาการเล่าและเรื่องราวที่เล่าอยู่หรือไม่ ถ้ารู้สึกว่าการกำลังจะสูญเสียความสนใจ ควรเปลี่ยนบรรยากาศด้วยการหยุดพักถามปัญหาอะไรเอ่ย ปัญหาเขาวัวหรือปัญหาสนุกๆ การจบเรื่องประโยคสุดท้ายที่จะใช้ปิดเรื่อง มีความสำคัญอย่างยิ่งหย่อนไปกว่าประโยคแรกที่ใช้เริ่มเรื่อง ผู้เล่าต้องคิดและเตรียมไว้ว่าจะปิดเรื่องด้วยประโยคใด จึงจะเป็นการสรุปจบที่จับใจผู้ฟังโดยทั่วไปมักปิดการเล่านิทานด้วยถ้อยคำที่กินใจ ให้ข้อคิด หรือทิ้งท้ายไว้ให้คิด

กิจกรรมภาพหลังการเล่านิทานเป็นสิ่งที่ไม่ควรละเลย หลังจากที่เล่านิทานจบแล้วควรมีคำถามเกี่ยวกับนิทานมาให้นักเรียนตอบซึ่ง ซึ่งอาจถามเกี่ยวกับชื่อตัวละครที่สำคัญเหตุการณ์ที่สำคัญ และข้อคิดที่ได้เป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541: 78-79) เสนอวิธีการเล่านิทานที่ครูควรทราบ ดังนี้ คือ

1. เนื้อเรื่อง ต้องเหมาะสมกับวัย ใช้เรื่องที่มีความดีชนะความชั่วเสมอไป และผู้เล่าต้องจำเนื้อเรื่องได้ดีทุกตอน
 2. เสียงผู้เล่าจะต้องให้เด็กทั้งหมดได้ยินเสียงผู้เล่าอย่างชัดเจน ระดับเสียงและจังหวะพูดถูกต้อง ต้องเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง ใส่ความรู้สึกลงไปใ้มน้ำเสียง ถ้าผู้เล่าสามารถทำเสียงสูงต่ำ ทำเป็นเสียงเด็กเสียงคนแก่ หรือทำเสียงตามลักษณะของตัวละครได้ เด็กจะยิ่งสนใจมากขึ้น
 3. ท่าทาง ถ้ามีภาพประกอบผู้เล่าไม่ต้องใช้ท่าทางมากนักแต่เน้นที่ภาพ หากไม่มีภาพประกอบก็ควรใช้ท่าทางประกอบบ้างตามโอกาสแต่อย่างใช้มากเกินไป ฟังระวังให้เป็นไปตามธรรมชาติ
 4. จังหวะ จังหวะการพูดเป็นสิ่งที่จะช่วยให้นิทานน่าสนใจ
 5. อารมณ์ ในขณะที่เล่าควรเล่าให้เด็กเห็นถึงความรู้สึก และอารมณ์ของผู้เล่า เช่น อารมณ์ รื่นเริง ความรู้สึกตื่นเต้น หรืออารมณ์เศร้า เป็นต้น
 6. ข้อตกลง ก่อนฟังนิทานควรมีข้อตกลงกันว่าผู้ฟังจะต้องไม่พูดแซงในขณะที่ฟังนิทาน
 7. เวลาในการเล่า เด็กอายุ 4 -5 ขวบ หรือ 5 – 6 ขวบ ใช้เวลา ประมาณ 10 – 15 นาที
- ลัดดา นีละมณี (2527: 248) เสนอแนะวิธีการเล่านิทานตลอดจนการสร้างบรรยากาศในขณะที่เล่านิทานไว้ดังนี้

1. การเริ่มต้นเล่า ครูควรมีวิธีการที่จะจูงใจเด็กวิธีต่างๆที่น่าสนใจ เช่น การใช้เพลง ใช้ปริศนาคำทาย การใช้รูปภาพ เป็นต้น
2. ขณะที่เล่าควรให้เด็กมีอิสระทั้งในด้านร่างกายและความรู้สึก
3. ผู้เล่าควรมีอารมณ์ร่วมตามเนื้อเรื่องที่เล่า ครูควรมีการใช้น้ำเสียงในการเล่าตามตัวละครหรือเหตุการณ์นั้นๆ ในขณะที่เล่าควรใช้ภาพหรือท่าทางประกอบในขณะที่เล่าควรลำดับเรื่องราวให้เข้าใจง่ายไม่ซับซ้อนจนเกินไป ควรให้ความสนใจกับเด็กทุกคนอย่างทั่วถึงควรใช้ภาษาที่เหมาะสมกับเด็ก ไม่เน้นการสั่งสอนมากเกินไปจนเด็กขาดความสนุกสนานวิธีการเล่านิทานดังกล่าวช่วยให้เด็กเกิดความสบายใจ มีความรู้สึกที่เป็นอิสระทั้งร่างกาย จิตใจ และเกิดทัศนคติที่ดี นอกจากนี้การเล่านิทานไม่ควรซ้ำซากและจำเจควรพยายามแสวงหาวิธีต่างๆ ในการเล่านิทานให้น่าสนใจ เพื่อให้การเล่านิทาน

มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นวิธีการเล่านิทานที่ไม่จบเรื่องสมบูรณ์เป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยเสริมสร้างความคิด พัฒนาทักษะการฟัง การพูดและเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดสร้างสรรค์ ซึ่ง ลิว และริทซ์ (Livo; & Rite. 1986: 384) กล่าวถึงการเล่านิทานว่า “ผู้เล่าและผู้ฟังต่างมีประสบการณ์ร่วมกันในการเล่านิทาน และแสดงออกในทางสร้างสรรค์ ความคิดสร้างสรรค์จากการฟังนิทานเกิดจากความสามารถซึ่งไม่ใช่เพียงการได้เห็นเท่านั้นแต่เป็นการเฝ้าดูอย่างพิจารณา ไม่ใช่เพียงการได้รับเท่านั้น แต่เป็นการฟังอย่างตั้งใจ ไม่ใช่การเลียนแบบแต่เป็นการคิดสิ่งแปลกๆ ใหม่ๆ และไม่ใช่เพียงการสังเกตแต่เป็นการได้มีประสบการณ์และรับรู้สิ่งใหม่ๆ ในทันทีทันใด” ดังนั้น การเล่านิทานจะช่วยจูงใจให้เด็กสนใจที่จะดูฟัง และคิดแต่งเชื่อมโยงเรื่องราว ซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนาความคิดที่จะถ่ายทอดเป็นภาพตามจินตนาการ ให้กับเด็กได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับ ชาญชัย ศรีไสยเพชร (2525: 38 – 39) ได้เสนอแนะวิธีการเล่านิทานไว้ข้อหนึ่ง ว่าการให้ผู้ฟังได้ใช้ความคิดหรือจินตนาการในการเล่าเรื่องที่ค้างไว้แล้วให้เด็กแต่งต่อตามจินตนาการหรือเล่าเรื่องจบ แล้วให้ช่วยกันคิดตั้งชื่อเรื่อง จัดว่าเป็นวิธีการเล่านิทานที่จะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดีและรวดเร็ว

ฉวีวรรณ กิณาวาส์ (2526: 131-132) เสนอแนะรูปแบบการเล่านิทาน ดังนี้

1. การอ่านจากหนังสือนิทาน
2. การใส่หน้ากากหรือแสดงตัวละครในเรื่องโดยคาดศีรษะคนเดียว อาจแสดงได้หลายๆ บท โดยเปลี่ยนหน้ากาก และเปลี่ยนเสียงไปตามละครนั้นๆ
3. การเล่าโดยใช้เสียงประกอบผู้เล่าจะใช้เสียงเพลงหรือเสียงดนตรีประกอบจะทำให้สนุกสนานหรือน่าตื่นเต้นขึ้น
4. การเล่าโดยใช้นิทานที่ครูสรรสร้างขึ้นมาหรือซื้อมา
5. การเล่าโดยการฉายสไลด์ประกอบ
6. การเล่านิทานโดยการเล่นนิ้วมือ ใช้สำหรับนิทานเรื่องสั้นๆ หรือกลอนสั้นๆ โดยเด็กได้มีโอกาสได้ร่วมกิจกรรม

7. การเล่านิทานประเภทหุ่นต่างๆ เช่น หุ่นมือ หุ่นเชิด หุ่นชัก ฯลฯ

เกริก ยุ้นพันธ์ (2539: 37) เสนอรูปแบบการเล่านิทานไว้ดังนี้

1. การเล่านิทานแบบปากเปล่า
2. การเล่านิทานแบบวาดไปเล่าไป
3. การเล่านิทานใช้สื่ออุปกรณ์ประกอบ

วิธีการเล่านิทานจะช่วยให้เด็กเกิดความสุขสบายใจ มีความรู้สึกที่เป็นอิสระทั้งร่างกายจิตใจ และเกิดทัศนคติที่ดี นอกจากนี้การเล่านิทานไม่ควรซ้ำซากจำเจควรพยายามแสวงหาวิธีต่างๆ ในการเล่านิทานให้น่าสนใจเพื่อให้การเล่านิทานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นวิธีการเล่านิทานที่ไม่จบเรื่อง สมบูรณ์

จากที่กล่าวมาสรุปว่า รูปแบบและเทคนิคการเล่านิทานเพื่อให้เด็กเกิดการสนุกสนานได้จากการฟังนิทานครูต้องเปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการเล่านิทานหรือมีการเล่นบทบาทสมมติ ประกอบการเล่านิทานทำให้เด็กเกิดความสุขสนุกสนานและเข้าใจเนื้อเรื่องที่ต้องการสื่อให้รู้

3.7 การคัดสรรนิทานพื้นบ้านให้เหมาะสมกับเด็ก

มีผู้กล่าวถึงการคัดสรรนิทานพื้นบ้านให้เหมาะสมกับเด็กดังนี้

วรธิดา อุดมสม (2548: 4) กล่าวถึง ปัจจุบันมีการนำนิทานพื้นบ้าน หรือ นำชาดกมาปรับให้เหมาะสมกับเด็ก และร่วมสมัยมากขึ้น ตัวอย่างการนำนิทานพื้นบ้านมาปรับให้เหมาะสมกับเด็ก ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย เช่น การนำเรื่อง พระมหาชนก (2543) มาปรับปรุงเป็นรูปแบบของการ์ตูนภาพทั้งสี่ และชาวดำ การนำนิทานพื้นบ้าน เรื่อง นางอุทธรธา หรือ เต้าน้อยทองคำ (2544) มาทำเป็นสมุดไดอารี่ ของสำนักพิมพ์มูลนิธิเด็ก การนำนิทานเรื่อง ปลาบู่ทอง เงาะป่า สังข์ทองและสุดสาคร มาทำเป็นภาพยนตร์ การ์ตูน สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นสิ่งที่ดีมีคนให้ความสำคัญกับนิทานพื้นบ้านสำหรับเด็กมากขึ้นกว่าที่ผ่านมา ระเบียบพรอน พัฒนาเวช บรรณาธิการสำนักพิมพ์แพรวเพื่อนเด็ก (2544: 154-155) กล่าวว่า นิทานไทยบางเรื่องที่เคยสืบทอดกันมา ปัจจุบันเป็นเรื่องที่ผู้ใหญ่ฟัง ไม่ใช่เรื่องสำหรับเด็กบางเรื่องมี บทโหดร้าย มีบทเมียน้อย เมียหลวงฆ่ากัน แม่ฆ่าลูก

เกริก ยุ้นพันธ์ (วรธิดา อุดมสม.2539: 15; อ้างอิงจาก เกริก ยุ้นพันธ์. ม.ป.ป.) อธิบายถึง ประเด็นความรุนแรงที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน เป็นกลวิธีการสั่งสอนอย่างหนึ่ง มีเจตนาเพื่อให้เด็กเกิดความสะเทือนใจความรู้สึกสงสาร ประทับใจ ว่าเมื่อตนเองโตขึ้นจะไม่ทำเช่นนั้น ไม่ใช่เป็นการกระตุ้น เพื่อให้รับเอาความรุนแรงนั้นไปปฏิบัติ เนื่องจากความสะเทือนใจต่างๆ นั้นจะประทับอยู่ในใจ คงทน สำหรับวรรณกรรมสมัยใหม่ที่สร้างแนวทางการเลือกวรรณกรรมสำหรับเด็ก โดยหลีกเลี่ยงความรุนแรง นี่เป็นการคาดหวังว่า ความรุนแรงต่างๆ อาจมีผลต่อพฤติกรรมของเด็กตามแนวการศึกษาใหม่ในโลกแห่งความเป็นจริงนั้น สังคมไม่ได้เต็มไปด้วยคนดี และในทำนองเดียวกัน สังคมก็ไม่ได้มีแต่คนเลวสังคมมนุษย์มีทั้งคนดีคนเลวปะปนกัน เราจะมีวิธีการอย่างไรที่จะอบรมสั่งสอน ให้เด็กประพฤติดีเป็นคนดี ในท่ามกลางสังคมที่วุ่นวายในปัจจุบันนี้ได้ นิทานเป็นสื่อที่เหมาะสมสำหรับการอบรมสั่งสอนเด็กอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งผู้ใหญ่จะต้องรู้จักคัดสรรนิทานที่เหมาะสมเพื่อสรรค์สร้างเด็กให้เป็นผู้ที่เพียบพร้อมด้วย คุณธรรมและจริยธรรมต่อไป

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2527: 147-148) ให้หลักเกณฑ์ในการเลือกหนังสือนิทานสำหรับเด็ก ดังนี้

1. เป็นหนังสือภาพเนื้อเรื่องสั้นๆ ส่วนมากเป็นภาพการ์ตูนภาพประมาณ 60% หรือ 70% เนื้อเรื่องประมาณ 30% หรือ 40% ภาพนั้นอาจจะอยู่ด้านขวา มีคำอธิบายอยู่ด้านซ้ายหรืออยู่หน้าเดียว (สัดส่วนของภาพ : เนื้อเรื่องประมาณ 3 : 4)

2. รูปเล่มกระทัดรัด ไม่เล็กและไม่ใหญ่เกินไป อาจใช้สูตร 4 : 3

3. กระดาษที่ใช้กระดาษอย่างดี หนา แข็งแรงอาจจะเป็นหนังสือที่ทำด้วยผ้า

4. ภาษาที่ใช้ควรเป็นภาษาที่เข้าใจง่าย

5. ตัวอักษรไม่ควรใช้ตัวอักษรประดิษฐ์

6. ตัวอักษรควรใช้ตัวโต คำหนา ขนาด 32 พอยท์ หรือ 5 ม.ม.

7. เนื้อหาเป็นศัพท์ที่เด็กมักจะพบเห็นในชีวิตประจำวัน เช่น สัตว์ ต้นไม้

ดอกไม้ ปากกาดินสอ โต๊ะ เก้าอี้ ช้อน ส้อม รองเท้า กระเป๋า หมวก ฟ้า น้ำ อากาศ ภูเขา ตายาย เป็นต้น

8. ควรเลือกใช้ศัพท์ต่างๆ หรืออักษรซ้ำๆ จะทำให้เด็กเจนตาเจนใจจนจำได้เพราะเห็นบ่อย

(Repetition)

9. จำนวนหน้าประมาณ 10 – 20 หน้า

10. เด็กวัยนี้ยังไม่มีหนังสือ ตำราเรียน (Text Book) และสารคดี

รัญจวน ประโมจันทร์ (2544: 14) กล่าวถึงการเลือกนิทานให้กับเด็กดังนี้

1. วัยของเด็ก พิจารณาว่าเด็กมีความสนใจ ชอบฟังนิทานประเภทใด ความยาวของเนื้อเรื่องเหมาะสมกับช่วงความสนใจของเด็ก คือ ประมาณ 10 -15 นาที หรือประมาณ 12 หน้า

2. เนื้อหาสาระว่าเหมาะสมและสอดคล้องกับชีวิตคุณธรรมเพียงใด

3. รูปภาพประกอบ มีสีสันสดใส ขนาดเหมาะสม มีภาพประกอบ 60% หรือ 70% มีเนื้อเรื่องประมาณ 40% หรือ 30% หรือประมาณ 4 : 3

4. รูปเล่มมีขนาดกระทัดรัด เหมาะสมกับมือเด็ก ขนาด 16 หน้า หรือ ขนาด 17 x 18.50 ซม.

5. ภาษาที่ใช้ควรเป็นภาษาสั้นๆ ง่ายๆ ขนาดของตัวอักษร 32 พอยท์ หรือ 5 ม.ม. และตัวอักษรไม่ควรเป็นอักษรประดิษฐ์ ควรเลือกใช้ศัพท์หรือตัวอักษรซ้ำๆ จะทำให้เด็กจำได้และเห็นบ่อย

6. การเลือกนิทานต้องให้เหมาะสมสอดคล้องกับวัยของเด็กทั้งเนื้อเรื่องตัวละคร รูปภาพ

7. ภาษาและความยาวของนิทานก็เหมาะสมกับช่วงความสนใจตามระดับอายุ

จากที่กล่าวมาสรุปว่า การคัดเลือกนิทานพื้นบ้านเพื่อนำมาเด็กควรมีลักษณะดังนี้เนื้อเรื่องมีความยาวพอสมควร มีความสนุกสนาน น่าสนใจเหมาะสมกับวัยของเด็ก สอดแทรกคติธรรมเน้นย้ำเรื่องกฎแห่งกรรมสรรสร้างคุณธรรมให้แก่เด็กไม่เป็นเรื่องที่หยาบโผน หรือแสดงออกเกี่ยวกับเรื่องเพศอย่างโจ่งแจ้ง ไม่เป็นเรื่องที่ลบลู่สถาบันสูงสุด คือ ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

3.8 ประวัติความเป็นมาของนิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัย

มีผู้กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของนิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยดังนี้

กุหลาบ มัลลิกะมาส (2519) กล่าวถึง นิทานพื้นบ้านสุโขทัย เกี่ยวกับการตั้งถิ่นฐานและอาชีพซึ่งจังหวัดสุโขทัย เป็นแหล่งอารยธรรมโบราณและนิทานตำนานจะเป็นเรื่องที่แสดงกิจการอันมีมาแล้วแต่ปางหลังหรือเรื่องเล่ากันปากต่อปากโดยมากจะเกี่ยวกับ โบราณวัตถุ โบราณสถาน และเรื่องเล่าที่เกิดจากความสนุกสนานโดยมีคำสอน แทรกแนวคิดในการใช้ชีวิตและสะท้อนชีวิตความเป็นอยู่ ความรู้สึกนึกคิด ของชาวจังหวัดสุโขทัย

ประคอง นิมมานเหมินทร์ (2543) กล่าวถึง นิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยจะเห็นว่าความเชื่อของคนในสังคมจากนิทานพื้นบ้านทำให้ทราบถึงที่มาของพฤติกรรมของชาวบ้านในอดีตและสามารถอธิบายปรากฏการณ์ในสังคมปัจจุบัน ซึ่งเกิดจากความเชื่อสืบทอดกันมา โดยเฉพาะความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์และประกาศิตพระร่วงที่คนรุ่นเก่าเล่าสืบต่อกันมาทำให้เข้าใจถึง สติปัญญาของคนในยุคก่อนเก่าที่เล่าเรื่อง โดยการสอนให้เรารู้ว่าถ้าเรามีวาจาสิทธิ์ เราจะทำสิ่งต่างๆ ได้ดังปรารถนา ความมุ่งหมายที่จะใช้เรื่องวาจาสิทธิ์นี้เป็นคติในการสอนเรื่องการใช้วาจาชอบ นับว่าเป็นอุบายอย่างหนึ่งที่โบราณใช้มา ส่วนค่านิยมมีส่วนสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมของชาวบ้าน สังคมจะเจริญก้าวหน้าหรือเสื่อมขึ้นอยู่กับค่านิยมของคนในสังคมนั้นๆ ค่านิยมที่ถูกต้องเหมาะสมจะทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วนิทานพื้นบ้านตำนานที่ปรากฏในท้องถิ่นสุโขทัยนั้น เป็นเครื่องสะท้อนภาพสังคมชีวิตความเป็นอยู่ ความรู้สึกนึกคิดตลอดจนทัศนคติที่มีต่อเรื่องราวและสิ่งซ่อนเร้นอยู่ในจิตใต้สำนึกซึ่งอาจแสดงถึงค่านิยมของสังคมชาวสุโขทัย แล้วระบายออกมาในรูปของนิทาน ซึ่งจะเห็นความชาญฉลาดของบรรพบุรุษที่ใช้นิทานเป็นเครื่องกล่อมเกลาคคนในสังคมให้ประพฤติดีงาม นอกจากนี้ยังทำให้ทราบว่าชาวสุโขทัยมีอุปนิสัยว่าเริงสนุกสนาน มีอารมณ์ขัน บางเรื่องก็มีอุทาหรณ์ สอนในคนในทางอ้อมและส่งผลถึงการจัดระเบียบสังคมให้อยู่ด้วยกันอย่างสงบเรียบร้อย

จากที่กล่าวมาสรุปว่า นิทานพื้นบ้านหรือตำนานที่ปรากฏในท้องถิ่นจังหวัดสุโขทัยนอกจากจะให้ความสนุกสนานอารมณ์ขันแก่เด็กแล้ว ยังได้แทรกแนวคิดในการใช้ชีวิตประจำวัน ความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์และประกาศิตของพระร่วง ที่คนรุ่นเก่าเล่าสืบต่อกันมาเพื่อให้เห็นความสำคัญของการใช้วาจาชอบ ซึ่งเป็นเครื่องกล่อมเกลาคคนในสังคมให้ประพฤติดีงาม ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้จัดทำนิทาน

พื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพ เพื่อที่จะศึกษาพัฒนาการด้านการพูดของเด็กปฐมวัย ด้วยกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพเพื่อให้เด็กมีพัฒนาการพูดและเป็นคนดีของสังคม

3.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทานพื้นบ้าน

งานวิจัยต่างประเทศ

กริม คินเดอร์ และฮัสมาเคน (ประคอง นิมมานเหมินทร์. 2543: 51; อ้างอิงจาก Grimms' Kinder und Hausmarcien. 1819) แนวทางในการศึกษานิทานพื้นบ้าน ตั้งแต่เริ่มมีการเก็บรวบรวมนิทานพื้นบ้านจนถึงปัจจุบันมีผู้ศึกษานิทานพื้นบ้านหลายแห่งหลายมุม ซึ่งมีใครจะรู้แต่เพียงว่า “อะไร” “อย่างไร” “ทำไม” สิ่งที่น่าสนใจของนิทานพื้นบ้าน คือ มีหลายสิ่งหลายอย่างที่คล้ายคลึงกันอย่างเด่นชัด จากยุคสมัยหนึ่งไปยังอีกยุคสมัยถัดไป จากท้องถิ่นหนึ่งไปยังอีกท้องถิ่นหนึ่ง ถึงแม้ว่ารูปแบบจะแตกต่างกันไปบ้าง แต่ก็มีแนวโน้มนิทานพื้นบ้านจะจัดกลุ่มรวมกันได้ เป็นที่ยอมรับขึ้นอยู่กับรูปแบบจุดมุ่งหมาย หรือโอกาสจะนำไปใช้

ดิกสัน จอห์นสัน และซอลซ์ (นฤมล จิวแพ. 2549: 17; อ้างอิงจาก Dixson, D, james J.; & Die Saltz, S. 1977. "Training Disadvantaged Preschoolees on various Fantasy Activities: Effects on Cognitive Functioning and Impulse control". *Child Development*. 2(3): 67-379) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมให้กับเด็กอนุบาล อายุ 3 - 4 ปี ที่โรงเรียนในเมืองดีทรอยต์ เด็กในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 146 คน แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มแรก เล่านิทานให้ฟัง แล้วให้เด็กแสดงบทบาทประกอบตามเรื่อง กลุ่มที่สอง เล่านิทานให้ฟังพร้อมพาไปดูของจริงนอกสถานที่ เช่น ไปซื้อของ ไปสวนสัตว์ กลุ่มที่สาม สนทนากับเด็กเกี่ยวกับเรื่องที่เล่าให้ฟัง กลุ่มที่สี่ เป็นกลุ่มควบคุม ผลการทดลองปรากฏว่า ถ้าเด็กได้แสดงบทบาทเลียนแบบตัวละครในเรื่องไปด้วยจะพัฒนาจิตลักษณะต่างๆ ได้ดีที่สุดแสดงว่าเมื่อเด็กฟังนิทานแล้วเด็กย่อมมีความต้องการที่จะเลียนแบบตัวละครที่ตัวชอบหรือตัวละครที่ได้รับความสำเร็จจากพฤติกรรมนั้น ๆ นอกจากนี้ยังพบว่า เนื้อหานิทานถ้าเป็นเรื่องใกล้ความจริง เช่น เทพนิยาย จะให้ผลดีต่อจิตลักษณะของเด็กดีกว่านิทานที่มีเนื้อหาไกลชีวิตเด็กจริง

จากการวิจัยสรุปว่า นิทานประกอบภาพนั้นมีความสำคัญกับเด็กมาก เนื่องจากช่วยกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจเพิ่มพูนความคิด จินตนาการ ระวังให้เกิดความอยากรู้อยากเห็นที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการเรียนรู้ โดยเฉพาะในเด็กปฐมวัย

งานวิจัยในประเทศ

วรธิดา อุดมสม (2548) ศึกษาเรื่องการคัดสรรและสรรคส์สร้างนิทานพื้นบ้านล้านนาสำหรับเด็ก ผลปรากฏว่า นิทานพื้นบ้านล้านนา นั้นมีอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งมีนิทานบางเรื่องไม่เหมาะสมสำหรับเด็ก ดังนั้นผู้ศึกษาจึงสร้างเกณฑ์สำหรับคัดสรรนิทานพื้นบ้านล้านนาไว้ 15 ข้อ และคัดสรรเฉพาะ นิทานที่มีสัตว์เป็นตัวเอกเท่านั้น ผู้ศึกษาได้คัดสรรนิทานไว้ 80 เรื่อง ซึ่งเป็นนิทานที่มุ่งคติสอนใจจำนวน 66 เรื่อง และไม่ได้มุ่งคติสอนใจ 14 เรื่อง ตัวละครสัตว์ที่ปรากฏในนิทานพบว่ามีทั้งหมด 61 ชนิด สัตว์เป็นตัวละครที่พบบ่อยมากที่สุดรองลงมาคือกระต่าย โดยสัตว์มักจะเป็นตัวละครที่มีความแข็งแรงแต่โง่เขลา ส่วนกระต่ายมักจะเป็นตัวละครที่มีความฉลาด เจ้าปัญญา ลักษณะของตัวละครส่วนใหญ่เป็นตัวละครที่มีลักษณะเพียงด้านเดียว ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ตัวละครที่แสดงพฤติกรรมในแง่บวก และแง่ลบ

เอมอร ตั้งศุภกุล (2549) ศึกษาการสร้างหนังสือส่งเสริมภาษาไทยเรื่อง ประเพณีบูชาอินทขิล สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนพระหฤทัย จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเป็นหนังสืออ่านประกอบในวิชาภาษาไทย สาระวรรณคดีและวรรณกรรม หน่วยการเรียนรู้ เรื่องคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่นมีเนื้อหาเกี่ยวกับประเพณีบูชาอินทขิล ตำนานอินทขิล คุณค่าและเสน่ห์ของประเพณี ผลการสอบถามความคิดเห็นและการประเมินคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่านโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านภาษาไทยเรื่องประเพณีบูชาอินทขิล มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก

จากการวิจัยสรุปว่า นิทานประกอบภาพนั้นมีความสำคัญกับเด็กมาก เนื่องจากช่วยกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจเพิ่มพูนความคิด จินตนาการ ไร้ให้เกิดความอยากรู้อยากเห็นที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการเรียนรู้ โดยเฉพาะในเด็กปฐมวัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 5-6 ปี ชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนเทศบาลแป้นจันทร์กระจ่าง สังกัดเทศบาลเมืองสวรรคโลก อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย จำนวน 15 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ศึกษาทั้งประชากรทั้งหมดซึ่งเป็นนักเรียนระดับชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนเทศบาลแป้นจันทร์กระจ่าง สังกัดเทศบาลเมืองสวรรคโลก อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย จำนวน 15 คน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. หนังสือนิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัย
2. แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพ
3. แบบทดสอบพัฒนาการด้านการพูด

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ และวิธีการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. หนังสือนิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัย

หนังสือภาพนิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1.1 ศึกษานิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาด้านการพูดของเด็ก

ปฐมวัย

1.2 นำนิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยจากศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดสุโขทัย จำนวน 8 เรื่อง

1.1 เรื่องตำนานพระร่วง

1.2 เรื่องพระร่วงศรีสังขาลย์

1.3 เรื่องพระร่วงหลงพระขรรค์

1.4 เรื่องพระร่วงวิ่งวัว

1.5 เรื่องพระร่วงกับกวาง

1.6 เรื่องปลาพระร่วง

1.7 เรื่องพระร่วงส่วยน้ำ

1.8 เรื่องพระร่วงกับมะกะโท

2. สร้างหนังสือตามเนื้อเรื่องในนิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยตามเนื้อเรื่องทั้ง 8 เรื่อง

3. นำหนังสือนิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยทั้ง 8 เรื่อง และแบบบันทึกข้อมูลในการพิจารณาความเหมาะสมของหนังสือนิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยไปให้ประธานที่ปรึกษาปริญญาโท ตรวจสอบความถูกต้อง

4. นำหนังสือทั้ง 8 เรื่อง ไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสม กิจกรรมการเล่าเรื่องของเด็กปฐมวัยกับหนังสือภาพนิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยให้ผู้เชี่ยวชาญซึ่งประกอบด้วย

5.1 รองศาสตราจารย์เกริก ยุ้นพันธ์

อาจารย์ประจำภาควิชาวรรณกรรมสำหรับเด็ก คณะมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

5.2 อาจารย์ปรีดา ปัญญาจันทร์

นักเขียนและนักวาดภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็ก

5.3 อาจารย์ไพโรจน์ ทรัพย์เจริญ

ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาลแป้นจันทร์กระจ่าง

ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

1. แผนการจัดกิจกรรมการเล่าเรื่องนิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัย

ศึกษาเนื้อเรื่องนิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการวิจัย เพื่อนำมาคัดเลือกเล่านิทานประกอบภาพ

1. นำเรื่องราวเกี่ยวกับนิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยมาเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบภาพ โดยกำหนดรูปแบบการจัดกิจกรรมซึ่งประกอบไปด้วย จุดประสงค์ สื่ออุปกรณ์ ขั้นตอนในการดำเนินงาน ดังนี้

1.1 ขั้นนำ เป็นการนำเข้าสู่เรื่องราวโดยการร้องเพลง ท่องคำคล้องจอง สนทนา

1.2 ขั้นสอน ครูเล่านิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยให้เด็กฟังพร้อมกับสนทนาตัวละครในเรื่องของนิทานพื้นบ้าน

1.3 ขั้นสรุปเด็กร่วมกันจัดกิจกรรมเล่านิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพ

2. นำแผนการจัดกิจกรรมการเล่าประกอบภาพนิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัย จำนวน 8 เรื่อง ไปให้ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมตรวจ ความเหมาะสมของเนื้อหาและภาษาและให้ข้อเสนอแนะเพื่อตรวจพิจารณา

2.1 นำแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญในเรื่องการใช้ภาษาในการเล่านิทานประกอบภาพและเนื้อหาเพื่อให้ตรงกับจุดประสงค์ยิ่งขึ้น

2.2 สร้างสื่อประกอบการเล่านิทานประกอบภาพตามเนื้อเรื่องนิทานที่ได้คัดเลือกจำนวน 8 เรื่อง

2.3 นำแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบภาพที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองกับเด็กนักเรียน

2.4 นำนิทานมาทำการทดลองเล่าให้เด็กฟังที่มีเนื้อหาส่งเสริมพัฒนาการด้านการพูดให้มีความเหมาะสมกับเด็กจำนวน 8 เรื่อง ประกอบด้วย

1. เรื่องตำนานพระร่วง

2. เรื่องพระร่วงศรีสัตนาถัย

3. เรื่องพระร่วงลงพระขรรค์

4. เรื่องพระร่วงวิ่งวัว

5. เรื่องพระร่วงกับกวาง

6. เรื่องปลาพระร่วง

7. เรื่องพระร่วงส่วยน้ำ

8. เรื่องพระร่วงกับมะกะโท

ตอนที่ 2 วิธีการหาคุณภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัย
ประกอบภาพ

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านจังหวัด
สุโขทัยประกอบภาพ

2. การสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพ
มีหลักในการสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพ นิทาน 1
เรื่อง สอนสัปดาห์ละ 3 วัน จำนวน 8 สัปดาห์ มีแผนทั้งหมด 24 แผน

3. นำแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพ
ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณา เพื่อหาความสอดคล้องของจุดประสงค์ ชั้นนำ ชั้นสอน
และชั้นสรุป สื่อการเรียนการสอน และการประเมินผล จำนวน 3 ท่าน คือ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์รัตนา ใจแหลม
อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
2. อาจารย์ไพโรจน์ ทรัพย์เจริญ
ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาลเป็นจันทร์กระจ่าง
3. อาจารย์ณัฐวัลย์ ไทยกกล้า
ครู คศ. 3 (ปฏิบัติการสอนระดับปฐมวัย)

ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

4. ปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพ
ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญเห็นชอบตรงกัน 2 ใน 3 ท่าน ถือว่าเป็นเกณฑ์ที่เหมาะสม

5. นำแผนการเล่านิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้น
อนุบาลศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาลวัดสวัสดิการาม อายุ 5 – 6 ปี จำนวน 15 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง
เพื่อหาข้อบกพร่องและนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

6. แก้ไขและปรับปรุงจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบ
ภาพ ฉบับสมบูรณ์และนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนในการสร้างแบบทดสอบพัฒนาการด้านการพูด

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมด้านการพูดของเด็กปฐมวัย และแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการพูดของนงเยาว์ คลินิกคลาย (2544: 103 – 105) และแบบวัดพัฒนาการด้านการพูดของจุฬารัตน์ อินุพัฒน์ (2543: 71 – 84) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัย จำนวน 2 ชุด ชุดที่ 1 มี 2 ชุด ชุดละ 10 ข้อ ชุดที่ 2 มี 1 ชุด ชุดละ 10 ข้อ รวมแบบทดสอบ 2 ชุด มีทั้งหมดรวม 30 ข้อ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ชุดที่ 1	การพูดคำศัพท์	จำนวน 10 ข้อ	ได้ 10 คะแนน
	การพูดเป็นประโยค	จำนวน 10 ข้อ	ได้ 20 คะแนน
ชุดที่ 2	การพูดเป็นเรื่องราว	จำนวน 10 ข้อ	ได้ 20 คะแนน

1. กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนของการพูดคำศัพท์เป็น 1 และ 0 ตามความหมายดังนี้

1	คะแนน	หมายถึง	คำตอบที่ได้ถูกต้อง
0	คะแนน	หมายถึง	คำตอบที่ได้คำตอบผิด

2. เกณฑ์การให้คะแนนการพูดเป็นประโยคเป็น 2, 1 และ 0 ตามความหมายดังนี้
2	คะแนน	หมายถึง	เด็กสามารถพูดเป็นประโยคที่สมบูรณ์ (ประธาน กริยา กรรม) และเกี่ยวข้องกับเรื่องราวในภาพที่กำหนดให้ได้ 4 ประโยค หรือมากกว่านั้น
1	คะแนน	หมายถึง	เด็กสามารถพูดเป็นประโยคที่สมบูรณ์ (ประธาน กริยา กรรม) และเกี่ยวข้องกับเรื่องราวในภาพที่กำหนดให้ได้ 2 – 3 ประโยค
0	คะแนน	หมายถึง	เด็กไม่พูด พูดเป็นคำ พูดไม่ตรงกับเรื่องราวในภาพที่กำหนดไว้ให้ หรือพูดเป็นประโยคได้น้อยกว่า 2 ประโยค

3. เกณฑ์การให้คะแนนของการพูดเป็นเรื่องราว เป็น 2, 1 และ 0 ตามความหมาย
ดังนี้

2	คะแนน หมายถึง เด็กสามารถพูดเป็นประโยคที่สมบูรณ์ (ประธาน กริยา กรรม) และเกี่ยวข้องกับเรื่องราวในภาพที่กำหนดให้ได้ 4 ประโยค หรือมากกว่านั้น
1	คะแนน หมายถึง เด็กสามารถพูดเป็นประโยคที่สมบูรณ์ (ประธาน กริยา กรรม) และเกี่ยวข้องกับเรื่องราวในภาพที่กำหนดให้ได้ 2 – 3 ประโยค
0	คะแนน หมายถึง เด็กไม่พูด พูดเป็นคำ พูดไม่ตรงกับเรื่องราวในภาพที่กำหนดไว้ให้ หรือพูดเป็นประโยคได้น้อยกว่า 2 ประโยค

วิธีการหาคุณภาพแบบทดสอบพัฒนาการด้านการพูด

1. นำแบบทดสอบพัฒนาการด้านการพูดไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเชิงเนื้อหาจากการหาค่าความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ดังรายชื่อต่อไปนี้

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์รัตนา จิวแหลม
อาจารย์คณะครุศาสตร์มหาวิทาลัยราชภัฏสวนดุสิต
2. อาจารย์ไพโรจน์ ทรัพย์เจริญ
ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาลปิ่นจันทร์กระจ่าง
3. อาจารย์ณัฐวัลย์ ไทยกกล้า
ครุ คศ. 3 (ปฏิบัติการสอนระดับปฐมวัย)

ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

2. นำแบบทดสอบพัฒนาการด้านการพูดที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญข้อ 1 มาปรับปรุงแก้ไขตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

3. จากนั้นนำแบบทดสอบไปทดลองกับนักเรียนจำนวน 10 คนเพื่อหาความยากง่ายและค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีหาสัมประสิทธิ์อัลฟา (α - Coefficient) มีค่าเท่ากับ 0.73 ของครอนบัค (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2545: 220; อ้างอิงจาก Cronbach. n.d.) และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบด้านการพูดเป็นประโยค และการพูดเป็นเรื่องราว เรียงลำดับจากภาพของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson) (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2545: 218) สูตร KR-20 มีค่าเท่ากับ 0.75

การเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบแผนการทดลอง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Design) ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองด้วยตนเอง โดยแผนการวิจัยแบบ Control – Group Pretest – Posttest Design (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2538: 248-250) มีลักษณะการทดลอง ดังตาราง

ตาราง 1 แบบแผนการทดลองของกลุ่มทดลอง

สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
T ₁	X	T ₂

ความหมายของสัญลักษณ์

T ₁ แทน	การทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest)
T ₂ แทน	การทดสอบหลังการทดลอง (Posttest)
X แทน	การจัดกิจกรรมการเล่นกีฬาพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพ

การดำเนินการจัดกิจกรรม

การดำเนินการทดลองมีขั้นตอนดังนี้

1. สร้างความคุ้นเคยกับเด็กนักเรียน
2. ทำการทดสอบพัฒนาการด้านการพูดของเด็กก่อนการทดลองด้วยแบบทดสอบ

พัฒนาการด้านการพูดเด็กนักเรียน

3. ดำเนินการทดลองกับเด็กนักเรียน โดยแบ่งกลุ่มเด็กนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน และให้ทำกิจกรรมการเล่นกีฬาพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพเป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน คือ วันอังคาร พุธ และพฤหัสบดี วันละ 1 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที ในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ตั้งแต่เวลา 10:00 – 10:30 น. รวมการทดลองทั้งสิ้น 24 ครั้ง โดยดำเนินการ ดังตาราง 2

ตาราง 2 กำหนดการทำกิจกรรมเล่นิทานที่บ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพ

สัปดาห์	วันที่ทำการทดลอง	กิจกรรมการเล่นิทาน	สื่อประกอบการเล่น
1	อังคาร / พุธ / พฤหัสบดี	สร้างความคุ้นเคยกับเด็กนักเรียน	-
	ศุกร์	เก็บข้อมูลก่อนการทดลอง (Pretest)	แบบทดสอบพัฒนาการด้านการพูด
2	อังคาร / พุธ / พฤหัสบดี	-เด็กเล่นิทานที่บ้านประกอบภาพ เรื่องตำนานพระร่วง	-หนังสือนิทานประกอบภาพ เรื่องตำนานพระร่วง
3	อังคาร / พุธ / พฤหัสบดี	-เด็กเล่นิทานที่บ้านประกอบภาพ เรื่องพระร่วงศรีสังขาลย์	-หนังสือนิทานประกอบภาพ เรื่องพระร่วงศรีสังขาลย์
4	อังคาร / พุธ / พฤหัสบดี	-เด็กเล่นิทานที่บ้านประกอบภาพ เรื่องพระร่วงลงพระขรรค์	-หนังสือนิทานประกอบภาพ เรื่องพระร่วงลงพระขรรค์
5	อังคาร / พุธ / พฤหัสบดี	-เด็กเล่นิทานที่บ้านประกอบภาพ เรื่องพระร่วงวิ่งว่าว	-หนังสือนิทานประกอบภาพ เรื่องพระร่วงวิ่งว่าว
6	อังคาร / พุธ / พฤหัสบดี	-เด็กเล่นิทานที่บ้านประกอบภาพ เรื่องพระร่วงกับกวาง	-หนังสือนิทานประกอบภาพ เรื่องพระร่วงกับกวาง
7	อังคาร / พุธ / พฤหัสบดี	-เด็กเล่นิทานที่บ้านประกอบภาพ เรื่องปลาพระร่วง	-หนังสือนิทานประกอบภาพ เรื่องปลาพระร่วง
8	อังคาร / พุธ / พฤหัสบดี	-เด็กเล่นิทานที่บ้านประกอบภาพ เรื่องพระร่วงส่วยน้ำ	-หนังสือนิทานประกอบภาพ เรื่องพระร่วงส่วยน้ำ
9	อังคาร / พุธ / พฤหัสบดี	-เด็กเล่นิทานที่บ้านประกอบภาพ เรื่องพระร่วงกับมะกะโท	-หนังสือนิทานประกอบภาพ เรื่องพระร่วงกับมะกะโท
	ศุกร์	เก็บข้อมูลหลังการทดลอง (Posttest)	แบบทดสอบพัฒนาการด้านการพูด

4. เมื่อสิ้นสุดการทดลองแล้ว ผู้วิจัยทำการทดสอบความสามารถด้านการพูด หลังการทดลองด้วยแบบทดสอบกับกลุ่มเด็กนักเรียน

5. นำแบบทดสอบมาตรวจให้คะแนน แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองไปวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ เพื่อสรุปผลการวิจัยต่อไป

การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลขั้นพื้นฐาน

1. หาสถิติพื้นฐานของการพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยโดยนำข้อมูลไปหาคะแนนเฉลี่ย (Mean) และหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้การคำนวณในโปรแกรมด้านคอมพิวเตอร์
2. วิเคราะห์เปรียบเทียบก่อนและหลังโดยใช้ t-test สำหรับ Dependent Sample (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2521ก: 99)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การหาคุณภาพเครื่องมือ หนังสือนิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัย หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของลักษณะของหนังสือภาพนิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัย โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง IOC (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2545: 179) ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างกิจกรรมการเล่านิทานของเด็กปฐมวัยกับหนังสือนิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัย
$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญของแต่ละคน
N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.1 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบพัฒนาการด้านการพูดของเด็กปฐมวัย

1.1.1 วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบด้านการพูดแต่งประโยค และการพูดเป็นเรื่องราว ครอนบัค (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2545: 220; อ้างอิงจาก Cronbach. n.d.)

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum S^2 i}{S^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าความเชื่อมั่น
	K	แทน	จำนวนข้อของข้อคำถาม
	$S^2 i$	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
	S^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนที่สอบได้

1.1.2 วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบพัฒนาการด้านการพูดคำศัพท์ใช้สูตรคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson) สูตร (KR-20) ของ (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2545: 218)

$$r_{rr} = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S^2} \right]$$

เมื่อ	r_{rr}	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบ
	k	แทน	จำนวนข้อของแบบทดสอบ
	P	แทน	สัดส่วนของคนที่ถูกในแต่ละข้อ
	q	แทน	สัดส่วนของผู้ที่ทำได้ในข้อหนึ่ง หรือ 1- p
	S^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของแบบทดสอบทั้งฉบับ

2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบสมมติฐานเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อน – หลัง การจัดกิจกรรม และระหว่างการจัดกิจกรรมโดยใช้สูตร t – test for Dependent (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2521: 299)

$$t = \frac{\bar{D}}{S_D} \quad df = n-1$$

$$S_D = \frac{S_D}{\sqrt{n}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าแจกแจงแบบที (t- distribution)
	\bar{D}	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลต่าง
	n	แทน	จำนวนคน
	S_D	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของคะแนนผลต่าง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันในการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงกำหนดอักษรต่างๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

N	แทน	จำนวนกลุ่มนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
k	แทน	จำนวนข้อแบบทดสอบ
X	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนน
S_D	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา t- test for Dependent
D	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนนความแตกต่าง
S_D	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของคะแนนความแตกต่าง
P	แทน	ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. การศึกษาการพัฒนาการด้านการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นที่นันทนที่บ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพ
2. การเปรียบเทียบพัฒนาการด้านการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นที่นันทนที่บ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับตามลำดับขั้นดังนี้

- ตอนที่ 1 การศึกษาพัฒนาการด้านการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นที่นันทนที่บ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพ

การวิเคราะห์ตอนนี้ผู้วิจัยนำคะแนนของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คน มาคำนวณหาคะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปรากฏผลดังแสดงในตาราง

ตาราง 3 พัฒนาการด้านการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน
ที่บ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพ

พัฒนาการด้านการพูด	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		\bar{D}	S_D	ร้อยละ
	\bar{X}	S	\bar{X}	S			
1 ด้านการพูดคำศัพท์	5.47	0.915	7.67	0.900	2.20	1.373	40
2 ด้านการพูดเป็นประโยค	10.33	1.633	16.87	2.134	6.53	2.669	63
3 ด้านการพูดเป็นเรื่องราว	11.00	2.390	17.13	1.685	6.13	3.182	56
รวม	26.80	3.321	41.67	2.795	14.87	3.307	55

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 3 พบว่า ความพัฒนาการด้านการพูดของเด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการพูดเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 55.49 ของพื้นฐานก่อนการทดลอง โดย ด้านการพูดเป็นประโยคถูกพัฒนาได้ดีขึ้นเป็นอันดับแรก ร้อยละ 63.21 รองลงมา คือ ด้านการพูดเป็นเรื่องราว ร้อยละ 56.73 และด้านการพูดเป็นคำศัพท์ร้อยละ 40.22 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบพัฒนาการด้านการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานที่บ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพ

การวิเคราะห์ตอนนี้ผู้วิจัยนำแบบทดสอบพัฒนาการด้านการพูดในกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังได้รับการกิจกรรมการเล่านิทานที่บ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพมาเปรียบเทียบกัน ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบพัฒนาการด้านการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพ

พัฒนาการด้านการพูด	N=15	\bar{X}	S	\bar{D}	S_D	t	p
1 ด้านการพูดคำศัพท์	ก่อนทดลอง	5.47	0.915				
	หลังทดลอง	7.67	0.900	2.20	1.373	6.205**	.000
2 ด้านการพูดเป็นประโยค	ก่อนทดลอง	10.33	1.633				
	หลังทดลอง	16.87	2.134	6.53	2.669	9.480**	.000
3 ด้านการพูดเป็นเรื่องราว	ก่อนทดลอง	11.00	2.390				
	หลังทดลอง	17.13	1.685	6.13	3.182	7.466**	.000
รวม	ก่อนทดลอง	26.80	3.321				
	หลังทดลอง	41.67	2.795	14.87	4.307	13.368**	.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 4 พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่านิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพมีพัฒนาการด้านการพูดสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านการพูดคำศัพท์ ด้านการพูดเป็นประโยค และด้านการพูดเป็นเรื่องราวของเด็กปฐมวัยมีพัฒนาการสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง เพื่อศึกษาพัฒนาการด้านการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพ ซึ่งมีลำดับโดยสังเขปดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการด้านการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพ
2. เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการด้านการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพ

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพที่มีต่อพัฒนาการด้านการพูดสูงขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ศึกษากับประชากรทั้งหมดเป็นนักเรียนชาย - นักเรียนหญิงที่มีอายุ 5-6 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนเทศบาลแป้นจันทร์กระจ่าง อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย สำนักเทศบาลเมืองสวรรคโลก จำนวน 15 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ศึกษากับประชากรทั้งหมด เป็นนักเรียนชาย - นักเรียนหญิงที่มีอายุ 5-6 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนเทศบาลแป้นจันทร์กระจ่าง อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย สำนักเทศบาลเมืองสวรรคโลก จำนวน 15 คน

ตัวแปรที่จะศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ กิจกรรมการเล่นิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพ
ตัวแปรตาม ได้แก่ พัฒนาการด้านการพูด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. หนังสือนิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพ
2. แผนการจัดกิจกรรมการเล่นิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพ
3. แบบทดสอบวัดพัฒนาการด้านการพูด ที่ใช้การวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของ

แบบทดสอบทั้งฉบับ ด้านที่ 1 การพูดคำศัพท์ วิเคราะห์ด้วยสูตร KR-20 มีค่าเท่ากับ 0.73

ด้านที่ 2 การพูดเป็นประโยค และพูดเป็นเรื่องราว วิเคราะห์ด้วยสูตร α - Coefficient มีค่าเท่ากับ 0.75

วิธีดำเนินการวิจัย

1. สร้างความคุ้นเคยกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง เป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์
2. ก่อนการทดลองทำการทดสอบพัฒนาการด้านการพูดของเด็กปฐมวัย ด้วยแบบทดสอบพัฒนาการด้านการพูดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับเด็กปฐมวัยกลุ่มตัวอย่าง
3. ดำเนินการทดลองโดยใช้การเล่นิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพ เป็นเวลา 8 สัปดาห์ละ 3 วัน คือ วันอังคาร วันพุธ และวันพฤหัสบดี วันละ 1 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที ในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ตั้งแต่เวลา 10:00 – 10:30 น. รวมการทดลองทั้งสิ้นจำนวน 24 ครั้ง
4. หลังการทดลองทำการทดสอบพัฒนาการด้านการพูดของเด็กปฐมวัย ด้วยแบบทดสอบพัฒนาการด้านการพูดชุดเดียวกับก่อนการทดลอง
5. นำแบบทดสอบมาตรวจให้คะแนน แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบวัดพัฒนาการด้านการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลองมาหาค่าสถิติพื้นฐานโดยนำข้อมูลไปหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. เปรียบเทียบความแตกต่างพัฒนาการด้านการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลอง กิจกรรมการเล่นิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพ

สรุปผลการวิจัย

1. กิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพสามารถพัฒนาการด้านการพูดของเด็กปฐมวัยเพิ่มขึ้นร้อยละ 55 ของความสามารถพื้นฐานโดย ด้านการพูดเป็นประโยคถูกพัฒนาได้ดีขึ้นเป็นอันดับแรก (ร้อยละ 63) รองลงมาคือ ด้านการพูดเป็นเรื่องราว (ร้อยละ 56) ส่วนด้านการพูดเป็นคำศัพท์เป็นอันดับสุดท้าย (ร้อยละ 40)
2. การจัดกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพทำให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการพูดสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาพัฒนาการด้านการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพ ซึ่งผลการวิจัยพบว่าพัฒนาการด้านการพูดของเด็กปฐมวัยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อแยกพัฒนาการด้านการพูดของเด็กปฐมวัยเป็นรายด้านพบว่า ด้านการพูดเป็นประโยคพัฒนาดีขึ้นเป็นอันดับแรก (ร้อยละ 63) รองลงมาคือ ด้านการพูดเป็นเรื่องราว (ร้อยละ 56) ส่วนด้านการพูดเป็นคำศัพท์เป็นอันดับสุดท้าย (ร้อยละ 40) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพ สามารถส่งเสริมพัฒนาการด้านการพูดของเด็กปฐมวัยให้ดีขึ้นได้ทั้งนี้สามารถอภิปรายผลได้ว่า

เด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพมีพัฒนาการด้านการพูดสูงขึ้น ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะเด็กได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ตรงด้านการพูดมีอิสระในการพูดคุยซักถาม ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่า เด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพมีพัฒนาการด้านการพูดสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจะ คำมะสอน (2544: บทคัดย่อ) ศึกษาถึงความสามารถด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การพูดเล่าเรื่องโดยใช้ภาพประกอบซึ่งผลการวิจัยพบว่า ความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยสูงขึ้น ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะการเล่านิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพเป็นเล่านิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพเป็นการเพิ่มเติมประสบการณ์การเรียนรู้พัฒนาการด้านการพูดให้กับเด็ก จากการทำเด็กได้เล่านิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพเด็กสามารถพูดเป็นคำที่มีความหมาย พูดเป็นประโยคด้วยคำพูดง่ายๆให้ผู้อื่นเข้าใจได้ จะช่วยส่งผลให้เด็กเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจได้ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพมีพัฒนาการด้านการพูดสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่ช่วยพัฒนาการด้านการพูดเป็นอย่างดี เพราะว่าครูมีบทบาทสำคัญช่วยในการกระตุ้น คอยชี้แนะ ชมเชยให้เด็ก

ได้แสดงออกหรือพูดได้อย่างอิสระ โดยจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมเอื้อต่อการเรียนรู้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดิกสัน จอห์นสัน และซอลซ์ (นฤมล จิวแพ. 2549: 17; อ้างอิงจาก Dixon, D, James J.; & Saltz, S. 1977) พบว่า เมื่อเด็กฟังนิทานแล้วเด็กย่อมมีความต้องการที่จะเลียนแบบตัวละครที่ตัวชอบหรือตัวละครที่ได้รับความสำเร็จจากพฤติกรรมนั้น ๆ นอกจากนี้ยังพบว่า เนื้อหานิทานถ้าเป็นเรื่องใกล้ความจริง เช่น เทพนิยาย จะให้ผลดีต่อจิตลักษณะของเด็กดีกว่านิทานที่มีเนื้อหาใกล้ชีวิตเด็กจริง จะช่วยส่งผลให้การเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข ซึ่งส่งเสริมและการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กเป็นสิ่งจำเป็นในการเป็นแรงเสริมให้เกิดการเรียนรู้สำหรับเด็ก เนื่องจากเด็กเริ่มเรียนรู้ภาษาจากการฟังแล้วเลียนแบบเสียงมาเป็นภาษาพูด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ซิมสัน (สนอง สุทธาอามาตย์. 2545: 17; อ้างอิงจาก Simpson. 1998) การเล่าเรื่องซ้ำช่วยส่งเสริมความสามารถด้านการสื่อสารมากขึ้น กล่าวคือช่วยให้เด็กปฐมวัยพัฒนาความสามารถในการถ่ายทอดภาษาให้ชัดเจนขึ้น จะเห็นได้ว่า การฟังและการพูดเป็นทักษะทางภาษาที่มีความสำคัญถ้าเด็กได้รับการฝึกฝนและการแนะนำอย่างถูกต้องเหมาะสม เด็กจะมีพัฒนาการด้านการพูดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1. เด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานที่บ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพรายด้านสูงชันทั้งนี้อาจเป็นเพราะหนังสือนิทานประกอบภาพเป็นเครื่องมือที่ดึงความสนใจของเด็ก เด็กรู้สึกสนุกสนานและช่วยสร้างเสริมพัฒนาการพูด ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่าเด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานที่บ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพมีพัฒนาการด้านการพูดสูงชันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมพวรรณ สุขจรณี (2551: ออนไลน์) ที่ศึกษาถึงการจัดกิจกรรมโดยใช้หนังสือนิทานประกอบภาพเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการฟัง ด้านการพูดของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 ทั้ง 12 เรื่อง เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ 80/80 ทุกเรื่อง และในภาพรวมของหนังสือนิทานประกอบภาพทั้ง 12 เรื่อง มีประสิทธิภาพเฉลี่ยเท่ากับ 84.38/90.51 การพัฒนาความสามารถด้านการฟัง ด้านการพูด ของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยใช้หนังสือนิทานประกอบภาพเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการฟัง ด้านการพูด หลังจากการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 ทั้งนี้สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 หนังสือนิทานที่บ้านจังหวัดสุโขทัยเป็นหนังสือนิทานที่ไม่มีคำบรรยายให้เด็กเล่าเรื่องตามภาพประกอบเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านการพูดหนังสือนิทานประกอบภาพช่วยกระตุ้นให้เกิดความสนใจเพิ่มพูนความคิดจินตนาการทำให้เกิดความอยากรู้อยากเห็นที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการเรียนรู้โดยเฉพาะในเด็กปฐมวัยทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะนิทานประกอบภาพฝึกทักษะทางภาษาเพื่อพัฒนาการทางการพูด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีวัน สวนดอกไม้ (2551: ออนไลน์) ที่ศึกษาถึงประสิทธิภาพของนิทานประกอบภาพฝึกทักษะทางภาษาเพื่อพัฒนาความสามารถทางภาษาด้านการฟังและการพูดของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 ด้านการฟังมีค่า 81.10 / 86.60 ด้านการพูด มีค่า 82.90 / 91.40 ค่าเฉลี่ยของพัฒนาการความสามารถทางภาษาด้านการฟังและการพูดของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 เพิ่มสูงขึ้นทุกด้านได้แก่ ด้านความเข้าใจคำสั่งและ ปฏิบัติตาม ด้านความเข้าใจเรื่องราวในการฟัง และการเล่าเรื่องสัมพันธ์กับภาพ

2.2 พัฒนาการด้านการพูดในด้านการพูดคำศัพท์ ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเล่นนิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพ ปรากฏว่าหลังการทดลองเด็กมีพัฒนาการด้านการพูดเข้าใจความหมาย สูงกว่าก่อนการทดลองทั้งนี้อาจเป็นเพราะเด็กมีโอกาสพูดคุย ชักถาม และแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระในคำศัพท์เด็กได้รับประสบการณ์ตรงจากการพูดจึงทำให้เกิดการเรียนรู้การพัฒนาทักษะทางด้านภาษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภิญญา กังสนารักษ์ (2530: บทคัดย่อ) ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการทางภาษาด้านจำนวนถ้อยคำและการใช้ประโยคในการสื่อสารของเด็กปฐมวัยอายุ 3-6 ปี ที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ กรมประชาสงเคราะห์และครอบครัวปกติ โดยเปรียบเทียบพัฒนาการทางภาษาด้านจำนวนถ้อยคำ และการใช้ประโยคที่มีระดับอายุและเพศต่างกัน และหาความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการทางภาษาด้านจำนวนถ้อยคำกับพัฒนาการทางด้านการใช้ประโยค พบว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวปกติมีพัฒนาการทางภาษาด้านจำนวนถ้อยคำและการใช้ประโยคสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ เด็กชายและเด็กหญิงมีพัฒนาการทางภาษาด้านจำนวนถ้อยคำและการใช้ประโยคไม่แตกต่างกัน และพัฒนาการทางภาษาด้านจำนวนถ้อยคำมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพัฒนาการทางภาษาด้านการใช้ประโยค ที่เป็นเช่นนั้นอาจเป็นเพราะการจัดประสบการณ์การเล่นพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพ เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้สนทนาพูดคุย จำนวน 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง รวม 24 ครั้ง เด็กเรียนรู้คำพูด คำศัพท์เป็นประโยคถ่ายทอดไปสู่การพูดด้านเข้าใจความหมายต่อไป

1.3 พัฒนาการด้านการพูดแต่งประโยคและพูดเป็นเรื่องราว ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเล่นนิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพ ปรากฏว่าหลังการทดลองเด็กมีพัฒนาการด้านการพูดประโยค สูงกว่าก่อนการทดลองเด็กมีพัฒนาการด้านการพูดเป็นประโยค สูงกว่าก่อนการทดลองทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าเด็กสามารถคิดคำและรู้จักใช้คำ วลี จากประโยคที่เคยได้ยินมาจึงทำให้เด็กมีพัฒนาการด้านการพูดประโยคและพูดเรื่องราวสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมภาพร สามเตี้ย (2545: บทคัดย่อ) ศึกษาพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยการเล่นเกมหทางภาษา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเด็กปฐมวัย ชาย - หญิง อายุระหว่าง 5-6 ปี จำนวน 10 คน ผลการวิจัย พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยการเล่นเกมหทางภาษามีพัฒนาการทางการพูดโดยเฉลี่ยรวม ก่อนการจัดกิจกรรมและหลังการจัดกิจกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพัฒนาการทางการพูด ในแต่ละด้านทั้งทางด้านการเข้าใจความหมาย ด้านการสร้างประโยค มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนผลการสังเกตทางการพูดในระหว่าง การจัดกิจกรรมเล่นเกมหทางภาษามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งด้านการเข้าใจความหมายและการสร้างประโยค เพราะการจัดกิจกรรมเล่นนิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพโดยใช้บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จะช่วยส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้อย่างไม่เคร่งเครียด เด็กสามารถพูดสร้างประโยคจากสิ่งที่เห็นในภาพได้จากประสบการณ์เดิมและประสบการณ์ใหม่ และในสิ่งที่ชอบด้วยคำพูดของเด็กเอง ซึ่งจะช่วยให้เด็กพูดเป็นประโยคสมบูรณ์ได้ต่อไปอีก

ข้อสังเกตที่ได้จากการวิจัย

1. ในระยะแรกของการจัดกิจกรรมเล่นนิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพพบว่าเด็กขาดทักษะด้านการพูดตอบคำถาม การควบคุมตนเองในการรอคอยและปฏิบัติตามคำสั่งเมื่อครูสร้างความคุ้นเคย แนะนำให้เด็กแสดงออกอย่างอิสระ รู้จักรอคอย ให้เด็กได้ตอบคำถามจากนิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัย เด็กเริ่มมีพัฒนาการด้านการพูดได้ดีมากขึ้น มีความมั่นใจในการพูดและตอบคำถามระหว่างเพื่อนและครู
2. เมื่อเด็กเริ่มคุ้นเคยกับการร่วมกิจกรรมเล่นนิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพมาถามคำถามเพื่อให้เด็กตอบคำถาม เด็กเริ่มสนใจกล้าพูดตอบ กล้าพูดสื่อสารเกี่ยวกับประสบการณ์ที่เคยพบเห็นช่วยให้เด็กเข้าใจความหมายของคำมากขึ้น การได้ดูภาพนิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัย จะช่วยกระตุ้นให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรมกับเพื่อนๆ ได้อย่างสนุกสนาน และมีคำศัพท์ที่แปลกใหม่ นอกจากนี้ยังฝึกจิตใจเด็กอ่อนโยน คลายความตึงเครียดได้
3. การจัดกิจกรรมเล่นนิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพ เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่ช่วยกระตุ้นและเร้าความสนใจของเด็กให้เข้าร่วมกิจกรรมเด็กเป็นอย่างดี ส่งผลให้เด็กเกิดความสนใจในการฟังคำถามในนิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพ กิจกรรมการเล่นนิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพเป็นสื่อที่ช่วยเร้าความสนใจของเด็ก มีพัฒนาการด้านการพูดจากการพูดคำศัพท์ที่หลากหลาย พูดเข้าใจความหมาย และพูดสร้างประโยค ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร ได้ตามศักยภาพในตัวเด็ก สำหรับการวิจัยในครั้งนี้เด็กยังขาดทักษะด้านการพูดในช่วงแรกเพราะเด็กวัย 4-5 ปี ยังไม่พร้อมที่จะพูดอย่างจริงจังจึงต้องใช้เวลาการกระตุ้นและคำชมเชยกำลังใจกับเด็กเพราะเด็กจะสามารถพูดเข้าใจความหมาย และพูดสร้างประโยคได้เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. การส่งเสริมพัฒนาการพูดของเด็กปฐมวัย ครูควรให้อิสระเด็กได้ใช้ความคิดอย่างอิสระ และเข้าใจความพร้อมของเด็ก สิ่งที่สำคัญควรสร้างกำลังใจและกระตุ้นให้เด็กกล้าแสดงออก
2. การจัดกิจกรรมเล่นนิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพควรจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพูดของเด็ก โดยคำนึงถึงศักยภาพและความพร้อมของเด็ก ไม่ให้เด็กเกิดความเครียดยกย่องชื่นชม และครูควรลดบทบาทลงเปิดโอกาสให้เด็กอย่างเต็มที่
3. ในการนำนิทานมาใช้สอนในระดับเด็กปฐมวัยนั้น ครูควรสร้างนิทานที่เหมาะสมกับวัยและเนื้อหาที่จะสอน เพื่อให้เด็กรู้จักคิดและสนุกกับการเล่นนิทานและเด็กสามารถจดจำและเข้าใจได้ง่าย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการเปรียบเทียบพัฒนาการด้านการพูด โดยใช้การเล่านิทานที่บ้านจังหวัดสุโขทัย ประกอบภาพให้มีระยะเวลาที่เพิ่มขึ้นเพื่อให้แนวโน้มพัฒนาการด้านการพูดชัดเจนขึ้น
2. ควรมีการศึกษาการจัดกิจกรรมการเล่านิทานที่บ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพกับวัด ตัวแปรด้านอื่นๆ เช่น สังคม อารมณ์-จิตใจ และพัฒนาการด้านการอ่านและการเขียน
3. ควรมีการเปรียบเทียบพัฒนาการด้านการพูดกับการจัดกิจกรรมการเล่นบทบาทสมมติ
4. ควรมีการศึกษาพัฒนาการด้านการพูดโดยใช้กิจกรรมอื่นๆ เช่น กิจกรรมศิลปะ กิจกรรมบทบาทสมมติ และกิจกรรมสร้างสรรค์ เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2540). *คู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 (อายุ 3-6 ปี)*.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- (2546). *แผนการจัดประสบการณ์ระดับก่อนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนา
หลักสูตร กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- กิ่งแก้ว อัดถากร. (2519). *นิทานพื้นเมือง*. กรุงเทพฯ: ชัยศิริการพิมพ์.
- กุลยา ตันติผลลาชีวะ. (2541). *วารสารการศึกษาปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: เอดิสันเพรสโปรดักส์.
- (2542). *เอกสารคำสอน การศึกษาสำหรับผู้ปกครองเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ:
เอดิสันเพรสโปรดักส์.
- (2547). *การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: เอดิสันเพรสโปรดักส์.
- กุหลาบ มัลลิกามาต. (2515). *คติชาวบ้าน*. กรุงเทพฯ: สุทธิสารการพิมพ์.
- เกริก ยุ้นพันธ์. (2545). *การเล่านิทาน*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- จารุณี กองพลพรม. (2516). *คุณค่าคติชาวบ้านหมู่บ้านเมืองเก่า*. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(การศึกษา
ปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- จินตนา ไบกาช้อย. (2534ก). *แนวทางการจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- (2534ข). *การจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- (2542). *เทคนิคการเขียนหนังสือสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- จุฬารัตน์ อินุพัฒน์. (2543). *พัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์
การเล่นมุมบล็อก*. วิทยานิพนธ์ คศ.ม.(การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เจือ สตะเวทิน. (2527). *คติชาวบ้าน*. กรุงเทพฯ: สุทธิสารการพิมพ์.
- ฉวีวรรณ กิनावงษ์. (2526). *การศึกษาเด็ก*. กรุงเทพฯ: พิมพ์เนศ.
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2527). *การทำหนังสือเด็ก*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ศิลปาบรรณการ.
- (2542). *เทคนิคสำหรับการอ่าน*. กรุงเทพฯ: บุรพาสาส์น (1991).
- ดวงเดือน ศาสตรภักธ. (2529). *การเปรียบเทียบบทกวีพัฒนาการเด็ก*. วิทยานิพนธ์ คศ.ม.
(การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- ธวัช ตราชู. (2532). *การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์งานออกแบบกราฟฟิกในตำราศิลปะระหว่าง
อาจารย์และนักศึกษา ภาควิชาศิลปะมหาวิทยาลัยอีสานใต้*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (ศิลปศึกษา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

- ธีรพร กุลนานันท์. (2535). *การพัฒนาบุคลิกภาพสำหรับเด็กปฐมวัย*. นครสวรรค์: คอมพิวเตอร์ แอนด์กราฟฟิค.
- นงเยาว์ คลิกลาย. (2543). *ความสามารถด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม เสริมประสบการณ์โดยใช้เพลงประกอบ*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นภเนตร ธรรมบวร. (2544). *การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย*. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นภาพรณ อันทะผลา. (2547). *ผลของกิจกรรมเล่นิทานที่มีต่อทักษะการพูดนักเรียนชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลราชินีบุณ เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นิตยา ประพุดติกิจ. (2536). *การพัฒนาเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- นิรมล ช่างวัฒนาชัย. (2541). *เทคนิคการสอนศิลปะภาษาและวิทยาศาสตร์*. กรุงเทพฯ: ศิริวัฒนาอินเตอร์พรินท์.
- นรินทร์ รอดเยี่ยม. (2531). *การศึกษาพัฒนาการทางภาษาพูดของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษา ด้วยแบบทดสอบรูปภาพ*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- บันลือ พุกชวัน. (2536). *วรรณกรรมกับเด็ก*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2521). *เอกสารประกอบการสอนภาควิชาสถิติศึกษา: วัตถุประสงค์ 302*. ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- เบญจมาศ พระธานี. (2540). *วรรณกรรมเด็ก*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- เบญจจะ คำมะสอน. (2544). *ความสามารถด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การพูดเล่าเรื่องอย่างต่อเนื่องโดยใช้ภาพประกอบ*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประคอง นิมมานเหมินท์. (2543). *นิทานพื้นบ้านศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประดิษณ์นธ์ อูปรมัย. (2526). *วรรณกรรมและลีลาคดีระดับปฐมวัยศึกษา*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปิยะพันธ์ วิชิตะกุล. (2539, พฤศจิกายน) ภาพประกอบชั้นครูของเหม เวชกร. *กวี*. 13(11): 106-110.

- ปริศนา มณีวงศ์. (2548). *นิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัย*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ปริศนา สิริอาษา. (2537). *เตรียมตัวเตรียมใจก่อนไปโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น(มหาชน).
- ผุสดี ภูอินทร์. (2536). *ประมวลสารชุดวิชาทักษะและประสบการณ์พื้นฐานสำหรับเด็กประถมศึกษา*
= *Basic Skills and Experiences for Elementary School Children*. บัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พรวาพรรณ เหลืองสุวรรณ. (2533). *ปฐมวัยศึกษา: กิจกรรมและสื่อการสอนเพื่อฝึกทักษะ
พัฒนาการและการเรียนรู้*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัฒนา ชัชพงศ์. (2530). *การจัดประสบการณ์และกิจกรรมระดับปฐมวัย. เอกสารการบรรยาย
ชุดที่ 8 แผนการศึกษาปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- เพ็ญแข ประจันต์ปัจฉิม. (ม.ป.ป.). *เด็กก่อนวัยเรียน*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ไพพรรณ อินทนิล. (2534). *เทคนิคการเล่านิทาน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปริญญา กังสนารักษ์. (2539). *การศึกษาพัฒนาการทางภาษาด้านจำนวนถ้อยคำและการใช้ประโยค
ในการสื่อความหมายของเด็กก่อนวัยเรียนที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ของกรมประชาสงเคราะห์
และในครอบครัวปกติ*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2525). *สื่อการสอนระดับปฐมวัยศึกษา*. เอกสารการสอน
ชุดที่ 1-7. กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์.
- มานพ ถนอมศรี. (2540, 6 มีนาคม). สัมภาษณ์โดย วสันต์ เกียรติโกมล ที่ บริษัท MAC ครั้งที่ 1.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2528). *การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน*. กรุงเทพฯ: ภาควิชา
หลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- (2542). *กิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: แม็ค.
- รักพร ชังธาดา. (2531). *หนังสือสำหรับเด็ก*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาสารคาม.
- รัญจวน ประโมจน์ย์. (2544). *ผลการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพที่มีต่อ
ความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เริงลักษณ์ มหาวิจิณชัยมนตรี. (2517). *การใช้ภาพในการสอนคำศัพท์ภาษาไทยในโรงเรียนชนบท
ชั้นประถมศึกษาตอนต้น*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

- แรมสมร อยู่สุภาพร. (2532). *การเรียนภาษาที่สองของเด็กเล็กแต่ดูน่ารัก*. กรุงเทพฯ: ครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลัดดา นีละมณี. (2527). *หน่วยที่ 7 สื่อการเล่าเรื่องและนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย*. เอกสารการสอน ชุดวิชาสื่อการสอนระดับปฐมวัย เล่ม 1. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- วรรณิ ศิริสุนทร. (2532). *เอกสารคำสอนวิชา ปร 620 การเล่านิทาน*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน.
- วรรณิ โสมประยูร. (2537). *การสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- วรรณภา หารชุมพล. (2530). *การฟังและเข้าใจภาษาของเด็กไทยอายุระหว่าง 5 ปี ถึง 6 ปี 1 เดือน ในเขตกทม.* ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วรริดา อุดมสม. (2548). *การคัดเลือกและสร้างสรรค์นิทานพื้นบ้านล้านนาสำหรับเด็ก*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- วิเชียร เกษประทุม. (2548). *นิทานพื้นบ้าน*. กรุงเทพฯ: พ.ศ.พัฒนาพิมพ์.
- ศรียา นียมธรรม; และประภัสสร นียมธรรม. (2541). *พัฒนาการทางภาษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สนอง สุทธาอามาตย์. (2545). *ความสามารถด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยการประกอบอาหาร*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมพร จารุณี. (2539). *คู่มือการเขียนเรื่องบันเทิงคดีและสารคดีสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ.
- สมพร สามเตี้ย. (2545). *การพัฒนาทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยเล่นเกมทางภาษา*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สิทธา พิณจิวอดล. (2516). *วรรณกรรมสุโขทัย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. (2538). *แนวคิดสู่แนวปฏิบัติ: แนวการจัดประสบการณ์เด็กปฐมวัยศึกษา (หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย)*. กรุงเทพฯ: อีเลคทรอนิคส์เวิร์ลด์.
- สุจิต เพียรขอบ; และ สายใจ อินทร์พรชัย. (2520). *วิธีการสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุภาวดี ศรีวรรณะ. (2542). *พัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัยและวิธีการส่งเสริม*. นครสวรรค์: เจ กรู๊ปแอนด์เวอร์ไทซิง/อินทนนท์การพิมพ์.

- สุภาวดี โยพิมล. (2534). *ความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการฟังนิทานโดยใช้หุ่นมือและการเล่านิทานโดยการแสดงบทบาทสมมติประกอบ*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- หรรษา นิลวิเชียร. (2535). *ปฐมวัยศึกษาหลักสูตรและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- อัมพรรัตน์ สุขจรณี. (2551). *ผลการใช้หนังสือนิทานประกอบภาพเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการฟัง ด้านการพูด ของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนภิรมย์ภักดี บ้านห้วยสีดา*. สืบค้นเมื่อ 14 พฤษภาคม 2553, จาก http://www.sumantana.kroobannok.com/board_id=16889&bcat_id=16
- อุบล เวียงสมุทร. (2540). *ความพร้อมทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการพูด เล่าเรื่องประกอบหุ่นมือ โดยใช้ภาษากลางควบคู่กับภาษาถิ่น และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เล่าเรื่องประกอบหุ่นมือโดยใช้ภาษากลาง*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เอมอร ตั้งสุภกุล. (2547). *การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง ประเพณีบูชาอินทขิล สำหรับ นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนพระหฤทัย จังหวัดเชียงใหม่*. การค้นคว้าแบบอิสระ ศศ.ม. (การสอนภาษาไทย). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- Johnston, C.B. (1995, May). *Interactive Storybook Software and kindergarten Children: The Effect on Verbal Ability and Emergent Storybook Reading Behaviors*. *Dissertation Abstracts International-A (CD-ROM, Avaolale:Umi; Dissertation Abstracts)*. 56(11): 1996.
- Spaulding. (1963). *Illustration on today*. Scranton, Pennsylvania: International textbook Co.
- Simpson, T. (1988). *Characteristic of Oral Language used by Selected four-Year olds in story Retellings* Dissertation, Ph.D. University of Missouri-Columbia.
- Whipple, G. (1953, January). *Appraisal of the letterset Appeal for illustration*. *In Elementary School Journal*. 53: 262-269.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- คู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยการเล่านิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพ
- แผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยการเล่านิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพ

คู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยการเล่านิทานพื้นบ้าน จังหวัดสุโขทัยประกอบภาพ

หลักการและเหตุผล

พัฒนาการทางการพูด เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์ที่เด็กปฐมวัยรู้จัก และเข้าใจความหมายมากขึ้นจากเดิม เด็กสามารถพูดสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้อย่างชัดเจน และถูกต้องมากขึ้น การพูดของเด็กจะสามารถพัฒนาได้นั้นต้องอาศัยการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กได้พูดอย่างเหมาะสม กิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพก็เป็นกิจกรรมหนึ่งที่ฝึกให้เด็กได้พูดการทำงานร่วมกัน ทั้งนี้ครูมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก ในการสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนรู้ให้เหมาะสมเพื่อเป็นการกระตุ้นให้เด็กได้พูด ได้เล่า เรื่อง เข้าใจความหมาย บอกชื่อสิ่งของจากภาพ

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการพูด จากการเล่านิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพ
2. เพื่อฝึกมารยาทในการพูด
3. เพื่อฝึกการกล้าแสดงออก

เนื้อหา

การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยการเล่านิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมความสามารถด้านการพูดของเด็กปฐมวัย ได้เรียนรู้ได้เล่าเรื่อง เข้าใจความหมาย บอกชื่อสิ่งของจากภาพ

หลักการจัดกิจกรรม

1. ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ได้แก่ วันอังคาร วันพุธ และวันพฤหัสบดี วันละ 1 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที
2. ลักษณะของเนื้อหานิทานเป็นนิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัย มีทั้งหมด 8 เรื่อง ได้แก่
 1. เรื่องพระร่วงวิ่งว่าว
 2. เรื่องตำนานพระร่วง
 3. เรื่องโขกพระร่วงลงพระขรรค์
 4. เรื่องพระร่วงศรีสัตนาถาย
 5. เรื่องพระร่วงกับกวาง

6. เรื่องบ่อน้ำร้อนพระร่วง
 7. เรื่องพระร่วงส่วยน้ำ
 8. เรื่องพระร่วงกับมะกะโท
3. ลักษณะของนิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพเป็นนิทานประกอบการเล่า ซึ่งมีทั้งหมด 8 เรื่อง แต่ละเรื่องจะมีเนื้อหาสั้นเหมาะสำหรับเด็กปฐมวัย

วิธีดำเนินกิจกรรม

การจัดกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพและแบ่งเด็กออกเป็น 3 กลุ่มๆละ 5 คน

วันที่ 1 ครูเล่านิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัย โดยเด็กเป็นผู้ฟังและหลังจากที่ฟังแล้วให้เด็กเล่านิทานพื้นบ้านประกอบภาพตามความเข้าใจและจินตนาการของตนเอง

วันที่ 2 ครูเล่านิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัย โดยเด็กเป็นผู้ฟังและเปลี่ยนกลุ่มใหม่ เด็กเล่านิทานพื้นบ้านประกอบภาพตามความเข้าใจและจินตนาการของตนเอง

วันที่ 3 เด็กเปลี่ยนกลุ่มใหม่เป็น 3 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มแบ่งหน้าที่ที่ละกลุ่มออกมาเล่านิทานพื้นบ้านประกอบบ้าน

ขั้นตอนการเล่นนิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบการภาพ มีดังนี้

ขั้นนำ (3 – 5 นาที)

ครูนำโดยการร้องเพลง และท่องคำคล้องจอง เพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจและมีความพร้อมก่อนเข้าสู่กิจกรรม

ขั้นดำเนินกิจกรรม (15 – 20 นาที)

สร้างข้อตกลงในการปฏิบัติกิจกรรมดังนี้

1. ให้เด็กๆแบ่งกลุ่มเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน
2. ก่อนดำเนินกิจกรรมการเล่านิทาน ให้ผู้เล่ากล่าวทักทาย สวัสดี กับผู้ฟังและดำเนินการเล่านิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยจนจบเรื่อง
3. ครูแนะนำสื่ออุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการเล่านิทานพื้นบ้านประกอบภาพ ซึ่งในแต่ละสัปดาห์ก็สลับสับเปลี่ยนกันไปตามความเหมาะสม
4. เด็กและครูร่วมกันสร้างหรือทบทวนข้อตกลงในการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อความถูกต้องและเป็นระเบียบ

4.1 เด็กสามารถเลือกกลุ่มทำกิจกรรมได้ตามความต้องการ แต่ต้องไม่เกินกลุ่มละ 5 คน

4.2 ไม่แย่งสื่ออุปกรณ์ประกอบการเล่น ในขณะที่เพื่อนๆกำลังใช้อยู่

4.3 เมื่อเด็กทำกิจกรรมเสร็จแล้ว แต่ละกลุ่มให้เก็บสื่ออุปกรณ์ต่างๆเข้าที่เดิมให้เพื่อนกลุ่มต่อไปเล่านิทานพื้นบ้านประกอบภาพต่อได้ทันที

5. เด็กเล่านิทานที่บ้านประกอบภาพตามความคิดและจินตนาการของตนเอง
6. เมื่อเด็กทำเล่านิทานที่บ้านประกอบภาพแล้วให้เก็บนิทานเข้าที่ให้เรียบร้อย

ขั้นสรุป (ประมาณ 5 นาที)

ให้เด็กร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวละครในเรื่องว่าเป็นอย่างไร ระหว่างปฏิบัติกิจกรรมเกิดปัญหาอะไรบ้าง และช่วยกันแก้ปัญหาอย่างไร

แบบประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมในขณะที่ทำกิจกรรม
2. สังเกตพฤติกรรมด้านการพูด โดยใช้แบบประเมินด้านการพูด

บทบาทครู

ในการจัดกิจกรรมเล่านิทานที่บ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพ บทบาทครูมีดังนี้

1. ศึกษาแผนการจัดประสบการณ์เล่านิทานที่บ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพ
2. จัดเตรียมสื่ออุปกรณ์ที่จะใช้ในการเล่านิทานที่บ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพ

ให้เพียงพอต่อความต้องการของเด็ก และคอยดูความเรียบร้อยในขณะที่เด็กทำกิจกรรม

3. ครูควรเปิดโอกาสให้เด็กปฏิบัติกิจกรรมอย่างอิสระและคอยให้ความช่วยเหลือเมื่อเด็กร้องขอเท่านั้น
4. กระตุ้นให้เด็กได้ใช้สื่ออุปกรณ์ที่ถูกต้องเตรียมไว้
5. สังเกตพฤติกรรมและให้เด็กทุกคนได้ร่วมกิจกรรมและให้ความสำคัญกับเด็กทุกคน

บทบาทเด็ก

ครูควรอธิบายขั้นตอนการปฏิบัติให้เด็กทราบดังต่อไปนี้

1. ปฏิบัติตามข้อตกลงในการฟังนิทานที่บ้าน และร่วมสนทนาและตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่องนิทาน
2. เด็กแต่ละกลุ่มแบ่งหน้าที่ปฏิบัติในการเล่านิทานประกอบภาพ

หมายเหตุ

การปฏิบัติกิจกรรมการเล่านิทานที่บ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพ ทั้ง 8 เรื่อง โดยจัดกิจกรรมลักษณะนี้สัปดาห์ละเรื่อง เรื่องละ 3 วัน จัดกิจกรรมทั้งหมด 8 สัปดาห์

แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัย ประกอบภาพ

นิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัย เรื่อง พระร่วงวิ่งวัว

จุดประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางการพูดจากการเล่านิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพ
2. เพื่อฝึกมารยาทในการฟังและการพูด
3. เพื่อฝึกการกล้าแสดงออก

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ (3 – 5 นาที)

เด็กและครูร่วมกันร้องเพลง “ วัวจุกฟ้า ” และทำท่าทางประกอบตามความคิด

สร้างสรรค์

ขั้นดำเนินกิจกรรม

1. ให้เด็กแบ่งกลุ่มเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน (โดยที่เด็กๆเปลี่ยนกลุ่มทุกวัน)
2. ครูเล่านิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยเรื่องพระร่วงวิ่งวัว ให้เด็กฟังจนจบเรื่อง
3. เด็กและครูร่วมกันสนทนาถึงตัวละครในเรื่องพระร่วงวิ่งวัว
4. เด็กแต่ละกลุ่มเริ่มเล่านิทานพื้นบ้านประกอบภาพ โดยตกลงเวลากลุ่มละ 5 นาที ตามเนื้อเรื่องที่ครูเล่าตามความเข้าใจและความคิดของตนเอง

ขั้นสรุป

เด็กและครูร่วมกันสรุปเนื้อเรื่องนิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยเรื่องพระร่วงวิ่งวัว ว่ามีใครทำอะไร ที่ไหน และผลที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไร โดยตั้งคำถามดังต่อไปนี้

- ทำไมวัวของพระร่วงไม่ถึงลมนบน
- พระร่วงมีความสามารถพิเศษอะไร
- วัวอะไรที่พระร่วงนำมาวิ่ง
- เด็กๆจะวิ่งวัวในฤดูอะไร

สื่อ

1. เนื้อเรื่องนิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัย เรื่อง พระร่วงวิ่งวัว
2. เพลง “ วัวจุกฟ้า ”
3. เครื่องเคาะจังหวะ

การประเมินผล

1. สังเกตการพูด
2. การเข้าร่วมกิจกรรม
3. การตอบคำถาม

นิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัย เรื่อง พระร่วงวิ่งว่าว

พระร่วงออกไปเล่นว่าวทรงวิ่งว่าวจุฬาไปถึงบ้านสารจิตร ว่าวจุฬาลอยขึ้นไปไม่ถึงลมบนจึงไปขอ貸ายชาวบ้าน เพื่อจะต่อสายว่าวจุฬา ชาวบ้านไม่ยอมให้อ้างว่าไม่มีด้าย พระร่วงโกรธจึงมีวาจาสิทธิ์ว่า บ้านนี้ปลูกฝ้ายขออย่าให้มีสมอเลย แต่นั้นมาชาวบ้านสารจิตรแสนต่อปลูกฝ้ายไม่มีสมอฝ้าย พระร่วงทรงวิ่งว่าวจุฬาจนเบื่อแล้วพระร่วงเสด็จกลับสุโขทัย มาถึงบ้านชาน เป็นเวลาพลบค่ำพอดี จึงแวะเข้าบ้านเพื่อขออาศัยนอน ชาวบ้านเห็นคนแปลกหน้าจึงไม่กล้ารับรอง อ้างว่าบ้านนี้คับแคบมีห้องนอนเพียงสองห้องเท่านั้น ขอให้ไปนอนที่อื่น พระร่วงทรงหิวและโกรธมาก และลั่นวาจาสิทธิ์ออกมาว่าบ้านนี้ต่อไปหากปลูกบ้านก็จงปลูกได้เพียงหลังละสองห้องเท่านั้น หากใครปลูกบ้านเกินสองห้องก็ให้เกิดไฟไหม้และพบกับความเดือดร้อนวุ่นวายนานาประการ

เพลง “ ว่าวจุฬา”

ว่าวจุฬาลอยฟ้าเล่นลม	สุขใจชมเจ้าว่าวจุฬา
ว่าวจุฬาลอยฟ้านามอง	อยากจะได้ลองเล่นว่าวจุฬา

ตารางการเล่านิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพ

ใช้เวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 30 นาที (10.00 – 10.30 น.) ดังนี้

สัปดาห์	วันที่ทำการทดลอง	กิจกรรมการเล่านิทาน	สื่อประกอบการเล่น
1	อังคาร / พุธ / พฤหัสบดี	-เด็กเล่านิทานพื้นบ้านประกอบภาพ เรื่องตำนานพระร่วง	-หนังสือนิทานประกอบภาพ เรื่องตำนานพระร่วง
2	อังคาร / พุธ / พฤหัสบดี	-เด็กเล่านิทานพื้นบ้านประกอบภาพ เรื่องพระร่วงศรีสัชนาลัย	-หนังสือนิทานประกอบภาพ เรื่องพระร่วงศรีสัชนาลัย
3	อังคาร / พุธ / พฤหัสบดี	-เด็กเล่านิทานพื้นบ้านประกอบภาพ เรื่องพระร่วงลงพระขรรค์	-หนังสือนิทานประกอบภาพ เรื่องพระร่วงลงพระขรรค์
4	อังคาร / พุธ / พฤหัสบดี	-เด็กเล่านิทานพื้นบ้านประกอบภาพ เรื่องพระร่วงวิงวาว	-หนังสือนิทานประกอบภาพ พระร่วงวิงวาว
5	อังคาร / พุธ / พฤหัสบดี	-เด็กเล่านิทานพื้นบ้านประกอบภาพ เรื่องพระร่วงกับกวาง	-หนังสือนิทานประกอบภาพ พระร่วงกับกวาง
6	อังคาร / พุธ / พฤหัสบดี	-เด็กเล่านิทานพื้นบ้านประกอบภาพ เรื่องปลาพระร่วง	-หนังสือนิทานประกอบภาพ ปลาพระร่วง
7	อังคาร / พุธ / พฤหัสบดี	-เด็กเล่านิทานพื้นบ้านประกอบภาพ เรื่องพระร่วงส่วยน้ำ	-หนังสือนิทานประกอบภาพ พระร่วงส่วยน้ำ
8	อังคาร / พุธ / พฤหัสบดี	-เด็กเล่านิทาน เรื่องพระร่วงกับมะกะโท	-หนังสือนิทานประกอบภาพ พระร่วงกับมะกะโท

ภาคผนวก ข

- คู่มือดำเนินการทดสอบวัดความสามารถด้านการพูดของเด็กปฐมวัย
- แบบทดสอบพัฒนาการด้านการพูดของเด็กปฐมวัย

คู่มือดำเนินการทดสอบวัดความสามารถด้านการพูดของเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบชุดนี้ใช้เพื่อทดสอบวัดความสามารถด้านการพูดของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาล 3 (อายุ 5-6 ปี) ที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเล่นิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพ
2. ในการดำเนินการทดสอบให้มีผู้ดำเนินการทดสอบ 1 คน ให้ผู้รับการทดสอบสามารถปฏิบัติได้ถูกต้องตามคำอธิบายของผู้ดำเนินการทดสอบ
3. แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการพูด มีดังต่อไปนี้
 - แบบทดสอบที่ 1.1 พูดคำศัพท์จากภาพ จำนวน 10 ข้อ
 - แบบทดสอบที่ 1.2 พูดเป็นประโยค จำนวน 10 ข้อ
 - แบบทดสอบที่ 1.3 พูดเป็นเรื่องราว จำนวน 10 ข้อ
4. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดสอบ กำหนดเวลาข้อละ 1 นาที
5. เกณฑ์ในการให้คะแนน
 - แบบทดสอบที่ 1.1 พูดคำศัพท์จากภาพ ให้ข้อละ 1 คะแนน
โดยเด็กต้องสามารถบอกชื่อสิ่งของในภาพได้ถูกต้อง
 - แบบทดสอบที่ 1.2 พูดเป็นประโยค ให้ข้อละ 1 คะแนน
โดยเด็กต้องสื่อสารให้ตรงกับความหมายให้ถูกต้องเหมาะสม
 - แบบทดสอบที่ 1.3 พูดเป็นเรื่องราว ให้ข้อละ 1 คะแนน
โดยเด็กต้องเล่าเรื่องให้ถูกต้องเหมาะสมตรงกับรูปภาพและเล่าเรื่องราวที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับภาพ
เป็นประโยคที่มีข้อความว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน

วิธีดำเนินการทดสอบ

1. ผู้ดำเนินการทดสอบเตรียมการก่อนทดสอบ ดังนี้
 - 1.1 ตรวจจำแนกแบบทดสอบให้ครบถ้วนและเขียนชื่อของผู้รับการทดสอบเตรียมไว้ให้พร้อม
 - 1.2 ศึกษาแบบทดสอบและคู่มือให้เข้าใจกระบวนการทั้งหมด จนสามารถชี้คำอธิบายได้คล่องแคล่ว
 - 1.3 จัดสถานที่สอบให้อยู่ในสภาพที่สะดวกสบาย จัดโต๊ะเก้าอี้ให้เหมาะสมกับผู้รับการทดสอบ
 - 1.4 เตรียมอุปกรณ์ในการทดสอบ ดังนี้
 - 1.4.1 แบบทดสอบและคู่มือทดสอบ อย่างละ 1 ชุด
 - 1.4.2 นาฬิกาเที่ยงตรง 1 เรือน
 - 1.4.3 ดินสอที่มีคุณภาพดี สีเข้มเห็นชัดเจน
 - 1.5 ก่อนทำการทดสอบจัดให้ผู้รับการทดสอบ ดื่มน้ำและเข้าห้องน้ำให้เรียบร้อย
 - 1.6 ผู้ดำเนินการสอบต้องแสดงความเป็นกันเอง ทำให้ผู้ได้รับการทดสอบไม่กังวล มีความมั่นใจ และร่วมมือทำแบบทดสอบเป็นอย่างดี
 - 1.7 ผู้ดำเนินการทดสอบแนะนำการเขียนเครื่องหมายกากบาท (X) ให้เด็กเขียนอย่างชัดเจนบนกระดาษดำ
2. ดำเนินการทดสอบตามขั้นตอน ดังนี้
 - 2.1 ดำเนินการทดสอบทีละ 1 แบบทดสอบ
 - 2.2 ให้ผู้รับการทดสอบเปิดที่ละหน้า และทำทีละข้อ โดยใช้กระดาษปิดข้ออื่นไว้
 - 2.3 ผู้ดำเนินการทดสอบอ่านคำสั่ง ข้อละ 2 ครั้ง
 - 2.4 ผู้ดำเนินการทดสอบให้ผู้รับการทดสอบทำทุกคน
 - 2.5 เมื่อเสร็จสิ้นการทดสอบ 1 แบบทดสอบ ให้ผู้รับการทดสอบพักประมาณ 5 นาที
 - 2.6 ให้เขียนชื่อ นามสกุล ที่หน้าปกแบบทดสอบของผู้รับการทดสอบทุกคนให้เรียบร้อยก่อนดำเนินการทดสอบทุกครั้ง

แบบทดสอบพัฒนาการด้านการพูด

แบบทดสอบที่ 1.1	พูดคำศัพท์จากภาพ
จุดมุ่งหมาย	เพื่อทดสอบพัฒนาการด้านการพูดในการบอกคำศัพท์ที่รู้จักได้
การให้คะแนน	บอกชื่อคำศัพท์ในภาพได้ 1 คะแนน บอกไม่ได้ 0 คะแนน
เวลาในการทำการทดสอบ	ข้อละ 1 นาที
ลักษณะแบบทดสอบ	การบอกชื่อคำศัพท์ในภาพที่กำหนดให้
จำนวนข้อสอบ	จำนวน 10 ข้อ (10 คะแนน)
คำชี้แจง	1. แบบทดสอบฉบับนี้เป็นแบบทดสอบรายบุคคล 2. ให้นักเรียนดูภาพทีละข้อ และบอกว่าเป็นภาพอะไร
คำสั่ง	ให้นักเรียนดูรูปภาพสิ่งของแล้วบอกว่าเป็นภาพอะไร

แบบทดสอบที่ 1.2	การพูดเป็นประโยค
จุดมุ่งหมาย	เพื่อทดสอบพัฒนาการด้านการพูดเป็นสื่อสารอย่างมีความหมาย
การให้คะแนน	ถ้าพูดแต่งประโยคได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ได้ 2 คะแนน และพูดแต่งประโยคไม่ถูกต้อง ได้ 1,0 ตามลำดับของ คะแนน
เวลาในการทำการทดสอบ	ข้อละ 1 นาที
ลักษณะแบบทดสอบ	พูดแต่งประโยคจากภาพที่กำหนดให้
จำนวนข้อสอบ	จำนวน 10 ข้อ (20 คะแนน)
คำชี้แจง	1. แบบทดสอบฉบับนี้เป็นแบบทดสอบรายบุคคล 2. ให้นักเรียนดูภาพทีละข้อ แล้วแต่งประโยคให้สอดคล้องกับภาพ
คำสั่ง	ให้นักเรียนดูรูปภาพแล้วพูดแต่งประโยคให้สอดคล้องกับภาพ
หมายเหตุ	1. ในกรณีที่เด็กพูดสื่อสารนอกเหนือไปจากคำตอบที่เฉลยไว้ให้ในแต่ละข้อแต่แต่ง ประโยคได้สอดคล้องกับภาพก็ถือว่าถูกต้องและได้คะแนน 1 คะแนน เช่นกัน 2. ในขณะที่กำลังทดสอบ ถ้าเห็นภาพแล้วไม่ยอมตอบคำถาม ครูใช้คำถามกระตุ้นให้ เด็กคิด แล้วรอให้เด็กตอบสักครู่ เมื่อเด็กไม่ยอมตอบจึงเลื่อนไปทำข้ออื่นต่อไป

แบบทดสอบที่ 1.3	การพูดเป็นเรื่องราว
จุดมุ่งหมาย	เพื่อทดสอบพัฒนาการด้านการพูดในการอ่านภาพ และการแปลความหมายเป็นคำพูดที่เป็นเรื่องราว คือ ใคร ทำอะไร ที่ไหน
การให้คะแนน	ถ้าเล่าเรื่องได้ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน ได้อย่างถูกต้อง ให้คะแนน 2 คะแนน ถ้าพูดเป็นเรื่องราวไม่ได้ให้ 1, 0 ตามลำดับคะแนน
เวลาในการทำการทดสอบ	ข้อละ 1 นาที
ลักษณะแบบทดสอบ	พูดเป็นเรื่องราวจากภาพที่กำหนดให้
จำนวนข้อสอบ	จำนวน 10 ข้อ (20 คะแนน)
คำชี้แจง	<ol style="list-style-type: none"> 1. แบบทดสอบฉบับนี้เป็นแบบทดสอบรายบุคคล 2. ให้นักเรียนดูภาพทีละข้อ แล้วพูดเป็นเรื่องราวจากภาพ ว่าใคร กำลังทำอะไร อยู่ที่ไหน
คำสั่ง	ให้นักเรียนดูรูปภาพแล้วพูดเรื่องราวให้สอดคล้องกับภาพ (ใคร ทำอะไร ที่ไหน)
หมายเหตุ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ในกรณีที่เด็กพูดเป็นเรื่องราว นอกเหนือไปจากคำตอบที่เฉลยเอาไว้ให้ในแต่ละข้อแล้วพูดเป็นเรื่องราวให้เป็นประโยคที่สมบูรณ์ คือ ใคร ทำอะไร ที่ไหน และมีความเกี่ยวข้องกับสอดคล้องกับภาพก็ถือว่าถูกต้องและได้คะแนน 1 คะแนนเช่นกัน 2. ในขณะที่กำลังทดสอบ ถ้าเห็นภาพแล้วไม่ยอมตอบคำถาม ครูใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กคิด แล้วรอให้เด็กตอบสักครู่ เมื่อเด็กไม่ยอมตอบจึงเลื่อนไปทำข้ออื่นต่อไป

แบบทดสอบพัฒนาการด้านการพูด

แบบทดสอบ 1.1 พูดชื่อคำศัพท์

คำสั่ง ให้นักเรียนดูรูปภาพแล้วบอกว่าเป็นภาพอะไร

แบบทดสอบพัฒนาการด้านการพูด

แบบทดสอบ 1.2 การพูดเป็นประโยค

คำสั่ง ให้นักเรียนดูรูปภาพแล้วพูดเป็นประโยคให้สอดคล้องกับภาพ

แบบทดสอบพัฒนาการด้านการพูด**แบบทดสอบ 1.3 การพูดเป็นเรื่องราว**

คำสั่ง ให้นักเรียนดูรูปภาพแล้วพูดเป็นเรื่องราวให้สอดคล้องกับภาพ (ใคร ทำอะไร ที่ไหน)

คู่มือการใช้แบบทดสอบพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง

เนื่องจากวิจัยครั้งนี้ได้มีทดสอบพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยอีก 1 ชุด เพื่อที่จะสังเกตพัฒนาการทางการพูดของเด็กขณะที่เด็กทำกิจกรรมเล่นิทานที่บ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพโดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการประเมิน โดยทำการประเมินกลุ่มละ 5 นาที และหยุดพักเปลี่ยนกลุ่ม 1 นาที แต่ละกลุ่มมีสมาชิก 5 คน โดยทำการประเมินในกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เวลา 10.00 – 10.30 น. ของทุกวันที่ทำกิจกรรมเล่นิทานที่บ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. แบบประเมินชุดนี้เพื่อประเมินพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาล 3 (อายุ 5-6) ที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทานที่บ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพ
2. แบบประเมินพัฒนาการทางการพูด ประกอบด้วย
 - 2.1 การเล่าเรื่อง แบ่งได้ดังนี้
 - ใช้ภาษาสื่อความหมายตรงกับภาพและเนื้อหา หมายถึง เด็กสามารถเรียกชื่อสิ่งต่างๆได้ถูกต้อง
 - บอกลักษณะง่ายๆหรือลักษณะเด่นของตัวละคร หมายถึง เด็กสามารถบอกลักษณะท่าทางของตัวละครได้ถูกต้อง
 - สนทนาโต้ตอบหรือเล่าเรื่องด้วยประโยคสั้นๆเป็นเรื่องราวได้ หมายถึง เด็กสามารถสนทนาและโต้ตอบกับผู้อื่นหรือเล่าเรื่องตามเหตุการณ์ เนื้อหา ภาพเป็นประโยคสั้นๆได้ถูกต้อง
 - ใช้ภาษาสื่อความหมายตรงกับวัยของเด็ก หมายถึง เด็กสามารถพูด เล่า ภาพหรือเหตุการณ์ๆได้เหมาะสมกับวัยและอายุของเด็ก
 - 2.2 การพูดสื่อสารเข้าใจความหมาย แบ่งได้ดังนี้
 - พูดถึงรายละเอียด หมายถึง เด็กสามารถพูดถึงรายละเอียดต่างๆเกี่ยวกับภาพว่ามีอะไรบ้าง ไม่ว่าภาพนั้นเด่นหรือไม่สะดุดตาเด็กสามารถพูดถึงส่วนประกอบตรงนั้นได้
 - การเล่าเรื่องต่างๆได้อย่างต่อเนื่อง หมายถึง เด็กสามารถพูดเชื่อมโยงเหตุการณ์ประโยคที่ตนเองและเพื่อนๆพูดให้เป็นเรื่องเดียวกันได้อย่างกลมกลืน
 - พูดได้สัมพันธ์กับภาพและเหตุการณ์ หมายถึง เด็กสามารถพูดประโยคได้ตรงกับภาพหรือเหตุการณ์ได้ถูกต้อง
 - ความชัดเจนและความถูกต้องในการพูด หมายถึง เด็กสามารถพูดเป็นประโยคได้ถูกต้องและออกเสียงคำต่างๆในประโยคได้อย่างชัดเจน

เกณฑ์ในการให้คะแนน

กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 2 1 และ 0 ตามความหมายดังนี้

- 2 คะแนน หมายถึง เด็กพูดเป็นประโยคที่สมบูรณ์ (ประธาน กริยา กรรม) ได้อย่างคล่องแคล่วขณะทำกิจกรรม
- 1 คะแนน หมายถึง เด็กพูดเป็นประโยคที่ไม่สมบูรณ์หรือไม่คล่องแคล่วขณะทำกิจกรรม
- 0 คะแนน หมายถึง เด็กไม่พูด

การดำเนินการใช้แบบทดสอบ

1. ศึกษาแบบทดสอบและคู่มือให้เข้าใจกระบวนการทั้งหมด เพื่อให้เกิดความชำนาญในการใช้แบบทดสอบพัฒนาการทางการพูด
2. ทำการทดสอบพัฒนาการทางการพูดของเด็กก่อนการทดลองเพื่อหาข้อมูลพื้นฐาน (Baseline Data) โดยการประเมินพัฒนาการทางการพูดในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ปกติ
3. เมื่อเด็กเล่นิทานที่บ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพผู้วิจัยดำเนินการประเมินพัฒนาการทางการพูดของเด็กขณะทำกิจกรรมเล่นิทานที่บ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพในวันพฤหัสบดีของทุกสัปดาห์ โดยสังเกตกลุ่มละ 5 นาที ทำเช่นนี้จนครบ 8 สัปดาห์
4. ในการบันทึกแบบทดสอบพัฒนาการทางการพูดของเด็ก เมื่อเด็กมีพฤติกรรมการพูดในแต่ละข้อตรงกับช่วงคะแนนใด ให้ทำเครื่องหมาย (/) ลงในข้อนั้น

ภาคผนวก ค

- ตัวอย่างหนังสือนิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัย
- ตัวอย่างภาพการจัดกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพ

ตัวอย่างหนังสือและภาพการจัดกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัย

ตัวอย่างหนังสือและภาพการจัดกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัย

ตัวอย่างหนังสือและภาพการจัดกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัย

ภาคผนวก ง

- รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. ผู้เชี่ยวชาญในการประเมินความเหมาะสมหนังสือนิทานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพ
 - 1.1 รองศาสตราจารย์เกริก ยุ้นพันธ์

อาจารย์ประจำภาควิชาวรรณกรรมสำหรับเด็ก
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 - 1.2 อาจารย์ปรีดา ปัญญาจันทร์

นักเขียน นักวาดภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็ก
 - 1.3 อาจารย์ไพโรจน์ ทรัพย์เจริญ

ผู้อำนวยการสถานศึกษา
โรงเรียนเทศบาลแป้นจันทร์กระจ่าง
2. ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หนังสือพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัยประกอบภาพ
 - 2.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์รัตนา จีวแหลม

อาจารย์คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
 - 2.2 อาจารย์ไพโรจน์ ทรัพย์เจริญ

ผู้อำนวยการสถานศึกษา
โรงเรียนเทศบาลแป้นจันทร์กระจ่าง
 - 2.3 อาจารย์ณัฐวัลย์ ไทยกกล้า

ครูชำนาญพิเศษ (ปฏิบัติการสอนระดับปฐมวัย)
โรงเรียนอนุบาลสุโขทัย
3. ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบทดสอบพัฒนาการด้านการพูด
 - 3.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์รัตนา จีวแหลม

อาจารย์คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
 - 3.2 อาจารย์ไพโรจน์ ทรัพย์เจริญ

ผู้อำนวยการสถานศึกษา
โรงเรียนเทศบาลแป้นจันทร์กระจ่าง
 - 3.3 อาจารย์ณัฐวัลย์ ไทยกกล้า

ครูชำนาญพิเศษ (ปฏิบัติการสอนระดับปฐมวัย)
โรงเรียนอนุบาลสุโขทัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวณัฐธยาน์ ยิ่งยงค์
วันเดือนปีเกิด	4 มิถุนายน 2524
สถานที่เกิด	จังหวัดสุโขทัย
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	141/1 หมู่9 ถนนศรีสัชชนาลัย ตำบลในเมือง อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย 64110
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ครู โรงเรียนเทศบาลแป้นจันทร์กระจ่าง
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนเทศบาลแป้นจันทร์กระจ่าง อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย 64110
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2546	ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย จากมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
พ.ศ. 2553	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ